

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
1	Ullensvang Arbeiderparti	Anna tema:	Mange vekst- og arbeidsinkluderingsbedrifter har mistet AFT-plasser de senere årene, og noen har mistet tiltaket i sin helhet. Dette betyr at lokale fagmiljøer forvitrer, kompetansen forsvinner fra både vekst- og arbeidsinkluderingsbedriften og fra kommunen der bedriften befinner seg. Dette er uheldig for kompetanseutviklingen på arbeidsinkluderingsfeltet lokalt, og i særskilt grad for arbeidssøkerne som blir stående uten et tilbud eller havner på venteliste i inntil et år. Sysselsettingen i Norge er høy, og vi går inn i en tid med mangel på arbeidskraft. De som står nært arbeidslivet, vil bare trenge en liten dytt for å lykkes med sin arbeidsinkludering. Det er en langt større utfordring med ungdom som står langt fra jobb og utdanning, langtidsledige og mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP). De står ved et kritisk veikille mellom arbeid og uføretrygd. Arbeidsforberedende trening (AFT) er det beste virkemiddelet av dagens arbeidsmarkedstiltak. AFT passer veldig bra for ungdom, og er resultatmessig blant de mest vellykkede tiltakene vi har i dag.	Styrk Arbeidsforberedende trening (AFT) NAV må pålegges å reetablere AFT- plasser (Arbeidsforberedende trening) som er tatt bort fra forhåndsgodkjente tiltaksleverandører i distriktene, og NAV-kontorene må pålegges å benytte plassene i disse bedriftene fullt ut.	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitik
2	Ullensvang Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	På nettsiden til asv.no kunne en 22.januar 2024 lese at arbeidsledigheten blant gruppen unge med utviklingshemming er skyhøy - hele 80 prosent mellom 18 og 25 år er uten arbeid. Det er derfor et stort behov for konkrete tiltak og ikke symbolpolitikk. Et tiltak er å øke antallet tilrettelagte jobber med minst 1000 plasser pr år. For hver slik plass som ikke opprettes, taper Norge kr 60.000,- . ASVL's medlemsbedrifter produserer varer og tjenester for mer enn to milliarder årlig. Et annet tiltak er å gjøre tilrettelagt fagopplæring (yrkesfag) for elever med særskilte utfordringer til en nasjonal ordning. I dag er det geografien, hvor du bor, som avgjør om du får mulighet til å lære yrkesfag eller ikke. Dette er i strid med opplæringsloven og en diskriminering av en gruppe elever.	ARBEID TIL ALLE ER JOBB NUMMER EN! Arbeiderpartiet ønsker å redusere arbeidsledigheten, også blant unge med utviklingshemming. Derfor må vi øke antallet varige tilrettelagte jobber (VTA) med minst 1000 nye jobber i året. Videre må vi gjøre tilrettelagt fagopplæring til en nasjonal ordning.	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitik
3	Ullensvang Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Totalt har 3.000 mennesker tilrettelagt jobb i en ordinær bedrift – det som kalles VTO. Det betyr at arbeidstakeren får jobb for eksempel på den lokale dagligvarebutikken, med oppfølging fra NAV. Dessverre er denne oppfølgingen mangelfull eller ikke-eksisterende. Oppfølgingen bør derfor anses som en del av tilbudet innen Varig tilrettelagt arbeid. Det bør reguleres av Forskrift om arbeidsmarkedstiltak – kapittel 14, ikke kapittel 4. Anskaffelse av oppfølging for personer i VTO bør ikke skje gjennom Lov om offentlige anskaffelser, da anbud kan ha en rekke negative virkninger. Tiltaket vil ikke være underlagt krav om anbud ut fra konklusjon i prenotifisering fra ESA Tiltaket bør tildeles forhåndsgodkjente aktører, som vil også muliggjøre en veksling mellom tiltakene, noe praksis viser at det er behov for. "Helt Med" kan forhåndsgodkjennes som tiltaksarrangør av Varig tilrettelagt arbeid, og dermed komme inn under kap 14. Satsene bør ikke kunne differensieres. Det bør være en fast tilskuddssats for oppfølging, slik at kvaliteten på tjenesten som tilbys, blir likest mulig. Dersom NAV selv gjennomføre oppfølgingen, vil det innebære at NAV blir både bestiller, utfører og forvalter av tilbudet.	Oppfølging av VTO (varig tilrettelagt arbeid i ordinær bedrift) bør skje gjennom tiltaksarrangør/vekstbedrift. Anskaffelse av oppfølging av personer i VTO bør ikke anbudsutsettes, men tildeles forhåndsgodkjente aktører. NAV bør ikke selv gjennomføre oppfølgingen. Det bør være en fast tilskuddssats for oppfølging	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitik

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
4	Sunnfjord Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Å vere forelder er krevjande. Dagane handlar om å rekke følgje opp barn og arbeid, og å kombinere dette. Dess fleire born, dess i praksis færre timar i døgnet. Samtidig blir ting dyrare og dyrare og det blir vanskelegare å jobbe redusert i det som også er etablerarfasen. Økonomi kan vere ei årsak til at fleire barn ikkje er aktuelt. For mange handlar det gjerne også om at det blir for krevjande med fleire barn; ein ser at der ikkje er tid til å følgje opp verken dei eller jobb. Etter ferielova har arbeidstakarar som fyller 60 år rett til ekstraferie, med dette følgjer det også feriepengar. Enkelte arbeidsgjevarar har i tillegg innført særskilte seniortiltak der ein for eksempel etter fylte 60 år kan arbeide 80 prosent med 100 prosent løn. For eksempel får tilsette i staten ekstra fridagar etter fylte 62 år. Arbeidsgjevar pliktar på grunn av alder å ta omsyn korleis arbeidet skal organiserast og tilretteleggast. Enkelte verksemdar er fleksible når det gjeld arbeidstid og -stad, som til dømes bruk av heimekontor. Det er eit paradoks at det kun er seniorar i arbeidslivet som er tilgodesett med livsfasepolitikk. Dette når fødselstala går ned, men samfunnet treng at du får fleire barn. Vi må finne måtar å gjere det mogeleg og meir attraktivt å få fleire barn.	Livsfasepolitikk Det må på utgreiast og komme på plass ein betre livsfasepolitikk som kjem foreldre til gode, som gjer det mogleg og motiverer til å få fleire barn i kombinasjon med deltaking i arbeidslivet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitik
5	Sunnfjord Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	I dag blir Dagpengar og AAP utbetalt kvar 14. dag etter innsendt meldekort. Ein sjukmeldt kan få oppdelt sjukepengar i fleire utbetalingar per månad. Dagpengar og AAP betyr ein reduksjon av inntekt. Sjukepengar kan vere det same. Fleire stønadsmottakarar får det ekstra krevjande når utbetalingane kjem på ein slik måte at ein ikkje klarer større utgifter som bustadlån til faste datoar i månaden. Eller i tilfeller ved mottakar av sjukepengar ikkje veit kortid neste utbetaling kjem. Behandlingstida på fastsetjing av ytingar er lang og har ikkje særskilte fristar i dag. NAV ber i mange tilfelle arbeidsgjevarar om inntektssopplysningar, men har også verktøy for å finne inntekt sjølv. Når ein har kome i ein situasjon der ein treng ytingar frå NAV er dette fordi ein har mista jobben eller har problem med helse. Arbeids -og inntektsevna er redusert. Å få økonomiske bekymringar på toppen av dette fører ofte direkte til dårlegare helse, til uhelse. Det blir som følger vanskelegare å komme seg ut av situasjonen ein står i og ein får fleire utfordringar enn ein i utgangspunktet hadde. Mange må søke om supplerande økonomisk sosialhjelp som i seg sjølv er krevjande. Dette gir i tillegg eit press på den kommunale sosialtenesta; fleire utbetalingar som ein i mange tilfelle kunne unngått, ressursar til handsaming av søknadar eller økonomiske rådgjeving.	Utbetalingstider av ytingar i NAV NAV må få på plass ei ordning for utbetalingar av ytingar som sjukepengar, AAP (arbeidsavklaringspengar) og dagpengar, som gir økonomisk føreseielegheit til mottakarar av stønadane. Det må bli mogeleg å få utbetaling ein gong i månaden og til faste datoar. Behandlingstida på fastsetjing av yting ned til maksimalt ein månad.	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitik
6	Askøy Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	I dag omfavnes ikke arbeid på norsk sokkel på flerbruksskip verken av sjømannsloven eller arbeidsmiljøloven. Kravet om norsk lønn gjelder heller ikke på disse skipene. Grunnen er at Flerbruksskip er en tredjepart og har ingen vaktfunksjon. Utenlandske arbeidere på flerbruksskip betaler ikke skatt til verken Norge eller eget land. Det er også store forskjeller i lønnsnivå på en utenlandsk arbeider og en norsk. Som et eksempel får en filippinsk arbeider en lønn på 13000 kroner i måneden, mens tilsvarende lønn for en norsk arbeider er 35000 kroner. Det bør være et målsetting for Arbeiderpartiet at de som jobber i på skip som opererer i norsk farvann, også skatter til Norge.	•Ansatte på flerbruksskip som går på norsk sokkel, skal gå på norsk tariff •Det må vurderes hvordan man kan eventuelt innrette regelverket slik at alle ansatte som jobber innenfor norsk farvann skatter til Norge.	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitik

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
7	Askøy Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	I 2023 ble reglene for å leie inn arbeidstaker fra bemanningsforetak strammet inn. Dette var et viktig grep som bidrar til et ryddigere arbeidsliv. Det har imidlertid blitt pekt på at en utilsiktet effekt ved dette har vært at personer med redusert arbeidsevne mister muligheten til å få tilgang til tidsbegrensede vikariat/arbeid. Ved utgangen av september 2023 mottok om lag 366 000 personer uføretrygd. Mange av disse har ønske om og mulighet til å jobbe noe i perioder. Det er viktig å legge aktivt til rette for dette.	• Utvikle nye tilknytningsmåter som vil gi syke, uføre, ungdom og eldre utenfor arbeidslivet en tryggere og mer fleksibel mulighet til å komme inn i arbeidslivet. • Sikre bedrifter/arbeidsgivere og arbeidssøkende tilgang til en mer effektiv og tilgjengelig arbeidsformidling.	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitik
8	Askøy Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	I Norge er det 11,2 prosent av befolkningen som lever under eller på Europa sin fattigdomsgrense. Medianinntekten i Norge er pr 2023 på kr 53150 kr pr mnd, Fattigdomsgrensen i Norge ligger på 31890,- kr i mnd. (60% av medianinntekten) Dette betyr at ytelsene for uføretrygd ligger langt under fattigdomsgrensen. Det skal alltid lønne seg å jobbe, men faktum er at man blir ufør av en grunn og mange har ikke mulighet til å jobbe ved siden av uføretrygden. Når man bruker kun de siste årene av arbeidslivet til å beregne uføretrygd, så vil dette føre til at de fleste får en mye mindre uføretrygd enn hva de i utgangspunktet skal ha. De fleste står i jobb så lenge de orker, de siste årene gjerne i redusert stilling. Dermed blir beregningsgrunnlaget for uføretrygden urimelig lavt. I dag er minstesats på uføretrygd 270 450 kr for gifte og samboere, mens den for single er 7120 kr høyere. Når man er gift som ufør så blir uføretrygden forkortet, vi ønsker at det skal være lik uføretrygd for single og gifte uføretrygdede.	• Gjennomgå reglene for beregning av uføretrygd, med mål om å få på plass en mer rettferdig ordning • Innføre lik uføretrygd for enslige og gifte • Øke minstesatsen for uførepensjon, slik at alle har en lønn å leve av.	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitik
9	Arbeiderpartiet i Bergen	Eit samfunn med små forskjeller:	Forbedringer i uføretrygden Dagens ordning for uføretrygd fungerer for dårlig. Trygden er ikke en tilstrekkelig økonomisk sikring mot fattigdom, og det er alt for vanskelig å kombinere arbeid og uføretrygd. Grensen på 66% av tidligere inntekt er for lav for personer med bakgrunn i lavtlønnsyrker.	Arbeiderpartiet vil: - Innføre et nedre nivå på trygd, som sørger for at ingen som går på uføretrygd lever i fattigdom. - Øke taket for hvor mye man kan tjene før man får avkortning i uføretrygden.	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitik
10	Arbeiderpartiet i Bergen	Riktig kompetanse og nok folk:		Arbeidslinjen 2025 Skal vi sikre fremtidens velferd må vi ha en levedyktig arbeidslinje. Arbeiderpartiet vil: - Innføre innledende fradrag for arbeidsgiveravgift for ansettelser via NAV. - Forberede NAV for eventuelle nedgangstider ved å sette av øremerkede midler til omskolering, få ned saksbehandlingstiden. - Øke bunnfradraget på uføretrygd og sette av mer til å få aktivisert de med restarbeidsevne. - Utrede sosialtjenesteloven og folketrygdloven, for modernisering og forenkling av ytelser. - Modernisere arbeidsmiljøloven kapittel 10 om arbeidstid, med digitale formkrav for oversikt over arbeidstiden og flere formkrav til avtaler om gjennomsnittsberegning av alminnelig arbeidstid og utvidet overtid.	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitik

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
11	Arbeiderpartiet i Bergen		Siden innføringen av anbud i kollektivtrafikken vår har de ansattes rett til medvirkning vært under sterkt press. Konsekvensene av dette er mange og diverse. Sikkerhetsstandardene på bussene er noe bussjåfører har varslet om i årevis, men på grunn av manglende medvirkning har ikke noe skjedd med situasjonen før nå nylig når de endelig klarte å skrike høyt nok til at politikerne hørte det. Vi i arbeiderpartiet kan ikke godta situasjonen forblir slik at de ansattes stemme ikke høres når beslutninger tas.	Medvirkning i kollektivbransjen. Arbeiderpartiet skal være en garantist for at de ansatte i kollektivbransjen får reell medvirkning på sine arbeidsplasser, og skal jobbe for at de ansatte får sin tariff-festede rett til medbestemmelse, uansett hvilken form det tar"	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitikk
12	Arbeiderpartiet i Bergen		Arbeidsmiljøloven § 14-6 har en rekke minstekrav til innhold i en arbeidsavtale. Det fremgår mellom annet i 1 ledd bokstav i) «den gjeldende eller avtalte lønn ved arbeidsforholdets begynnelse, eventuelle tillegg og andre godtgjøringer som ikke inngår i lønnen, for eksempel pensjonsinnbetalinger». Arbeiderpartiet i Bergen mener dette ikke er tilstrekkelig. Vi krever en presisering av teksten slik at den lovpålagte obligatoriske tjenestepensjon (OTP) som arbeidsgiver er pliktig å innbetale, fremgår klart og tydelig i arbeidskontrakten. Ved å presisere i arbeidskontrakten hvor mange prosent innbetaling arbeidsgiver har, vil det skape en bevissthet rundt dette blant arbeidstakere. Videre vil dette bidra å sikre at OTP ikke blir forringet uten arbeidstakers godkjenning. Vi mener at pensjon er utsatt lønn, og det er opplagte årsaker for at dette må konkretiseres i arbeidsavtalen. Det må også få konsekvenser for arbeidstakers rettigheter ved virksomhetsoverdragelse.	Arbeiderpartiet i Bergen krever at prosentsatsen arbeidsgiver setter av til obligatorisk tjenestepensjons blir en del av Arbeidsmiljølovens § 14-6 minimumskrav til innhold i en arbeidsavtale og rettigheter ved virksomhetsoverdragelse, jf. §16. "	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitikk
13	Arbeiderpartiet i Bergen		Etter arbeidsmiljøloven §12-3(1) har far rett på to uker permisjon i forbindelse med fødsel for å bistå mor. Loven gir kun rett til ulønnet permisjon, og mange fedre som jobber i bedrifter uten tariffavtale tar ikke ut hele eller store deler av permisjonen de har krav på, av økonomiske årsaker. Dette går ikke bare utover far, som går glipp av en viktig mulighet til å knytte bånd med og bli kjent med sitt nyfødte barn. Mor og barn mister også den støtten og trygge omsorgspersonen far er, i en veldig sårbar periode. Retten til omsorgspermisjon i forbindelse med fødsel er ikke utelukkende et gode for den enkelte arbeidstaker. Det er et velferdsgode for familien. Da er det ikke riktig at dette velferdsgodet kun skal være for familier med god råd eller hvis far jobber i bedrift med tariffavtale og ordnede lønns- og arbeidsvilkår. Nyere forskning viser at så mange som en av tre kvinner har depressive symptomer etter fødsel, og altfor mange kvinner utvikler fødselsdepresjon i barseltiden. Å sikre fars rett til lønnet permisjon vil være et viktig bidrag for å ivareta mors fysiske og psykiske helse etter fødsel. Det vil også kunne forebygge helseproblemer hos mor som f.eks. krever sykemelding og/eller videre oppfølging av helsevesenet og vil dermed også være bra i et samfunnsøkonomisk perspektiv.	Lovfeste fars rett på to uker omsorgspermisjon med lønn i forbindelse med fødsel. Gradvis utvide fars rett til permisjon i forbindelse med fødsel fra to til fire uker. .	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
14	Arbeiderpartiet i Bergen		Hvert år ser vi avisoppslag om vogntog og busser på tvers av det glatte føret vi har på de norske vinterveiene. Det er begrenset hvor mye vi kan gjøre med dette, men det vi kan gjøre som har størst potensiale for å redusere skadeomfang og antall berginger, er å passe på at sjåførene har god oppdatert kunnskap om kjøring på glatt føre. I dag er det kun et krav at man gjennomfører glattkjøringskurs 1 gang, i forbindelse med at man tar førerkortet. Det finnes en veitablert ordning for de som jobber på veien med tyngre kjøretøy, YSK, også kjent som yrkessjåførkompetanse. Dette er et kurs man må ta for å få jobbe på veien, og man må fornye det hvert femte år med et ukes kurs. En utvidelse av dette kurset til å inkludere praktisk oppfrisking av glattkjøring hadde sikret at alle får faglig påfyll i hvordan man håndterer glatt og utfordrende føre.	Glattkjøring for yrkessjåfører. Vi krever at det kommer ordninger som hever yrkessjåførenes kompetanse på vinterveiene. For eksempel en utvidelse av YSK, yrkessjåførkompetansekurs.	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitikk
15	Arbeiderpartiet i Bergen		Rutetidene er ryggraden i kollektivtilbudet. Alt er bygget videre på de. Sjåførenes tariffavtale forutsetter realistiske rutetider. Kundene forventer realistiske rutetider. Det er rutetidene som busselskapene som Tide og Vy beregner priser på når de deltar i anbudene. Og det er kollektivselskapene som Skyss som ensidig dikterer rutetidene ovenfor alle. Det finnes i dag ingen instans som kan behandle uenigheter om rutetider. Skyss har siste ord, og når det viser seg at forsinkede ruter trenger flere tildelte minutter, så er det ikke alltid Skyss går inn for dette. Her må det være en mulighet til å klage.	Rutetider i kollektivbransjen. AiB krever at det jobbes for å opprette en partssammensatt klageinstans, hvor tillitsvalgte, operatører (tide, vy, etc.) og Skyss kan få behandlet uenigheter om rutetider.	Oversendes redaksjonskomiteen	Arbeidslivspolitikk
16	Sunnfjord Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	I dagens boligmarked er det utfordrende for mange, særleg førstegangskjøparar og låginntektsfamiliar, å kome inn på boligmarkedet grunna strenge kriterium i Husbanken. Ved å justere inntektsgrenser og lånebeløp vil vi kunne tilby fleire muligheita til å eige sin eigen heim. Dette vil bidra til å fremje sosial mobilitet og økonomisk tryggleik. Ei endring i Husbanken sine retningslinjer kan også stimulere til større aktivitet i boligmarkedet, noko som er positivt for både individ og samfunn. Det er viktig å sikre at fleire har tilgang til stabile og trygge bustadforhold, noko som er grunnleggjande for livskvaliteten. Ved å utvide tilgangen til Husbanklån, kan vi ta eit steg mot eit meir inkluderande og rettferdig boligmarked. For å sikre at Sunnfjord kommune kan møte denne auka etterspurnaden utan økonomisk tap kan kommunen ta inntil 0,25 prosentpoeng i ekstra rente på startlån for å dekke administrative kostnader ved utlån. Ei slik endring vil ikkje berre styrke den økonomiske tryggleiken for individet, men også stimulere boligmarkedet lokalt. Det er essensielt at kommunale budsjett er tilpassa for å kunne støtte opp om denne utvida lånetilgangen, og slik bidra til eit meir inkluderande og rettferdig boligmarked i Sunnfjord kommune.	Utvid tilgangen til Husbanklån for fleire Revidere kriteria og grensene for å kvalifisere til lån i Husbanken, for å gjere det enklare for fleire å få tilgang til boligmarkedet. Dette inkluderer justering av inntektsgrenser, lånebeløp, bustadkrav og kommunens budsjett.	Oversendes redaksjonskomiteen	Boligpolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
17	Sunnfjord Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Norges bank har uttalt at bustadmarknaden er ein hovudveg til økonomisk velferd, og peikar på at den kraftige bustadprisveksten bidrar til auka forskjellar i samfunnet. Med ein inflasjonsjustert bustadprisvekst i Noreg på 250% over dei siste 30 år har det i moderne tid aldri vore vanskelegare å komme seg inn på bustadmarknaden. Dette har bidratt til at Noreg er det landet i verda med den høgaste gjeldsraten i forhold til inntekt i verda, då 80% av gjelda er bustadlån. Tiltak for å redusere bustadprisveksten vil ikkje berre lette tilgangen til bustadmarknaden og utjamne sosiale forskjellar, men også redusere den samla gjeldsbelastninga og forbetre det økonomiske handlingsrommet for innbyggjarane i Noreg.	Utgrei og iverksette tiltak for å redusere veksten i bustadprisar i heile landet Arbeidarpartiet bør utgreie korleis ein kan redusere bustadprisveksten i Noreg for å utjamne sosiale og geografiske forskjellar i bustadmarknaden. Utgreinga bør vurdere tiltak på både statleg og kommunalt nivå, som endringar i planleggingsprosessar, lovverk, byråkratiske forenklingar i byggeprosessen, forenklingar i Byggtknisk forskrift (TEK17), samarbeid med utbyggjarar, skattar og avgifter som reduserer attraktiviteten av å eige fleire bustader og bruk av Husbanken.	Oversendes redaksjonskomiteen	Boligpolitikk
18	Kvinnherad Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Det er for tida stor etterspørsel etter ledige husvære i kommune – Norge. Grunnen er det store antall flyktningar som kjem til landet. Regjeringa bør derfor auka støtta til Husbanken med innretningar slik at ein kan byggja og investera i nye boligar. Dette vil også hjelpe til å avhenda ein del eldre boligar som er lite energisparande med manglande universell utforming. Det er for tida stagnasjon i byggebransjen. Dette vil også hjelpe til å halda aktiviteten oppe i denne bransjen.	Kvinnherad Arbeidarparti ønskjer at det skal bli betre lån eller støtteordningar gjennom Husbanken slik at kommunen maktar å byggja fleire boligar.	Oversendes redaksjonskomiteen	Boligpolitikk
19	Stryn Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Stortingsmelding 15 (2017-2018), kalla «Leve hele livet»- er ei kvalitetsreform for eldre. Reforma skal bidra til å finne og dele nye og innovative løysingar på dei kvalitative utfordringane knytt til aktivitet og fellesskap, mat og måltid, helsehjelp, samt samanheng og overgang i tenestene. Målet er at eldre skal få bruke ressursane sine og dekke behova sine i dei ulike fasane av alderdommen. Reforma skal bidra til at eldre kan meistre livet lenger, kjenne seg trygge på at dei får god hjelp når dei har behov for det, at pårørande kan bidra ut frå sin kapasitet, og at tilsette kan bruke sin kompetanse i tenestene. På grunn av krigen i Ukraina blir det stilt store forventningar til kommunane om mottak av flyktningar, som krev bustadar. Ved å stimulere kommunane til bygging av rimelege gjennomgangsbustadar kan kapasiteten aukast i samsvar med behovet.	Styrk Husbanken sine støtteordningar for omsorgsbustader og flyktningbustadar Framlegg: Den eldre delen av befolkninga vil i tida som kjem auke betydeleg og dette kjem til å stille store krav til kommunane. Det vert forventa at det vert lagt til rette for at eldre skal kunne bu lengst muleg i eller nær heimen, dersom dei ønskjer det. I tillegg forventar Regjeringa at kommunane tek i mot aukande tal flyktningar, som i seinare tid også har blitt eldre. Dei utfordringane som følgjer med dette, gjer at vi må forvente eit sterkare nasjonalt engasjement for å følgje opp med finansieringsordningar. Dette gjeld finansiering av eldrebustadar, omsorgsbustader og flyktningbustadar. Gjennom Husbanken sine verkemiddel og styrking av desse kan ein legge til rette for at det vert oppretta rimelege bufelleskap i bygdesenter.	Oversendes redaksjonskomiteen	Boligpolitikk
20	Vestland AUF	Eit samfunn med små forskjeller:	Få unge inn på boligmarkedet Med økende boligpriser og høye krav til egenkapital er det blitt nærmest umulig for unge å komme inn på boligmarkedet. De som får kjøpt bolig i ung alder, er dem som har pengesterke foreldre eller som har høy inntekt. Vestland Arbeiderparti mener det er grunnleggende urettferdig at det kun er de mest velstående av oss som kan klare å komme seg inn på boligmarkedet som ung. Vestland Arbeiderparti vil at det skal bli lettere å komme inn på boligmarkedet for alle, uavhengig av inntekten din eller av inntekten til foreldrene dine.	Vestland Arbeiderparti vil: - Doble bevilgningene til Husbanken i dagens statsbudsjett og styrke dem som en boligsosial aktør. - Styrke startlånsordningen fra Husbanken slik at flere kan få startlån fra kommune - Styrke ordningen med kommunale boligtilskudd for privatpersoner.	Oversendes redaksjonskomiteen	Boligpolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
21	Alver Arbeiderparti			Sosial bustadbygging Vestland arbeidarparti krev at partiet legg til rette for sosial bustadbygging slik landet hadde før premissane blei endra på 80-talet. Når markedet styrer er det mange, både einslege og låginntekts familiar som ikkje har økonomisk høve til å koma inn på bustadmarknaden. Arbeidarpartiet må innføra ordningar som hjelper desse gruppene.	Oversendes redaksjonskomiteen	Boligpolitikk
22	Arbeiderpartiet i Bergen			Boligpolitikk 2025 Vi vil at flere skal komme seg inn på boligmarkedet. Arbeiderpartiet vil: - Fortsette å øke bevilgningene til Husbanken sine ordninger startlån og bostøtte - Bygge flere kommunale boliger	Oversendes redaksjonskomiteen	Boligpolitikk
23	Bjørnafjorden Arbeidarparti		Det er eit demokratisk problem at det berre er om lag 5% av befolkninga som er politisk aktive. Vi treng ei kartlegging av årsakene til dette, slik at vi kan få vita kva vi kan gjera for å betra denne situasjonen. Deretter må vi setja inn naudsynte tiltak for å nå eit mål om å auka talet på politisk aktive i landet vårt.	Fleire aktive i politisk arbeid. Arbeidarpartiet ønskjer ei nasjonal satsing på å få fleire engasjert i aktivt politisk arbeid.	Oversendes organisasjonsutvalget i Arbeiderpartiet	Demokrati
24	Bremanger Arbeidarparti	Kvardagsutfordringar:	Høg vekst i talet på eldre og reduksjon i talet på barnefamiljar er ein trussel for utvikling av berekraftige lokalsamfunn og bygder på Vestlandet. I mai 2023 publiserte Statistisk sentralbyrå (SSB) ein rapport som viser at trenden med at flyttestraumen går frå distrikta til meir urbane strøk held fram. I Vestland fylke er Fedje, Eidfjord, Ulvik, Vik, Solund, Hyllestad og Bremanger dei hardast råka. For å stagnere folketalsnedgangen og evt. klare å skape vekst i folketalet må det settast inn stimulerande tiltak som kan motivere innbyggjarar til å bli verande, samt gjere det attraktivt for tilflyttarar å busetje seg i distrikta.	Bremanger Arbeidarparti ser på det som svært viktig at vi bremser den akutte befolkningsnedgangen i distrikta. Det må settast i gang ei offentleg utgreiing for å få svar på kva tiltak/insentiv, økonomiske og andre som kan settast i verk for gjere det lettare å rekruttere folk tilbake til utkantkommunane.	Vedtas - oversendes programkomiteen	Distriktspolitikk
25	Årdal Arbeiderparti		Små og mellomstore kommunar nyttar svært mykje midlar på rekrutteringstiltak og vikarar for å kunne oppretthalde lovbestemte tenester. Dette fører til store ekstra utgifter.	Regjeringa må ta på alvor situasjonen til kommunane som slit med rekruttering av personal i dei kommunale tenestene som helse og omsorg, barnehage og skule. Ein må m.a. sjå på ekstra tilskot, utdanningskapasitet, fagleg utvikling, løn og arbeidsvilkår.	Vedtas - oversendes programkomiteen	Distriktspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
26	Vik Arbeiderparti	Riktig kompetanse og nok folk:	Utfordringane med mangel på arbeidskraft kan vera ein sterk trussel mot å bevare folketalet og oppretthalde bygdene. Mangel på kvalifiserte søkjarar med høgare utdanning til til dømes lærarstillingar i barnehage og skule er ei aukande utfordring, og utan til dømes legar og sjukepleiarar, vil det verta redusert tryggleik i kommunane. Klarer vi ikkje å skaffe nok personell inn i dei kommunale yrka, vil lokale lønsskilnadar verke kanibalisierende. Ein generell sentral lønsauke vil difor ha best effekt. Vik Arbeiderparti meiner at ein i kommunal sektor er komen til eit punkt der alvoret i mangelen på kvalifisert arbeidskraft må gjerast noko med. Om det ikkje vert sett igong tiltak for å betre på situasjonen vil ein i kommunal sektor ikkje lenger vere i stand til å utføre lovpålagde oppgåver på ein trygg og forsvarleg måte. Trykket på dei som arbeider i offentleg sektor er stort og kan ikkje vedvare over tid. Vik Arbeiderparti meiner difor at ein på kort sikt må auka ramma til offentleg tilsette i komande lønsoppgjør og på lenger sikt og må setje i verk andre målretta tiltak for å få utdanna fleire til stillingar innan plan og forvaltning, helse og oppvekst.	Utfordringane med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i kommunane, fører til trong for å prioritere ein auke i løna til offentleg tilsette. Kommunane får stadig større utfordringar med å rekruttere tilsette til ledige stillingar. Det gjeld både fagarbeidarstillingar og stillingar med krav om høgskuleutdanning. Det gjer at løna i kommunal sektor må aukast, for at ungdommar og andre skal velje seg utdanningar retta mot kommunale stillingar, og for at tilsette i kommunal sektor skal verte verande.	Vedtas - oversendes programkomiteen	Distriktpolitikk
27	Ullensvang Arbeiderparti	Anna tema:	Vestland står på trappene til den største omstillingen i etterkrigstiden. Vi må klare å kombinere store kutt av klimautslipp, rask omstilling av næringsliv og industri og lykkes med vidare jobbskaping, samtidig som vi tar vare på natur- og biomangfold. Skal vi lykkes trengs mye mer kraft og nett. Kraft gapet i Vestland mellom ønsket forbruk og planlagt ny produksjon er på hele 15-24 TWh. Framtidas effektverk vil kreve store arealer og medføre store ulemper for vertskommunen. Skal vi lykkes med omstillingen må vertskommunenes rolle styrkes. Hurdalsplattformen: Tiden for overkjøring av lokalsamfunn er over. Lokalsamfunn skal bestemme mer selv, og folk skal få mer innflytelse over og kunne være stolte av sin egen hjemmeplass. Sikre lokalsamfunn innflytelse over egne naturressurser som stilles til rådighet for verdiskaping, og at lokalsamfunn og fellesskapet får en rettferdig del av verdiene som skapes.	Vestland Ap vil ha en gjennomgang av lovverket for hvordan fordeling av verdiskapingen skal være når framtidens pumpekraftverk, elvekraftverk, vindkraftverk, atomkraftverk og effekt kraftverk skal bygges. Vi ser allerede en økende lokal motstand mot videre utbygging av slike kraftverk på grunn av manglende regel- /lovverk for fordeling av verdiskapingen. Dagens regel- /lovverk dekker ikke utfordringene vertskommunene får ved overgang til fornybarsamfunnet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk
28	Sunnfjord Arbeiderparti	Anna tema:	Jørn Eggum i Fellesforbundet sa dette i talen til Buskerud SP 13.januar: " Politisk kontroll over strømprisen er den aller viktigste saken for mine medlemmer. " Han la til: " Prisen må baseres på produksjonskostnadene, ikke slik det børsdrevne markedet fungerer i dag, der prisen styres av høyeste budgiver i Europa. Strøm er en strategisk ressurs for industrien og en viktig ressurs for husholdningene, og den skal omsettes uten bidrag til finansielle spekulasjoner og storprofitt for kraftprodusentene." Her kjem Eggum med resepten for å vinne valet i 2025. Straum til ein føreseieleg pris som sikrar konkurransefordel saman med forsyningstryggleik, ny industrireising og klimamål må vere førande for måten det norske kraftsystemet vert organisert. Oppsummeringa av kommunevalet viser også at den viktigaste tilbakemeldinga frå medlemmene var strømprisen. Kontroll over strømprisen vil avgjere valet i 2025.	2.Øråsegn: Kontroll over strømpris Kontroll over strømprisen vil avgjere valet i 2025. Sunnfjord AP vil at Norge tek tilbake statleg kontroll over omsetting av norskprodusert straum og utveksling av straum med andre land. For å sikre at kraftsystemet fungerer godt, og for at vi kan sikre strømprisar som på nytt blir et velferdsgode for folk og et konkurransefortrinn for norsk næringsliv. Vi meiner løysingane kan finnast innanfor EØS-avtalen, men det krev at Norge tek initiativ til forhandlingar for å utnytte handlingsrommet i avtalen.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
29	Sunnfjord Arbeiderparti	Anna tema:	Siste tida har vertilhøva sett beredskapen på prøve, det har vore sterk vind, kulde og mykje snø. I romjula 2023 vart straumen borte i fleire lange periodar i spreidtbygde område i Vestland. Når straumen er borte først i 13 timar og så i 22 timar, er det utfordringar for hushaldningane. Endå meir utfordrande er det for bøndene, som er avhengige av straum for mjølkning m.m. Etter ei tid uten straum fall også mobilnettet ut, så sjølv om ein hadde sørga for fullada mobiltelefon, var det då uråd å kommunisere med omverda. Dette medan snø, vind og kulde gjorde det ekstra krevjande å ta seg fram elles. Det synte seg at batterikapasiteten til sendarane var for låg i høve til kor lang tid det tok å få i gang straumforsyninga. For personar som sit i mørket og er utan telefonkontakt med omverda, er det ein utrygg situasjon. Dette må kommunane, fylka, energi- og nettselskapa ta på alvor, og snarast sette i gang arbeid med å forbetre.	Styrka beredskap for energi og telekommunikasjon. Arbeidarpartiet må arbeide for styrka beredskap innan energiforsyning og telekommunikasjon. Beredskapen må omfatte auka batterikapasitet på sendarar i spreidtbygde område, og det må lagast strengare krav til vedlikehald av heile straumnettet. Lokal kunnskap, trygt vedlikehald og rask feilsøking må vektleggast. Vaktordningar må også vurderast på nytt.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk
30	Voss Arbeiderparti		Voss Arbeidarparti vil uttrykkja sterk uro over at regjeringa framleis ikkje har teke naudsynte politiske grep for å få straumprisen attende til eit nivå før dei to store eksportkablane vart tekne i bruk. Det er ikkje noka enkeltsak som i sterkare grad har svekka tilliten til partiet og regjeringa enn straumpriskrisa. Forklaringa på det dårlege kommunevalet og dei påfølgjande dårlege målingane, er samansett, men det er liten tvil om at den uavklarte situasjonen om straumprisen framleis er ei kjelde til mistillit. Regjeringa har fått på plass ei generøs straumstøtteordning, som er blitt forbetra, men straumstøtta er ikkje sosialt omfordelandande, og gjev ikkje insentiv til energikonomisering. Målet med ei sterkare politisk styring av straumprisane er å sikra kontroll over og ei rettferdig fordeling av dei felles ressursane våre. Samstundes må prisprofilen vera slik at han stimulerer til energisparing og ENØK-tiltak. Naturkrisa er like alvorleg og akutt som klimakrisa. Det er såleis svært krevjande å produsera mykje ny fornybar kraft i dei næraste åra. Både straumprisane og fordeling av tilgjengeleg kraft krev derfor politisk styring, ikkje marknadsløysingar som gjev straumprisar skyhøgt over dei reelle produksjonskostnadene.	Politisk styring av kraftsektoren Både straumprisane og fordeling av tilgjengeleg kraft krev kraftfull politisk styring, ikkje dysfunksjonelle marknadsløysingar. Regjeringa må ta naudsynte politiske grep for å få straumprisen attende til eit nivå før dei to store eksportkablane vart tekne i bruk.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk
31	Sunnfjord Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Ved omlegging til eit meir miljøvenleg energibruk, treng Noreg ein stabil og forutsigbar energiforsyning. På Kjeller har det frå 1951 og i Halden frå 1958 og fram til 2019, vore forska på kjerneteknologi. På denne tida har Institutt for energiteknikk (IFE) drifta 4 forskningsreaktorar. Dette tilseier at vi her i landet har god kompetanse innanfor kjernekraft. Vi har også store førekomstar av Thorium her i landet, som kan brukast til t.d. kjernekraftverk. Ved å bygge små SMR (små modulære reaktorer, som er bygd på salstmelteteknologi, og som er mykje sikrare enn konvensjonelle reaktorar) der det er behov for mykje energi, vil ein også unngå å bygge store nye kraftlinjer. Dette vil igjen føre til at ferre nye linjer må byggjast, og dermed slepp ein ytterlegare auking av nettleiga. Vi vil også då unngå å bygge ned den norske naturen med store naturinngrep.	Små Modulære Reaktor – kraftverk For at både næringsliv og private husholdningar i framtida skal ha ei sikker energiforsyning, oppfordar Sunnfjord Ap at myndigheitene no gjer det dei kan, for å kunne ta i bruk SMR kraftverk her i landet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
32	Sunnfjord Arbeiderparti	Anna tema:	Straum for oss her i Noreg, er nesten like viktig som medisin. Då er det feil at denne vara skal auksjoneraast og overbyast ved hjelp av datamaskiner som er innprogramerte ved hjelp av lagaritme. Vi kan stille spørsmål om «spotpris» no er riktig å bruke om kraftprisen. Det er på tide at Regjering og styresmakter utformar reglar for kva vi (også næringsliv) her i landet skal betale for denne viktige vara.	Straumprisar Slik straumprisen no er i Noreg er ikkje på nokon måte bærekraftig for det norske samfunn. Det bør derfor innførast ei ny form for prisfastsetting, der gamal regulerbar kraft får ein minstepris og ny uregulerbar får ei avgift som skal gå til generell reduksjon av kraftprisen.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk
33	Kvinnherad Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Noreg går mot kraftunderskot. For å dekkja behovet for billig og føreseieleg kraft, må Noreg gjera omfattande grep. Kraftutbygging må vera rein (utan bruk av fossilt brensel), føreseieleg (ikkje vêravhengig), ressurreffektiv (lavt behov for metallar) og ein må begrensa nedbygging og rasering av store naturområde. Ankepunkt mot kjernekraft er faren for ei ulukke ved eit kjernekraftverk og lagring av restavfall etter den kjernefysiske prosessen. I Noreg har vi alle forutsetningar for å møte disse problemstillingane. Noreg har den tredje største førekomsten av Thorium i verda. Thorium gir mykje mindre langliva radioaktivt avfall og er rekna som mykje tryggare enn konvensjonelle reaktorar. For sikker lagring av det radioaktive avfallet bør dette etter modell frå Finland lagrast minst 500m under jorda. Med den tilgjengelege boreteknologien frå olje/gassbransjen i Nordsjøen bør alt ligge til rette for at Noreg kan lage trygge depot for lagring av kjernefysisk avfall. Sjølv om kjernekraft i Noreg ligg fram i tid, må ein allereie no komme i gang med forskningsarbeidet, dersom kjernekraft skal bli ein del av den norske kraftproduksjonen innan 2040.	Naudsynte rammevilkår for kjernekraft skal utgreiast. Det skal setjast av midlar til forskning på kjernekraftverk i Noreg, fortrinnsvis ved bruk av thorium.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk
34	Stryn Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Grunngjeving: Det vil være svært positivt dersom regjeringa, gjennom økonomiske støtteordningar kan forsere energiøkonomisering i industrien og hushaldningane. Statsbudsjettet yter store midlar til dette satsingsområdet, men Regjeringa kan med stor fordel bidra til større satsing på støtteordningar til sparing og produksjon av rein fornybar energi. Eksempel på dette kan vere auka støtte til etterisolering, skifting av vindauge, varmepumper, jordvarme, solcelleanlegg, som vil bidra til det grønne skiftet.	Sterkare satsing på energisparing og fornybar produksjon som energipolitisk verkemiddel Forslag: Vestland Ap krev at tilskotsordningar til energiøkonomisering hos bedrifter og private må gjerast meir attraktive og langsiktig. Det må i enno større grad brukast offentlege midlar for å sikre effektiv energiøkonomisering, både i industrien, offentlege og private bygg. Satsing på solenergi, jordvarme, fjordvarme, biovarme og vasskraft må prioriterast sterkare med økonomiske verkemiddel gjennom ENOVA og skattesystemet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
35	Bremanger Arbeidarparti	Anna tema:	Straumprisane vi har hatt i store delar av landet har dei siste åra vore historisk høge. Dette har gjeve private forbrukarar og næringsliv utan langsiktige fastpriskontraktar store økonomiske utfordringar. Om prisane fortset å ligge på same nivå, vil utfordringane for desse gruppene eskalere. Utan verkfulle og permanente tiltak, vil det på litt lengre sikt også få store konsekvensar for den kraftforedlende industrien. Gjennom langt over hundre år har den norske vasskrafta gjort det mogeleg å etablere industri langs heile kysten, frå Kristiansand i sør til Tana i Nord. Denne industrien har skapt- og skapar aktivitet, arbeidsplassar og livsgrunnlag i mange lokalsamfunn langs heile kysten. Vasskrafta er den største konkurransefordelen desse bedriftene har, og er ein avgjerande faktor for dei store verdiane som vert skapt. Det må difor etablerast verkfulle og permanente tiltak som sikrar rimeleg straum for vanlege forbrukarar og som opprettheld konkurransekrafta for den kraftforedlende industrien og øvrig næringsliv. Det er viktig at tildeling av uttak med stor effekt og forbruk (t.d. batteriproduksjon og elektrifisering av anlegg i Nordsjøen) skjer i same takt som det vert tilgang på tilsvarande ny fornybar produksjon. Dette for å unngå prispress og dermed sikre at eksisterande kraftintensiv industri ikkje vert utkonkurert.	Bremanger Arbeidarparti meiner at det må iverksetjast varige og verkfulle tiltak som sikrar rimelege straumprisar for vanlege forbrukarar og som opprettheld konkurransekrafta for den kraftforedlende industrien og øvrig næringsliv.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk
36	Årdal Arbeiderparti		Industrien i Norge skal gå i gjennom eit grønt skifte og då treng me meir kraft. Ny kraft må til for å utvikla eksisterande industri og ny grøn industri. Ein må både legge til rette for meir produksjon og betre nett.	Industrien i Vestland må få nok kraft tilgjengeleg slik at den kan utvikla seg	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk
37	Austrheim Arbeiderparti	Anna tema:	Produksjon av blått hydrogen og reduksjon av CO2-utslipp på Mongstad.	Staten må sikra at avtalen mellom RWE og Equinor om levering av energi til Tyskland, skal resultera i produksjonsanlegg for blått hydrogen i Vestland fylke. Dersom ein til dømes byggjer eit slik produksjonsanlegg på Mongstad, kan hydrogen også nyttast som energibærer på oljeraffineriet og dermed halvere CO2-utslippet frå dette anlegget. I tillegg kan blått hydrogen nyttast som råstoff når framtidens skips- og flydrivstoff skal produserast ved anlegget på Mongstad.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk
38	Vik Arbeiderparti	Anna tema:	Kjelde Ordføraropprop frå 104 Kommunar. (selve oppropet er tatt ut pga lengde, esensen er prøvd å tatt vare på) I høve Stortinget si komande handsaming av forslaga frå Inntektssystemutvalet, ønsker vi å kome med fylgjande uttale frå 104 ordførarar: Bakgrunn: Noreg står fram for store utfordringar både når det kjem til å kunne levere nok straum til innbyggjarane, og ta oss gjennom det grøne skiftet. Vi som signerer dette oppropet sit på naturressursane som skal til for å kunne halde fram med å produsere fornybar kraft, men spørsmålet regjeringa må stille seg er; har vi viljen som skal til? Står erstatninga vi får for at storsamfunnet har fått utnytte vår natur i over 100 år i stil med tapet vi må leve med? Hittil har svaret stort sett vore ja, men når det vert presentert forslag om å ta frå oss desse inntektene, ja då minkar det på viljen til å bidra.	Samfunnskontrakta mellom vertskommunar for vasskraft og Stortinget må bestå. Mange konsesjonskraftkommunar har avstått areal til storstilt kraftutbygging, noko som har gjort Norge til ein nasjon som har kunna byggja industri basert på rein fornybar energi. Konsesjonskraftkommunane står for kun 4 % av den totale kraftproduksjonen, men det er heile tida desse kommunane som vert råka av angrep frå inntektsutjamning. Inntektene konsesjonskraftkommunane har hatt, har gitt kommunane økonomi til å byggja, driva og vedlikehalde eit vegnett, oppvekst-sektor og eldreomsorg, på trass dei ulemper det fører med seg i ein grissgrendt utkant. Vestland AP krev at den Samfunns-kontrakta ikkje vert broten, og at NOU 2022:12 vert lagt i skuffa den høyrer heim i.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
39	Alver Arbeiderparti		Det er stor forskjell i straumprisane nord og sør om Sognefjorden. Dette kan ikkje forsvrast for oss som er eit styringsparti. Auking av straumlinjekapasiteten over Sognefjorden er avgjerande for å styrke energiinfrastrukturen i regionen. Dette kan oppnåast med å investere i oppgraderte kraftleidningar og teknologiar som aukar overføringskapasiteten. Ein grundig planlegging og samarbeid med lokale myndigheiter er nødvendig for å sikre ei berekraftig og effektiv løysning. Dette vil ikkje berre forbedra straumstabiliteten, men og støtta økt bruk av fornybar energi i området.	Forsterking av straumnettet Vestland AP krev at Regjeringa set fortgang i å knyta saman overføringsnettet i Nord- og Sør Noreg. Når det er på plass skal det ikkje nyttast som Europaveg vidare til utlandet, men gi energi til industriutvikling lokalt. Det bør nyttast sjøkabel der det er formålstenleg.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk
40	Askøy Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Liberaliseringen av strømsystemet med ny Energilov i 1991, markedsvendingen med opprettelse av kraftbørsen Nord Pool, EUs 3.energi pakke og flere utenlandskabler, har bidratt til et system, som med dagens situasjon, er svært krevende for norsk fastlandsindustri. Strømpris- og strømsystem angår alle, fordi nok, og billig strøm er forutsetningen for vårt moderne samfunn og vår fastlandsindustri. Selv om dagens system stort sett har tjent oss godt, har strømkrisen avdekket flere utfordringer som må håndteres. Arbeiderpartiet må gå til valg på en større grad av politisk kontroll over strømsystemet. Strøm må bli et fellesgode, en del av norsk infrastruktur, og ikke overlates til «markedet». Strøm er ikke en tilfeldig vare. For å få billig strøm, bør man vurdere en to-prisordning, hvor strømpris fastsettes ut fra kostnader ved produksjon, distribusjon/salg, vedlikehold/effektivisering, pluss et begrenset overskudd til strømselskapene. Med dagens situasjon er det fare for at viktige næringer taper konkurransekraft, derfor er det helt avgjørende at det tas grep.	•Arbeiderpartiet må gå inn i valgkampen 2025 med tydelig politikk for større politisk kontroll over strømprissystemet, færre fordyrende mellomledd og mer forutsigbarhet for strømbbrukere og industri.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
41	Arbeiderpartiet i Bergen		Økt politisk styring av prisdannelse og prioritering av elektrisk kraft Både husholdninger og bedrifter trenger mer forutsigbare priser på elektrisk kraft. Norge må ha et system for fastsetting av priser og prioritering av kraft, som hviler på en bred folkelig forståelse og bred aksept i befolkningen. Over 80% av produksjonskapasiteten for elektrisk kraft er offentlig eid, men dette alene sikrer ikke tilstrekkelig politisk styring. Fellesskapet må ta sterkere politisk kontroll over prisdannelsen og prioriteringen av elektrisk kraft. Et mulig virkemiddel som bør utredes er et statlig selskap for salg av strøm. Enklere og forbedret ordning for husholdningene. I 2021 innførte regjeringen en ordning for å skjerme husholdningene mot høye strømpriser som ble justert og videreført i 2023 og 2034. Ordningen er svært byråkratisk med automatisk refusjon via nettselskapet. Til tross for forenklinger er ordningen komplisert for forbrukerne. Hovedårsaken er at kompensasjonen fra ordningen og avgiftene ikke harmonerer. Husholdningene betaler avgift for betaling som er kompensert av ordningen. Videre er taket for ordningen 5000 kWt i måneden. Det er et høyt forbruk for en husholdning, og ordningen samsvarer ikke med det generelle målet om å økonomisere med energibruken. Arbeiderpartiet i Bergen ønsker derfor en revidert ordning for strømstøtte til husholdningene med et lavere tak, men med 100% dekning inkludert avgifter for pris over terskelverdien for pris (for 2024 satt til 73 øre/kWh). Konkurranssekraft og forutsigbarhet for norsk næringsliv Strøm er en strategisk innsatsfaktor for betydelige deler av næringslivet. Stabil og rimelig energi har vært og er et konkurransefortrinn for bedrifter i Norge. Det er derfor nødvendig å øke tilgangen på elektrisk kraft gjennom økt produksjon og økt overføringskapasitet. Men å øke disse kapasitetene vil ta tid, og det er derfor viktig med en tydelig politikk for prioritering av den eksisterende norske kraften. Kablene for overføring av elektrisk kraft mellom Norge og andre land har to hovedformål. For det første minker kabelen faren for at effekttopper i forbruk	VAP vil derfor at: ● Det skal etableres en permanent strømstøtteordning som er enklere å forstå og med en enda tydeligere sosial profil. ● Vilkårene for North Sea Link som er knyttet til Storbritannia, må gjennomgås med vekt på å redusere prissmitte. ● Vilkårene for alle mellomlandsforbindelser skal gjennomgås når det må legges nye kabler. ● Handlingsrommet for mellomlandsforbindelsene innenfor EØS-avtalen skal utredes. ● Det skal lages kriterier for nettilknytning hvor vi prioriterer eksisterende industri, sikrer fremveksten av ny grønn industri og samfunnsnyttig datalagring og sier et tydelig nei til utvinning av kryptovaluta. Fylkeskommunen bør tildeles en sentral rolle i dette arbeidet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
42	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Enøk og produksjonen av ny elektrisk kraft Strøm er en strategisk innsatsfaktor for betydelige deler av næringslivet. Stabil og rimelig energi har vært og er et konkurransefortrinn for bedrifter i Norge. Det er derfor nødvendig å øke tilgangen på elektrisk kraft gjennom økt produksjon, økt overføringskapasitet samt intensivere innsatsen på energiøkonomisering. Det skal være et mål å sikre et stort statlig eierskap i ny energiproduksjon og at utbygging fremmer sysselsetting i leverandøri industrien. Energiøkonomisering Dagens ordning for deling av egenprodusert fornybar strøm gjør det lettere for blant annet borettslag å etablere solcelleanlegg gjennom at de slipper å betale nettleie og omsetningsavgift for produsert kraft. Det bør utredes om en liknende ordning kan utvides til også gjelde industriområder med flere gards- og bruksnummer. Det er viktig å løpende vurdere om tiltakene til Enova treffer bredt nok til å få en tilstrekkelig energiøkonomisering av det norske samfunnet. Ny produksjon av elektrisk kraft Arbeiderpartiet har generelt en sammenhengende politikk for ny energiproduksjon som balanserer mellom kraftbehovet og våre internasjonale forpliktelser om å ta vare på naturens mangfold og urfolks rettigheter. Men denne balansen er krevende, og det er derfor generelt viktig med brede og involverende prosesser for å redusere potensialet for konflikt og legge til rette for høy kvalitet i forvaltningen. Ved all utbygging av nye anlegg for produksjon av energi, må et viktig mål være økt sysselsetting i norsk leverandøri industri. Offentlig eierskap, og offentlig kjente eiere til våre nye energiressurser må sikres på samme måte som vi har sikret nasjonalt eierskap og kontroll over våre øvrige energiressurser. Staten bør ta medeierskap, og en mulig modell kan være statens eierskap i olje- og gassnæringen (SDØE).	Arbeiderpartiet i Bergen vil derfor: • Nå bedre ordninger for deling av egenprodusert, fornybar strøm blir utvidet slik at det blir insentiver for å produsere og dele fornybar kraft innenfor et avgrenset område/industriområde, ikke bare innenfor samme gards- og bruksnummer. • At Enova-tiltakene må vurderes løpende med sikte på om det treffer bredt nok. Blant annet bør borettslagene stimuleres til å satses mer på ENØK. • At det store potensialet for energieffektivisering utnyttes gjennom tidenes største ENØK-satsing. • Videreføre CO2-kompensasjonsordningen for å gi den kraftkrevende industrien forutsigbare vilkår, og i dialog med industrien legge til rette for utslippsreduksjoner og/eller energieffektivisering. Arbeiderpartiet vil at: • Offentlige myndigheter må gjennom sine eierskap sikre at vannkraftverkene blir oppgradert så raskt som mulig. • Virkemidlene for havvind må forbedres. • Skattesystemet skal endres slik at vertskommunene sitter igjen med mer av verdiskapingen ved vindkraftanlegg. • Legge til rette for å kunne gjennomføre utredninger og konsesjonsprosesser for moderne kjernekraft.	Oversendes redaksjonskomiteen	Energipolitikk
43	Stad Arbeiderparti		Det er i kommunane velferden blir gitt, alle kommunar må gjerast i stand til å gi gode tenester. Ein finansieringsmodell som i stor grad baserer seg på folketal fangar ikkje nødvendigvis opp dei reelle behova i kommunane. Dette gjeld mellom anna ressurskrevjande brukarar. Også små kommunar må kunne yte gode velferdstenester til innbyggjarane.	Finansieringa av kommunane må styrkast. Finansieringa må i større grad basere seg på reelle behov, og i mindre grad basere seg kun på folketal.	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
44	Høyanger Arbeiderparti	Grøn omstilling:	I NOU 2022:12 er det gjort framlegg om å inkludere konsesjonskraftinntekter og eigedomsskatt i inntektsutjamninga. Ei slik endring vil bryte med ein meir enn 100 år lang «samfunnskontrakt» og vil medføre ei økonomisk omfordeling frå distrikt til by. Det vil også effektivt fjerne all motivasjon og insentiv for at distriktskommunane skal seie ja til utbygging av meir fornybar energi. Norge står ovafor store utfordringar med å kunne levere nok straum til innbyggjarane og å ta oss gjennom det grønne skiftet. Mange distriktskommunar sit på dei naturressursane som skal til for å produsere fornybar kraft. Men utnytting av desse ressursane har ført til store inngrep og sår i vår lokale natur. Dersom våre naturressursar skal fordelast slik at vår kompensasjon vert fordelt til alle kommunar, vil ikkje distriktskommunane ha same vilje til å bidra til å produsere nok fornybar kraft i framtida. I den same NOU-en kan vi lese at eigarkommunane til kraftanlegg skal sleppe utjamning fordi «utbytteinntekter er eit resultat av kommunane sine val kring eiga sparing, investeringar og / eller eigarpolitikk». Vi som er vertskommune har også teke eit val, og den kapitalen vi har investert er naturen vår. Vertskommunane eig ca. 5 % av alle vasskraftressursar i landet, 95% eig kraftselskap og eigarkommunar. Mange av kommunane som starta eit opprør i Larvik – og som krev eit meir rettvisst inntektssystem, har ikkje innført / eller har programfest at dei vil avvike eigedomsskatt. Eigedomsskatt er ein kommunal skatt og det er kommunane sjølv som avgjer om dei skal innføre slik skatt eller ei. Kommunane kan også innrette skatten på ulikt vis, med m.a. botnfrådrag. Det er heilt urimeleg å ta eigedomskatteinntekter frå kommunar som har innført eigedomsskatt, og overføre til kommunar som sjølv ikkje har vald å innføre det. Konsesjonskraft er ikkje ein skatt, men eit vederlag for evig tap av natur. Det at vi har stilt vår natur til rådvelde, gjer at andre kan ha sin natur urørt. Ei omfordeling av dette vederlaget vil i hovudsak føre til at dei største og nest største byane / kommunane i landet får meir, medan vertskommunane i	NYTT INNTEKSTSSYSTEM – KOMMUNANE MÅ FÅ HALDE PÅ SITT RETTVISE VEDERLAG FOR ØYDELAGT NATUR	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk
45	Sunnfjord Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Sal av bruktbil er fritatt for meirverdiavgift etter mva-lova § 6-7. Dette gjer at bruktbilforhandlarar kan selje bruktbilar med same konkurransevilkår som privatpersonar. Slik burde det også vært på brukte klede, utstyr og forbruksvarer. I dag må ein næringsdrivande som skal selje brukte klede anten ha mva på heile salet, eller bruke avansemetoden, som er ein svært tid- og dokumentasjonskrevjande metode for å leggje meirverdiavgift på fortienesta på salet. Dette bidreg til å redusere lønnsmda på sal av brukte klede. Ein tredje metode er å ta provisjon på sal av klede, men resultatet er det same: Det blir meirverdiavgift på handelen. Innfører ein mva-fritak på brukte klede, utstyr og forbruksvarer etter mva-lova kapittel 6 vil det bli mva-fritt sal, og den næringsdrivande vil få mva-frådrag på innkjøp i forbindelse med reperasjon, som kan vere med på å stimulere til auka sirkulærøkonomi, og mindre avfall. Får ein i tillegg fjerna uttaksmeirverdiavgift på klede, utstyr, forbruksvarer og tekstilar, vil ein fjerne eit økonomisk hinder som til nå har gjort det mest økonomisk gunstig å kaste klede butikkar ikkje klarar å selje framfor å gi dei vekk.	Fjern mva på brukte klede, utstyr og forbruksvarer Fjern mva på brukte klede, utstyr og forbruksvarer. Dette kan gjerast ved å innføre eit fritak etter mva-lova kapittel 6, noko som vil stimulere til meir sirkulærøkonomi. I tillegg bør ein fjerne uttaksmeirverdiavgift på slike varer for å fjerne den økonomiske ekstrakostnaden næringsdrivande får om ein vel å gi bort nye klede framfor å kaste dei.	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
46	Stord Arbeiderparti	Anna tema:	EIT MEIR OMFORDELANDE INNTEKSTSYSTEM Ei av dei største innanrikspolitiske sakene denne våren er revisjonen av inntektssystemet for kommunane. Regjeringa sitt uttalte mål er å gjera systemet meir omfordelende. Omfordeling er eit viktig mål også med dagens system. Men utviklinga har gått i retning av aukande forskjellar mellom kommunane, og i dag er forskjellane for store sett i forhold til målet om å gje kommunane likeverdige moglegheiter til å tilby tenester til innbyggjarane sine. Stord kommune er ein av dei kommunane som kjem dårleg ut av dagens system. På Stord har det dei siste åra vorte stadig vanskelegare å levera lovpålagde tenester, og gode, førebyggjande tiltak som ikkje er lovpålagde, har måtta reduserast eller leggjast ned år for år. Med regjeringa sitt mål og inntekstsystemutvalet sin rapport (2023) ligg det no til rette for at ein kan gjera påkravde endringar som utliknar noko av forskjellane mellom kommunane. Samstundes er det store interesse motsetningar mellom kommunane, og ein ser at også økonomisk sterke kommunar mobiliserer for at dei varsla endringane ikkje skal gå ut over dei. For Arbeidarpartiet, som er tufta på verdiar som omfordeling og like moglegheiter for alle uavhengig av bakgrunn og geografi, bør saka vera klar: Det må no gjerast store nok endringar til at ambisjonen om likeverdige moglegheiter for kommunane til å tilby tenester vert ein realitet.	Inntektssystemet for kommunane må endrast slik at kommunane får reelt sett likeverdige moglegheiter til å levera tenester til innbyggjarane sine.	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk
47	Stord Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	STATEN MÅ BIDRA FOR Å FÅ NED DEI KOMMUNALE GEBYRA Utbygging og vedlikehald innan vatn- og avlaupsområdet vert finansiert ut frå sjølvkostprinsippet. Dvs. gjennom gebyr betalt av innbyggjarane i den einskilde kommune. Sjølv om det er gode argument for denne ordninga, har den også sine utfordringar. Investeringsbehovet framover innan vatn og avlaup er enormt både på grunn av stort vedlikehaldsetterslep og statlege (EU) pålegg om reinsing. I tillegg er kommunane sine føresetnader for å løysa desse oppgåvene svært ulike. Det betyr stor kostnadsvekst for kommunane og dermed innbyggjarane, og svært ulike kostnader mellom kommunane. Stord kommune er t.d. i dag den einaste kommunen i Sunnhordland som er pålagt sekundærreinsing av avløp. Topografiske forhold og busetting gjer også utbygging dyrt i vår kommune. Følgjeleg står innbyggjarane på Stord framfor ein gebyrauke på ca. 50 % dei kommande fire åra. Ein slik kostnadsvekst merkast av alle, men er mest krevjande for dei som har minst. Og den er særskilt krevjande i dyrtid som me opplever no. Det er såleis påkravd at staten stiller opp med ordningar som kan bidra til å få ned kostnadene. Auka avskrivningstid på investeringar til faktisk levetid, er eit kortsiktig tiltak som vil bety noko, men langt frå nok. I tillegg bør staten på banen med investeringsfond og/eller rentefrie lån slik at kommunane kan gjennomføra statlege pålegg utan at konsekvensane for innbyggjarane vert for store.	Det må innførast verknadsfulle tiltak, som statleg investeringsfond og/eller rentefrie lån, for å dempa kostnads- og gebyrveksten innan vatn- og avlaupsområdet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
48	Kvinnherad Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Skattlegging av kraftsektoren må gje insentiv til grøn omstilling og auka produksjon av fornybar energi. Dagens skattesystem kan straffe vertskommunar som seier ja til effektutbygging. Grunnrenteskatten er ein kontantstraumskatt der kraftverkseigarar får direkte frådrag for investeringar i investeringsåret. Kraftverkseigarar kan igjen trekke frå grunnrenteskatten i eigedomsskattegrunnlaget. Ved ein eventuell investering i effektutbygging vert grunnrenteskatten låg i investeringsåret og høg i dei andre åra. Grunna makstak på eigedomsskattegrunnlag for kraftverk vil ikkje vertskommunar dra nytte av låg grunnrenteskatt i investeringsåret, men vert straffa dobbelt dei resterande åra. Både fordi grunnrenteskatten som går til frådrag for eigedomsskattegrunnlaget vert høg dei andre åra enn i investeringsåret, i tillegg til at kraftverka kan trekke frå overværdien av framtidige utskiftingskostnader knytt til effektutbygginga i eigedomsskattegrunnlaget. Dette vil bety at vertskommunar vil få mindre i eigedomsskatt frå kraftverk ved å sei ja til effektutbygging. For å auke fornybar produksjon og bidra til grøn omstilling må kompensasjonen til vertskommunar stå i forhold til verdiskapinga av dei naturressursane som vertskommunar avstår. I dag kan vertskommunar bli økonomisk skadelidande av å sei ja til effektutbygging. For å løyse dette må enten makstaket for eigedomsskattegrunnlag for kraftverk fjernast eller så må koplinga mellom grunnrenteskatt og eigedomsskatt for kraftverk fjernast. Det er generelt uheldig at grunnrenteskatt går til frådrag i eigedomsskattegrunnlaget for kraftverk, dette gjeld ikkje berre for vertskommunar der effektutbygging er aktuelt. Grunnrenteskatten går til frådrag i eigedomsskattegrunnlaget og omvendt, eigedomsskatten går til frådrag i grunnlaget for grunnrenteskatt. Dette er uheldig av fleire grunnar: • Effekten av det er ein skjult overføring av eigedomsskatt frå kommune til stat • Eigedomsskatt frå kraftverk vil kunne variere stort mellom år og gje	Effektutbygging og makstak på eigedomsskatt:	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk
49	Masfjorden Arbeiderparti	Anna tema:	Inntektssystemet for kommunane: Masfjorden Arbeiderparti er for omfordeling av skatteinntekter mellom kommunane i landet. Likevel, så må det ikkje gå på bekostning av ressursar som vert stilt til disposisjon for storsamfunnet, slik som avstått areal til kraftanlegg, linjenett, og oppdrettsnærings med lokale ulemper dette kan medføre. Det er ikkje ei rettmessig omfordeling, og insentiv til lokale bidrag vil kunne fråfalle.	Inntekter knyta til beslag av naturressursar som gjev konsesjonskraftinntekter, og eigedomsskatt på tilsvarande anlegg, samt havbruksareal, må haldast utanfor inntektssystemet, noko anna vil skapa brot på inngåtte avtalar rundt naturressursinntekter.	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
50	Kvinnherad Arbeiderparti	Anna tema:	Eigedomsskattelova §8 B-1 fjerde ledd seier at skattegrunnlaget for kraftverk skal ikkje settast høgare enn 2,74 kr/kWh. Dette beløpet har ikkje vore indeksregulert på over 10 år, sjølv om dette var intensjonen etter loven blei endra i 2013. Dei høge kraftprisane dei siste åra gjer at skattegrunnlaget for dei aller fleste store kraftverk overstig denne grenseverdien. Konsekvensen av dette er at kraftverka deler ut mindre av sitt ekstraordinære overskot til vertskommunar. Kompensasjonen som kraftverk gjev tilbake til lokalsamfunna vil i stadig mindre grad stå i forhold til verdiskapinga frå kraftverka. Ved å indeksregulere makstaket slik intensjonen var ville makstaket vore auka med omtrent 1 kr/kWh.	Arbeiderpartiet vil at: - makstaket på eigedomsskatt på kraftanlegg må fjernast	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk
51	Kvinnherad Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Stadig fleire har ikkje råd til å kjøpe sin eigen bustad. Slik skattefrådraga i norsk skattepolitikk er utforma vert bustadeigarar forfordelt i forhold til leigebuarar, då det vert gitt eit skattefrådrag på 22% for renteutgifter og 0% for leigeutgifter. Indirekte fører dette til ein høgare skatt for dei som ikkje har råd til å eige bustad i forhold til dei som har råd til å eige bustad. Å innføra skattefrådrag for husleigeutgifter til same nivå som for renteutgifter, vil ein oppnå sosial utjamning. Ved at skattefrådraget først vert utløyst ved eit bustadkjøp, vil ein motvirke den moglege effekten av at eit skattefrådrag kan føre til auka leigeprisar. Ei slik ordning vil gjere det lettare for folk å klare overgangen frå å leige til å eige bustad. Berekna årleg kostnad for ordninga: 1,3 milliardar kroner. Eks. For en leigetakar vil det med husleige på kr 15.000 pr måned, bety et skattefrådrag i inntekta på 43.560 kroner i året.	Det vert innført skattefrådrag for husleigeutgifter på same nivå som for renteutgifter. Skattefrådraget vert utløyst ved bustadkjøp og vert registrert via sjølvmeldinga. Det må settjast klare kriterie for at skattefrådrag skal gjelda. Ein modell for frådraget bør følgje utforminga av dagens BSU-modell	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk
52	Kvinnherad Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Frå første januar 2023 vart skattefrådraget for BSU redusert frå 20% til 10% Det årlege sparebeløpet er fortsatt kr 27500 men maksimalt skattefrådrag utgjør no kun kr 2750 Dette bør reverserast slik at ein får tilbake 20% Det vil for mange førstegangsetablerarar vera ei god hjelp for å kunna skaffa seg eigen bustad/husvære. (Innskotskapital) Renta på lån er i løpet av eit par år dobla. I tillegg aukar boligprisane. Dette slår svært negativt ut for førstegangsetablerarar.	Tilbakeføring av BSU si ordning slik den var fram til 31.12 2022.	Avvises - Styret mener at selv om skattefradrag for BSU gir økt sparing i BSU, er det tvilsomt om samlet sparing øker vesentlig. BSU vil fortsatt være en svært gunstig spareform med maksimalt årlig skattefradrag på 2750 kroner.	Finanspolitikk
53	Årdal Arbeiderparti		Me er glade for nye reformer som kjem innbyggjarane til gode, som t.d. billigare barnehagar. Men dei må vere fullt ut finansierte, slik at ein ikkje legg byrder på kommunar som allereie er i ein utfordrande økonomisk situasjon.	Regjeringa må fullfinansiere nye reformer	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
54	Vik Arbeiderparti	Anna tema:	Finansieringa av den norske velferdsstaten krev eit høg skatteinngong. I denne samanheng må ein ikkje berre sjå på delen av kaka staten kan ta, men også korleis ein kan gjera kaka større. Ei viktig brikke er at alle som kan arbeider i 100% stilling, spesielt med dei med årsløner over 800.000 kr. I denne gruppa finn ein både høgt utdanna med lang erfaring, yrkesarbeidarar som står på dag og natt. Gruppa er stor, 11,5% av lønsmottakarane, og dei har høg produktivitet. Dersom høgt løna arbeidstakarar vel å byte ein arbeidsdag med fri, vil staten ta 60% av rekninga i form av tapt skatt. Det er heilt rett at dei som tener mest også skal bidra mest til fellesskapet, men det går ei grense for kor mykje skatt folk er villige til å betale av den siste krona dei tener. Å ytterlegare auke inntektsskattane for dei høgtlønne for å kompensere for mindre skatteinngang vil gjere situasjonen endå verre.	Marginalskatt på inntekt, summen av toppskatt og arbeidsgjevaravgift, må ikkje overstige 50% uansett inntekt. Med ein stadig mindre del av befolkninga i lønnsarbeid er det ein føresetnad for å oppretthalde velferdsstaten slik me kjenner den at flest mogeleg arbeider 100%. Dagens skatteregime gjer at staten tek nær 60% av kostnaden når høgt løna grupper tek ein dag fri i veka.	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk
55	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Grøn omstilling:	Noregs satsing på panteordning av flasker og boksar er ein stor suksess. Vi ønskjer at det vert utgreia om denne ordninga kan utvidast til å gjelda andre varegrupper. Dersom det er mogleg og fornuftig å gjera dette, ønskjer vi at det vert sett i gang eit pilotprosjekt kring dette.	Utvida panteordninga. Arbeidarpartiet vil greia ut om dagens panteordning kan utvidast til andre varegrupper.	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk
56	Askøy Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Kommuner med lav skatteinngang sliter i dag med krevende økonomi og er ikke i stand til å tilby sine innbyggere lovpålagte tjenester innen både skole og helse. Storbyer og distriktkommuner blir kompensert i egne ordninger for å møte deres spesifikke utfordringer. De mellomstore kommunene som gjerne har både storbyproblemer og typiske distriktstrekk blir ikke kompensert for utfordringene de opplever. Konsekvensen er at det er store forskjeller i hvilke velferdstjenester man får avhengig av hvilken kommune man bor i. Dette undergraver ideen om den norske velferdsstaten og skaper et marked for private løsninger på offentlige tjenester.	•Det må legges til rette for et mer rettferdig inntektssystem som sikrer likeverdige tjenester i hele landet når inntektssystemet skal revideres.	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk
57	Askøy Arbeiderparti	Anna tema:	Utbygging og vedlikehold innen vann- og avløpsområdet blir finansiert ut fra et selvkostprinsipp. Det vil si gjennom gebyr betalt av innbyggerne i den enkelte kommune. Det er gode argumenter for en slik ordning, men den har også sine utfordringer. Hele kommune-Norge har et enormt vedlikeholdsetterslep innen vann- og avløp, men en del kommuner har i tillegg spesifikke statlige (EU) pålegg om rensing. Rensing av avløp er et godt miljøtiltak, men rammer kommunene skjevt. Denne betydelige kostnadsveksten vil merkes av alle, men vil bli aller mest krevende for de som har aller minst. Gebyrer er en flat skatt som ikke tar hensyn til økonomisk situasjon og vil i mange tilfeller fungere som en fattigdomsfelle. Staten må stille opp med ordninger som kan bidra til å få ned kostnadene. Økt avskrivningstid på investeringer til faktisk levetid kan være et kortsiktig tiltak. Det bør også sees på om en del av VA løsningene som kommunene investerer i, i større grad enn i dag kan standardiseres for å redusere kostnader. Staten bør i tillegg se på bruken av rentefrie lån og/eller et investeringsfond slik at kommunene kan gjennomføre statlige pålegg uten at konsekvensene for innbyggerne blir for store.	•Det må innføres virkningsfulle tiltak, som statlig investeringsfond og/eller rentefrie lån og en åpning i regelverket for standardiserte løsninger, for å dempe kostnads- og gebyrveksten innen vann- og avløpsområdet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
58	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Skatt er det viktigste fordelingsverktøyet vi har, og er avgjørende for tilliten i samfunnet og oppslutning om velferdsstaten. I en tid med økende økonomiske forskjeller er det ekstra viktig å sikre at skattesystemet bidrar til rettferdig omfordeling og at vi skatter arbeid, kapital, arv og eiendom på en måte som støtter opp under ønsket samfunnsutvikling. Skatt på arv og formueskatt er de to sterkeste instrumenter for omfordeling. Skatteutvalget sine faglige anbefalinger er balanserte. Arbeiderpartiet i Bergen mener derfor at regjeringen må prioriterer en politisk realisering av anbefalingene fra utvalget.	For å oppnå et næringsstimulerende skattesystem som samtidig reduserer økonomiske forskjeller, vil Arbeiderpartiet: - Beholde bunnfradraget på 1,7 millioner kroner i formuesskatten, slik at kun formuer over dette blir beskattet. - Sekundærboliger skal fortsatt verdsettes til markedspris. - Arbeiderpartiet vil beholde norsk konkurransedyktighet og eierskap ved at aksjer og næringseiendom verdsettes til kun 80 prosent av markedsverdien deres.	Oversendes redaksjonskomiteen	Finanspolitikk
59	Kvinnherad Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Det er vanskeleg å talfeste nøyaktig kor mange papirlause flyktningar det er i Noreg, men Statistisk Sentralbyrå estimerer at det er 18000 i Noreg per i dag. Desse har fått endeleg avslag på søknad om opphald i Noreg, og er ikkje ønska tilbake av myndigheitene i heimlandet deira. Nokon av dei risikerer å bli drept dersom dei reiser tilbake til heimlandet sitt. Regjeringa meiner at desse trygt kan reise tilbake til heimlandet sitt. Dei har ikkje rett til utdanning, å jobbe i Noreg eller helsehjelp. Dei har 70 kroner dagen til livsopphald. Kjernen i sosialdemokratiet er at alle skal ha like moglegheiter, og slagordet til Arbeiderpartiet har alltid vore arbeid til alle. Kvinnherad Ap vil at dei papirlause flyktningane skal få gratis helsehjelp, gå på norskurs og moglegheit til å skaffe seg ein jobb.	Gi dei papirlause flyktningane ein sjanse til å skape seg eit liv	Oversendes redaksjonskomiteen	Flyktning- og asylpolitikk
60	Arbeiderpartiet i Bergen	Eit samfunn med små forskjeller:	Sikre rettighetene til papirløse Bergen og Vestland har gått foran i å arbeide for at papirløse migranter skal få oppfylt sine grunnleggende rettigheter. Vestland fylkesting vedtok i sak PS103/2022 at «Vestland fylkeskommune erkjenner at papirlause migrantar har helseutfordringar og ikkje tilgang til grunnleggjande menneskerettar i Vestland og Noreg.» Papirløse står i et utenforskap, med mye menneskelig lidelse og usikkerhet. Helsecenteret for papirløse migranter og andre gir uvurderlig hjelp ved hjelp av frivillig helsepersonell og privat støtte, men staten har et selvstendig ansvar for å sikre at menneskerettighetene respekteres og etterleves. I dag er statens regulering en direkte årsak til uverdige livsforhold. Norge signerte FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK-konvensjonen) i 1968, og den er inkorporert i norsk rett gjennom menneskerettsloven av 1999, i tillegg til grunnlovsbestemmelser. ØSK-komiteen og fagpersoner har i en årrekke kritisert norske regler. Reglene er innført i forskrift, uten bred utredning. Personer uten lovlig opphold ekskluderes fra viktige rettigheter til helse- og omsorgstjenester, sosiale tjenester og deltakelse i arbeidslivet. Det hersker tvil om praktiseringen av gjeldende regelverk, og det fører til mye usikkerhet og at papirløse behandles svært ulikt.	Dagens unntaksregler i forskriftene til Pasient- og brukerrettighetsloven, Sosialtjenesteloven og Utlendingsloven må gjennomgås for å sikre bestemmelser som tilfredsstiller menneskerettslige krav."	Oversendes redaksjonskomiteen	Flyktning- og asylpolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
61	Vestland AUF	Anna tema:	En rettferdig flyktningpolitikk Verden står overfor den største flyktningkrisen i historien. Ved inngangen til 2023 var 108 millioner mennesker verden rundt drevet på flukt på grunn av konflikt, vold eller forfølgelse – det høyeste tallet noen gang registrert. Krig, naturkatastrofer, politisk forfølgelse og fattigdom er noen av mange årsaker til hvorfor rekordmange mennesker blir tvunget til å flykte fra sine hjem. I dag tar Arbeiderpartiet til ordet for å skille mellom flyktninger som har fått beskyttelsesbehov etter FNs flyktningkonvensjon og EUs menneskerettighetskonvensjon. Dette skaper et A- og B-lag blant flyktninger, selv om beskyttelsesbehovene deres er akkurat de samme. FN er tydelige på at begge grupper flyktninger har likt beskyttelsesbehov, og skal ha de samme rettighetene for familiegjenforening. Det store flertallet av landene i Europa følger FNs linje. Det finnes ingen andre områder i lovgivningen der barn blir straffet for feil gjort av noen andre enn dem selv, bortsett fra i asylpolitikken. Arbeiderpartiet har gjentakende ganger vedtatt at barns beste skal tas største hensyn til i asyl- og flyktningpolitikken. Det kan vi gjøre gjennom å avskaffe arvesyndpolitikken Norge fører, og som vi har blitt kritisert av internasjonale domstoler for.	Vestland Arbeiderparti vil at: - Øke antallet kvoteflyktninger - Sidestille beskyttelsesbehovet for flyktninger som oppfyller vilkårene i EUs flyktningkonvensjon med flyktninger som oppfyller vilkårene i FNs flyktningkonvensjon. - Fjerne arvesyndpolitikken i Norge og innføre foreldelsesfrist for tilbakekallelse av statsborgerskap.	Oversendes redaksjonskomiteen	Flyktning- og asylpolitikk
62	Etne Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Kommunar må kunne ta i mot flyktningar utan å tape økonomisk Verda er uroleg, og ein forventar rekordmange flyktningar til Noreg i 2024. Kommunar blir nå bedne om å busetta i storstilt skala og me skal sjølvsgt hjelpa. Mange kommunar har store ekstrakostnader og press på tenestetilbodet når behovet for busetting er så stort. Kommunane må få kompensert slik at busettinga held fram.	Kommunen sine ekstrakostnader i samband med å ta imot flyktningar må bli dekket av staten.	Oversendes redaksjonskomiteen	Flyktning- og asylpolitikk
63	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Endring i asylpolitikken Enslige mindreårige asylsøkere Begrunnelse: Barn og unge som kommer til Norge og har begynt å slå rot, integrert med venner og aktiviteter i nærmiljøet, har lært seg norsk og er i gang med skole med sikte på en framtid her, blir (re)traumatisert og lever med ekstrem usikkerhet når de vet at de kan bli sendt ut når de blir 18. Vi må forebygge at de flykter på nytt og forsvinner, med alvorlig fare for å havne i kriminalitet og gå sosialt til grunne. Det er ikke rettsstaten verdig å sette sårbare unge i en slik situasjon.	Vestland Arbeiderparti krever at det gis umiddelbart varig opphold til enslige mindreårige asylsøkere og at oppholdstillatelsen ikke revurderes ved fylte 18 år.	Oversendes redaksjonskomiteen	Flyktning- og asylpolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
64	Arbeiderpartiet i Bergen		Det har vært noen eksempler på at asylsøkere har levd i åreis som papirløse, med mangel på sosiale og økonomiske rettigheter. Å ha folk i en slik limbotilværelse er sterkt ødeleggende for den som blir utsatt for det, og det er uverdigg for et sosialdemokratisk, humant samfunn og et brudd på menneskerettighetene å la mennesker leve under slike forhold. Det samme gjelder for foreldre som får utvisningsvedtak, der det også er viktig å ta hensyn til de alvorlige belastningene som barnefamiliene blir utsatt for i en slik situasjon. Det er ikke så mange personer dette gjelder, og det er ikke rimelig å sette ""innvandringsregulerende hensyn"" foran de dypt menneskelige og humanitære hensynene som det her er snakk om.	VAP krever at det gis amnesti og varig opphold til ureturnerbare langtidsboende voksne asylsøkere som ikke har fått godkjent asylsøknaden.	Oversendes redaksjonskomiteen	Flyktning- og asylpolitikk
65	Arbeiderpartiet i Bergen			Arbeiderpartiet i Bergen krever at menneskerettsstridige praksiser på Trandum internatleir opphører umiddelbart; - at statsløse og papirløse behandles i henhold til relevante FN-konvensjoner; - at uavklarte asylsøkere tillates å jobbe; - stans av utvisninger av barneforeldre; - at barnas hensyn settes først; - at fri rettshjelp økes i utlendingssaker; - at det gjeninnføres stans i returer til Taliban-styrte Afghanistan; - at norske etater oppfyller informasjonsplikten og informerer på et språk som den enkelte asylsøker behersker; - at papirløse får grunnleggende helsetjenester utover det helt nødvendige.	Oversendes redaksjonskomiteen	Flyktning- og asylpolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
66	Bømlø Arbeiderparti	Anna tema:	Situasjonen i Gaza blir berre verre. Dei forferdelege angrepa, utsveltinga og den ekstreme frykta vil halda fram så lenge Israel ikkje blir tvinga til å stansa bombinga og trekkja seg ut frå Gaza. Det er derfor avgjerande at Noreg jobbar langs fleire spor samtidig. Det hastar å få på plass ei varig våpenkvile. Samtidig må norske styresmakter vera ei tydeleg stemme for at okkupasjonen stansar og at palestinarar blir sikra sjølvråderett i alle politiske løysingar som blir lagd på bordet. I FNs korridorar blir det nikka i semje om at det ikkje finst nokon verre stad på jord enn Gaza akkurat no, samtidig som bombene held fram med å falla. FNs generalsekretær seier at Gaza er i ferd med å bli ein kyrkjegard for barn. Ni av ti som døyir i bomberegnet er sivile. Aldersgruppa øvst på dødsstatistikken er 5-åringar. Gaza er eit helvete på jord. Medan verdssamfunnet sit med hendene i fanget og ser på at ein total katastrofe utfaldar seg. Ein meningsfull humanitær tilgang og respons fordrar at blokaden blir oppheva. Heilt essensielle ting som vassforsyning, elektrisitet og sement må komma inn på Gazastripa. Det er heilt avgjerande for at øydelagt infrastruktur skal kunna reparerast, og for at folk skal ha tilgang på humanitær hjelp der dei er. Det vil krevja at Noreg står stødig og solidarisk ved palestinaranes side. Humanitær respons må sjåast i samanheng med fredsarbeid. Det Palestinske sivilsamfunn er viktigare enn nokon gong. Dette er organisasjonar som har dyrekjøpte erfaringar frå tidlegare krigar, er legitime aktørar i lokalsamfunna og som allereie bidreg med humanitær hjelp der det er mogleg. Noregs diplomatiske rolle i alle forhandlingar må vera tydeleg på at folkeretten skal liggja til grunn i alle politiske prosessar. Me må våga å setja makt bak krava til Israel om å få slutt på okkupasjonen. Noreg må også kutta alle band til okkupasjonen. Både offentlege og private norske aktørar er direkte knytt til verksemd i dei ulovlege busetjingane som bidreg til brot på folkeretten og menneskerettane. Å kutta desse vil vera eit tydeleg signal om at Noreg føreset slutten av okkupasjonen som del av ei framtidig fredsløysing. Det vil også vera	• Tobba aktivt for å få på plass ei varig våpenkvile • Kutta alle band til okkupasjonen • Være ei tydeleg stemme for at okkupasjonen stansar og blokaden blir oppheva • Så inn for at ein massiv humanitær hjelpepakke kjem på plass. • Sikre sjølvråderetten til palestinarane i alle politiske løysingar som blir lagd på bordet. • Ta avstand frå bruk av eksplosive våpen i byar og folkesette område.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
67	Stad Arbeiderparti	Anna tema:	7.oktober skjedde det største terrorangrep mot Israel sidan 2. verdskrig. Responsen frå Israel mot det palestinske folket på Gaza har utvikla seg heilt ute av proporsjonar. Titusenvis er drepne og på flukt utan ein stad å gøyme seg, på eit samla areal mindre enn Stad kommune. Berre tal born som er drepne overstig tal born i heile Nordfjord. Ein ser no ei enorm humanitær krise, som Norge er forplikta til å gjere ein innsats for.	Bombinga på Gaza må stoppe, og det må bli våpenkvile no! Arbeidarpartiet skal gå i front for å bidra til ei varig løysing i Midtausten.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
68	Sunnfjord Arbeiderparti	Anna tema:	Vest-Sahara må bli fri Siden 1975 har Vest-Sahara vært under marokkansk okkupasjon. Landet omtales ofte som Afrikas siste koloni. Nær halvparten av det saharawiske folk bor i flyktningleirer i Algerie, den andre halvdelen som bor i Vest-Sahara utsettes daglig for grove brudd på menneskerettighetene. FN sine fredsbevarende styrker i landet, har ikke lov til å dokumentere menneskerettighetsbrudd i henhold til mandatet de er gitt. Ethvert forsøk fra FN på å legge press på Marokko, har blitt blokkert av Frankrike i sikkerhetsrådet. Siden 2007 har norske myndigheter frarådet norske selskaper i å drive handel eller annen næringsvirksomhet. Flere selskaper har imidlertid valgt å se bort ifra denne frarådingen.	• Se på muligheten for å forby norske selskaper fra å drive handel eller annen næringsvirksomhet i Vest-Sahara • Legge økt press på Frankrike som i sikkerhetsrådet aktivt bidrar til å opprettholde Marokko sin folkerettsstridige okkupasjon av Vest-Sahara • Tobbe for å FN-styrken MINURSO kan rapportere om menneskerettighetsbrudd i Vest-Sahara • Norge må så snart som mulig anerkjenne Vest-Sahara som en selvstendig stat	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
69	Sunnfjord Arbeiderparti	Anna tema:	Folkemordet på Gaza må opphøre Siden Hamas sitt terrorangrep på Israel 7.oktober 2023, har verden vært vitne til en brutalitet som mangler sidestykke i den lange konflikten mellom Israel og Palestina. Nærmere 30 000 palestinere er drept, over 7000 av disse er barn. Israel hindrer også tilførsel av vann, mat og medisiner til befolkningen på Gaza, noe som fører til ytterligere lidelser blant sivilbefolkningen. I krig er det de svakeste blant oss som betaler den høyeste prisen. Arbeiderpartiet må derfor jobbe for å fornye og forsterke barns rettigheter i krig. Nylig åpnet FN-domstolen (ICJ) for å behandle folkemordsaken som Sør-Afrika løftet mot Israel. Norge må bidra til at en eventuell dom får klare konsekvenser for Israel.	•Norge må øke sin støtte til UNRWA sitt humanitære arbeid i Gaza •Øljefondet må selge seg ut av samtlige Israelske selskaper •Norge må bruke sitt eierskap aktivt for å hindre norske selskaper fra å gjøre investeringer som bidrar til å opprettholde Israels okkupasjon. •Norge må aktivt jobbe for å stoppe Israels blokade av vann, mat og medisiner inn til Gaza •Følge økt press på allierte som ikke har vært like tydelig som Norge i sin fordømmelse av Israels krigføring i Gaza. •Holde fast på målet om en tostatsløsning •Norge må jobbe internasjonalt styrke verdenssamfunnets forpliktelser til å beskytte barns rettigheter i krig	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
70	Sunnfjord Arbeiderparti	Anna tema:	Nord-Korea er et av landene som har et pågående arbeid med å utvikle atomvåpen, så langt for å true sine naboland og ikke minst USA. De har også utviklet en stor våpenindustri som går på bekostning av en befolkning som er undertrykt, isolert og utsatt for hyppige sultkatastrofer. Landet har bidratt sterkt til å destabilisere regionen sin, spesielt mot Sør-Korea og Japan. Så langt har Kina vært Nord-Korea sin største og til dels eneste støttespiller. Vi ser nå at Russland har inngått samarbeid med landet, i bytte mot våpen og ammunisjon som blir brukt i krigen mot Ukraina. Det utrolige er at Nord-Korea langt på vei ser på Europa og Ukraina som et testområde for Nord-Koreanske våpen og granater. Vi ser altså at ikke-demokratiske land samler seg i kampen mot den frie verden, og at vestlige systemer blir forsøkt undergravd. Vi må hegne om vårt demokrati og styresett. Det er en kontinuerlig kamp som må vinnes hver dag. I Ukraina ser vi konsekvensene hvis totalitære styresett prøver å vinne fram. En av konsekvensene er trussel om bruk av atomvåpen og hvem som har den største "røde knappen".	Nord-Korea og atomvåpen Arbeiderpartiet støtter partiets målsetting om atomvåpennedrustning og styrking av arbeidet med ikkespredningsavtalen NTP. Den pågående krigen i Ukraina har vist at atomvåpen fremdeles aktivt brukes som trussel.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
71	Sunnfjord Arbeiderparti	Anna tema:	Boikott er ein tradisjonell reaksjon mot krigføring. Dei vestlege landa var snare å boikotte Russland for deira krigføring mot Ukraina. Like innlysande må det vere å boikotte Israel for deira krigføring i Gaza. Det vert sagt at Israel må kunne forsvare seg etter det palestinske åttaket den 7. oktober. Israel si krigføring mot Gaza har langt overskride ein forholdsmessig hemnaksjon. Siden krigføringa starta er over 22000 palestinarar drepne, mange av dei born, og mellom 50 og 61 % av bygningsmassane i krigsområdet er øydelagde. (Tal den 31.01.24.) Vi ser og at krigføringa fører til meir sinne og aggresjon mot USA, krigen kan fort eskalere og komme ut av kontroll. Den internasjonale domstolen i Haag avgjorde den 26.01.24 at den vil opne folkemordsak mot Israel. Kva ventar vi på?	Full boikott av Israel no. Noreg må sette i gang full boikott av Israel snarast, og arbeide for at fleire land gjer det same. Det må vere stans i alt våpensalg til Israel. Hjelpearbeidet i Gaza må intensiverast.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
72	Kinn Arbeiderparti	Anna tema:	Utenrikspolitikk Arbeiderpartiet må intensivere innsatsen for å stoppe krigen på Gaza.	Barn i krig. Barn skal ikke oppleve krig. Barn er aldri skyld i krig. Barn skal ikke dø eller bli skadet i krig. Barn skal få helsehjelp. Barn skal få undervisning i barnehage eller skole. Barn skal ikke risikere å bli vekket av soldater om natten. Vi ser i dag en grusom krig som pågår på Gaza, men også på Vestbredden. Konflikten har en langvarig fortid. Det er alltid voksne som er skyld i konflikter. Det er voksne som må unngå å starte konflikter. Det er også voksne som må stanse konflikter. Å se uskyldige barn, kvinner og befolkning bli drept og skadet, få hjemmene sine lagt i grus og tilførsel av mat og medisiner forhindret, er bare ondskap. Uansett. Det er minst to parter i en krig. Kinn Arbeiderparti støtter helhjertet alt arbeid som kan stoppe krigen på Gaza, umiddelbart. Regjering utgått fra Arbeiderpartiet har tidligere gjort en kjempeinnsats for å få på plass en tostatsløsning med ett Israel og ett Palestina. Alternativet kan i ytterste konsekvens bli folkemord. Barn skal ikke være i krig.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
73	Kinn Arbeiderparti	Anna tema:	Utenrikspolitikk Verden er farligere enn på lenge.	Nord-Korea og atomvåpen Kinn Arbeiderparti støtter partiets målsetting om atomvåpennerustrning og styrking av arbeidet med ikkespredningsavtalen NTP. Den pågående krigen i Ukraina har vist at atomvåpen fremdeles aktivt brukes som trussel. Nord-Korea er et av landene som har et pågående arbeid med å utvikle atomvåpen, så langt for å true sine naboland og ikke minst USA. De har også utviklet en stor våpenindustri som går på bekostning av en befolkning som er undertrykt, isolert og utsatt for hyppige sultkatastrofer. Landet har bidratt sterkt til å destabilisere regionen sin, spesielt mot Sør-Korea og Japan. Så langt har Kina vært Nord-Korea sin største og til dels eneste støttespiller. Vi ser nå at Russland har inngått samarbeid med landet, i bytte mot våpen og ammunisjon som blir brukt i krigen mot Ukraina. Det utrolige er at Nord-Korea langt på vei ser på Europa og Ukraina som et testområde for Nord-Koreanske våpen og granater. Vi ser altså at ikke-demokratiske land samler seg i kampen mot den frie verden, og at vestlige systemer blir forsøkt undergravd. Vi må hegne om vårt demokrati og styresett. Det er en kontinuerlig kamp som må vinnes hver dag. I Ukraina ser vi konsekvensene hvis totalitære styresett prøver å vinne fram. En av konsekvensene er trussel om bruk av atomvåpen og hvem som har den største "røde knappen".	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
74	Stord Arbeiderparti	Anna tema:	Et helvete på jord – Norge må gjøre mer! Situasjonen i Gaza blir bare verre. De grusomme angrepene, utsultingen og den ekstreme frykten vil fortsette så lenge Israel ikke tvinges til å stanse bombingene og trekke seg ut fra Gaza. Det er derfor avgjørende at Norge jobber langs flere spor samtidig. Det haster å få på plass en varig våpenhvile. Samtidig må norske myndigheter være en tydelig stemme for at okkupasjonen opphører og at palestinerne sikres selvbestemmelse i enhver politisk løsning som legges på bordet. I FNs korridorer nikkes det i enighet om at det ikke finnes noe verre sted på jord enn Gaza akkurat nå, samtidig som bombene fortsetter å falle. FNs generalsekretær sier at Gaza er i ferd med å bli en kirkegård for barn. Ni av ti som dør i bomberegnet er sivile. Aldersgruppen øverst på dødsstatistikken er 5-åringer. Gaza er et helvete på jord. Mens verdenssamfunnet sitter med hendene i fanget og ser på at en total katastrofe utfolder seg. En meningsfull humanitær tilgang og respons fordrer at blokaden oppheves. Helt essensielle ting som vannforsyning, elektrisitet og sement må komme inn på Gazastripen. Det er helt avgjørende for at ødelagt infrastruktur skal kunne repareres, og for at folk skal ha tilgang på humanitær hjelp der de befinner seg. Det vil kreve at Norge står stødig og solidarisk ved palestinerne side. Humanitær respons må sees i sammenheng med fredsarbeid. Det Palestinske sivilsamfunn er viktigere enn noen gang. Dette er organisasjoner som har dyrekjøpt erfaringer fra tidligere kriger, er legitime aktører i lokalsamfunnene og som allerede bidrar med humanitær hjelp der det er mulig. Norges diplomatiske rolle i enhver forhandling må være tydelig på at folkeretten skal ligge til grunn i alle politiske prosesser. Vi må våge å sette makt bak kravene til Israel om å få slutt på okkupasjonen. Norge må også kutte alle bånd til okkupasjonen. Både offentlige og private norske aktører er direkte knyttet til virksomhet i de ulovlige bosettingene som bidrar til brudd på folkeretten og menneskerettighetene. Å kutte disse vil være et tydelig signal om at Norge forutsetter okkupasjonens slutt som del av en fremtidig fredsløsning. Det vil også være å overholde FNs	• Jobbe aktivt for å få på plass en varig våpenhvile • Være en tydelig stemme for at okkupasjonen opphører og blokaden oppheves • Gå inn for at en massiv humanitær hjelpepakke kommer på plass. • Sikre palestinerne selvbestemmelse i enhver politisk løsning som legges på bordet. • Ta avstand fra bruk av eksplosive våpen i byer og befolkede områder.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
75	Samnanger Arbeiderparti	Anna tema:	Vest-Sahara må frigjerast! Sidan 1975 har Vest-Sahara vore under marokkansk okkupasjon. Landet vert ofte omtala som Afrikas siste koloni. Nær halvparten av det saharawiske folk bur i flyktningleirar i Algerie, den andre halvdelan bur i Vest-Sahara og vert dagleg utsett for grove menneskerettsbrot. FN sine fredsbevarande styrker i landet, får ikkje høve å dokumentere desse brota i samsvar med deira gjeldande mandat. Eit kvart forsøk frå FN på å legge press på Marokko, har vorte blokkert av Frankrike i Sikkerhetsrådet. Sidan 2007 har norske mynde frårådd norske selskap i å driva handel eller anna næringsvirke i Vest-Sahara. Fleire selskap har likevel vald å sjå vekk frå denne frårådinga.	• På å på tilhøva til å forby norske selskap frå å driva handel eller anna næringsvirke i Vest-Sahara • Legge auka press på Frankrike som i Sikkerhetsrådet aktivt bidreg til å oppretthalde Marokko sin folkerettsstridige okkupasjon av Vest-Sahara • Bbber for at FN-styrken MINURSO kan rapportere om menneskerettsbrot i Vest-Sahara • Norge må så snart som mogleg anerkjenne Vest-Sahara som en sjølvstendig stat.	Styret mener dette er i tråd med vedtatt politikk	Forsvars- og utenrikspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
76	Samnanger Arbeiderparti	Anna tema:	Folkemordet på Gaza må stoppa! Sidan Hamas sitt terrorangrep på Israel 7.oktober 2023, har verda vore vitne til ein brutalitet som manglar sidestykke i den lange og pågåande konflikten mellom Israel og Palestina. Ingen stader er trygge i Gaza. Nyleg starta angrep mot den siste «trygge» staden i sørlege Gaza, Rafah. Noregs – og Arbeiderpartiets - utanriksminister åtvare sjølv i denne samanhenga at han fryktar eit blodbad. I skrivande stund er det meldt om over 28 000 drepne palestinarar, over 10 000 av desse er barn. Nærare 70 000 er skadde og tusenvis er sakna. Unicef anslår at kring 17 000 barn er utan nære omsorgspersonar i Gaza. Israel hindrar tilførsel av vann, mat og medisinar til befolkninga på Gaza, som fører til ytterlegare lidningar blant sivilbefolkninga. Hjelpeorganisasjonane fortel om djupe traume – dei anslår endåtil at alle barn i Gaza har behov for psykisk helsehjelp - og særers vanskelege forhold for å yte humanitær hjelp. I krig er det alltid dei svakaste som betaler den høgaste prisen. Arbeiderpartiet må difor jobbe målretta for å fornye og forsterke barns rettar i krig. Nyleg opna FN-domstolen (ICJ) for å behandle folkemordsaken som Sør-Afrika løftet mot Israel. Norge må bidra til at ei eventuell dom får klare konsekvensar for Israel.	•Norge må auke sin støtte til UNRWA sitt humanitære arbeid i Gaza. •Oljefondet må selje seg ut av alle Israelske selskap. •Noreg må nytte sitt statlege eigarskap aktivt for å hindre aktuelle norske selskap frå å gjere investeringar som bidreg til å oppretthalde Israels okkupasjon. •Noreg må aktivt jobbe for å stoppe Israels blokade av vann, mat og medisinar inn til Gaza. •Åuka presset på allierte som ikkje har vore like tydelege som Norge i si fordømming av Israels krigføring i Gaza. Noreg må særleg leggje press på USA, som er vår allierte med desidert størst makt til å påverka og hindre vidare valdsutøving og forverring av ein allereie prekær humanitær situasjon. Dei har ved sin posisjon som verds makt, i Sikkerhetsrådet og gjennom eigen politikk ovanfor Israel, i sterk grad bidrege til å gjere det mogleg for Israel å oppretthalde sin folkerettsstridige okkupasjon av Palestina, samt for dei å undertrykke det palestinske folk gjennom fleire tiår. •Noreg må arbeide målretta på alle internasjonale arenaer for å ansvarleggjera alle nasjonar med makt til å gripe inn, samt forsterke og oppretthalde verdssamfunnets forpliktingar til å beskytte barns rettigheter i krig •Noreg må så snart som mogleg anerkjenne Palestina som ein sjølvstendig stat.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
77	Bremanger Arbeidarparti	Anna tema:	Siden 1975 har Vest-Sahara vært under marokkansk okkupasjon. Landet omtales ofte som Afrikas siste koloni. Nær halvparten av det saharawiske folk bor i flyktningleirer i Algerie, den andre halvdelens som bor i Vest-Sahara utsettes daglig for grove brudd på menneskerettighetene. FN sine fredsbevarende styrker i landet, har ikke lov til å dokumentere menneskerettighetsbrudd i henhold til mandatet de er gitt. Ethvert forsøk fra FN på å legge press på Marokko, har blitt blokkert av Frankrike i sikkerhetsrådet. Siden 2007 har norske myndigheter frarådet norske selskaper i å drive handel eller annen næringsvirksomhet. Flere selskaper har imidlertid valgt å se bort ifra denne frarådingen.	• Se på muligheten for å forby norske selskaper fra å drive handel eller annen næringsvirksomhet i Vest-Sahara • Legge økt press på Frankrike som i sikkerhetsrådet aktivt bidrar til å opprettholde Marokko sin folkerettsstridige okkupasjon av Vest-Sahara • Jobbe for å FN-styrken MINURSO kan rapportere om menneskerettighetsbrudd i Vest-Sahara • Norge må så snart som mulig anerkjenne Vest-Sahara som en selvstendig stat	Styret mener dette er i tråd med vedtatt politikk	Forsvars- og utenrikspolitikk
78	Bremanger Arbeidarparti	Anna tema:	Siden Hamas sitt terrorangrep på Israel 7.oktober 2023, har verden vært vitne til en brutalitet som mangler sidestykke i den lange konflikten mellom Israel og Palestina. Nærmere 26 000 palestinere er drept, over 7000 av disse er barn. Israel hindrer også tilførsel av vann, mat og medisiner til befolkningen på Gaza, noe som fører til ytterligere lidelser blant sivilbefolkningen. I krig er det de svakeste blant oss som betaler den høyeste prisen. Arbeiderpartiet må derfor jobbe for å fornye og forsterke barns rettigheter i krig. Nylig åpnet FN-domstolen (ICJ) for å behandle folkemordsaken som Sør-Afrika løftet mot Israel. Norge må bidra til at en eventuell dom får klare konsekvenser for Israel.	• Norge må øke sin støtte til UNRWA sitt humanitære arbeid i Gaza • Oljefondet må selge seg ut av samtlige Israelske selskaper • Norge må bruke sitt eierskap aktivt for å hindre norske selskaper fra å gjøre investeringer som bidrar til å opprettholde Israels okkupasjon. • Norge må aktivt jobbe for å stoppe Israels blokade av vann, mat og medisiner inn til Gaza • Legge økt press på allierte som ikke har vært like tydelig som Norge i sin fordømmelse av Israels krigføring i Gaza. • Holde fast på målet om en tostatsløsning • Norge må jobber internasjonalt styrke verdenssamfunnets forpliktelser til å beskytte barns rettigheter i krig	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
79	Bremanger Arbeidarparti	Anna tema:	Nord-Korea er et av landene som har et pågående arbeid med å utvikle atomvåpen, så langt for å true sine naboland og ikke minst USA. De har også utviklet en stor våpenindustri som går på bekostning av en befolkning som er undertrykt, isolert og utsatt for hyppige sultkatastrofer. Landet har bidratt sterkt til å destabilisere regionen sin, spesielt mot Sør-Korea og Japan. Så langt har Kina vært Nord-Korea sin største og til dels eneste støttespiller. Vi ser nå at Russland har inngått samarbeid med landet, i bytte mot våpen og ammunisjon som blir brukt i krigen mot Ukraina. Det utrolige er at Nord-Korea langt på vei ser på Europa og Ukraina som et testområde for Nord-Koreanske våpen og granater. Vi ser altså at ikke-demokratiske land samler seg i kampen mot den frie verden, og at vestlige systemer blir forsøkt undergravd. Vi må hegne om vårt demokrati og styresett. Det er en kontinuerlig kamp som må vinnes hver dag. I Ukraina ser vi konsekvensene hvis totalitære styresett prøver å vinne fram. En av konsekvensene er trussel om bruk av atomvåpen og hvem som har den største "røde knappen".	Nord-Korea og atomvåpen. Vestland Arbeiderparti støtter Arbeiderpartiets målsetting om atomvåpennedrustning og styrking av arbeidet med ikkespredningsavtalen NTP. Den pågående krigen i Ukraina har vist at atomvåpen fremdeles aktivt brukes som trussel.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
80	Årdal Arbeiderparti			Uttale frå Årdal Arbeidarparti: · Me støttar regjeringa sitt tydelege krav om våpenkvile. · Me krev varig våpenkvile for å hindra ytterlegare humanitær katastrofe og tap av uskuldige menneskeliv. · Me krev at folkeretten skal gjelde for krigshandlingane i Gaza. · Me fordømmer den ulovlege busettinga på Vestbredden. · Me anerkjenner Palestina som ein stat.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
81	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Anna tema:		Israel-Palestina: Norge bør på det sterkeste fordømme okkupasjonsmakta, Israel, si framferd i Gaza og på Vestbredden og stille seg bak internasjonale initiativ som å stille Israel til ansvar for folkemord og etnisk rensing.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
82	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Anna tema:		Israel-Palestina Boikott av israelske varer. Norge bør umiddelbart boikotte israelske varer og gå i bresjen for internasjonale sanksjoner mot landet – så lenge dei fortset si krigføring og brot på internasjonale konvensjonar. Ein boikott bør ikkje gå ut over organisasjonar som taler mot krig og okkupasjon og for fred og likeverd.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
83	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Anna tema:		Åtak på Jemen Norge bør ikkje ta del i krigshandlingar mot Jemen for å forsvare sjøtrafikkkorridoren i Raudehavet, men halde seg nøytrale. Kortsiktig vil det ha negative konsekvenser for norske rederi at det foregår åtak på handelsflåten. Dette er sjølvsgatt uheldig, men det finst ei alternativ led. Om ein legg seg på ei aggressiv amerikansk linje, vil ein på lang sikt få ei meir utrygg passering langs både Somalia og Jemen. Det er ikkje strategisk lurt av Norge og norsk handelsflåte å skaffe seg fiender i denne regionen. Situasjonen må løysast med diplomati og forhandlingsvilje.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
84	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Anna tema:		Uttale om Gaza/Palestina til årsmøtet Vestland Arbeidarparti 2024 Det er ikkje mogleg å ikkje verta berørt og engasjert av det som Israel no gjer i Gaza. At historia er både lang og kronglete, og med feil, misforståingar og urett på begge sider av konflikten, er ikkje å koma vekk frå. Likevel er det ufatteleg at det vi no ser fra Israel, kan skje i det heile. Vi korkje vil eller kan godta dette. Arbeidarpartiet vil difor vera tydelege på kva vi meiner. Noreg MÅ gjera meir. Noreg MÅ vera tydelegare. Ei anerkjenning av Palestina som sjølvstendig stat, vil ikkje berre vera ord. Ord tyder noko. Det vi seier, tyder noko. Gjennom handling kan vi gå fremst og visa veg. Noreg er eit land mange ser til i slike samanhengar. Vi må våga å gjera det vi veit er rett. Dette er ikkje kontroversielt. Ei anerkjenning av Palestina drep ikkje barn. Sanksjonar overfor Israel drep ikkje barn. Israel må umiddelbart stoppa dei grusomme brota på folkeretten. Ein fredsavtale er ikkje nok. Dette MÅ stoppa! •Vi ønskjer at Noreg forbyr all handel med varer og tenester frå område som er okkuperte i strid med folkeretten •Vi ønskjer at regjeringa, umiddelbart og utan atterhald, anerkjenner Palestina som eigen stat •Vi vil at Noreg sluttar seg til FN's apartheidkonvensjon •Vi ønskjer at Noreg bidreg med naudhjelp til Palestina, og forpliktar seg til å hjelpe Palestina med bistand i åra framover	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
85	Etne Arbeiderparti	Anna tema:	Folkemordet på Gaza må opphøre Begrunnelse: Siden Hamas sitt terrorangrep på Israel 7.oktober 2023, har verden vært vitne til en brutalitet som mangler sidestykke i den lange konflikten mellom Israel og Palestina. Nærmere 26 000 palestinere er drept, over 7000 av disse er barn. Israel hindrer også tilførsel av vann, mat og medisiner til befolkningen på Gaza, noe som fører til ytterligere lidelser blant sivilbefolkningen. I krig er det de svakeste blant oss som betaler den høyeste prisen. Arbeiderpartiet må derfor jobbe for å fornye og forsterke barns rettigheter i krig. Nylig åpnet FN-domstolen (ICJ) for å behandle folkemordsaken som Sør-Afrika løftet mot Israel. Norge må bidra til at en eventuell dom får klare konsekvenser for Israel.	Forslag til vedtak: • Norge må øke sin støtte til UNRWA sitt humanitære arbeid i Gaza • Oljefondet må selge seg ut av samtlige Israelske selskaper • Norge må bruke sitt eierskap aktivt for å hindre norske selskaper fra å gjøre investeringer som bidrar til å opprettholde Israels okkupasjon. • Norge må aktivt jobbe for å stoppe Israels blokade av vann, mat og medisiner inn til Gaza • Legge økt press på allierte som ikke har vært like tydelig som Norge i sin fordømmelse av Israels krigføring i Gaza. • Holde fast på målet om en tostatsløsning • Norge må jobber internasjonalt styrke verdenssamfunnets forpliktelser til å beskytte barns rettigheter i krig	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
86	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Forsvar Siden 1990-tallet har den europeiske forsvarsevnen blitt redusert betydelig, og vår viktigste sikkerhetspolitiske partner, USA, har flyttet sitt strategiske fokus mot Asia og Kina. I lys av dette er helt klart at europeiske stater må ta et større ansvar for forsvar og sikkerhet i Europa. Som et land med en enestående sterk økonomisk posisjon og en godt fundert sosialdemokratisk politikk, er det både viktig og riktig at Norge tar sin del av dette ansvaret. I Forsvarskommisjonens rapport (NOU 23:14) ble det slått tydelig fast at Norges forsvar og beredskap må styrkes betraktelig de kommende årene. Situasjonen er alvorlig, og Arbeiderpartiet må vise handlekraft. Dette fordrer umiddelbare budsjettløft, etterfulgt av ekstraordinære bevilgninger over flere år. I tillegg må vi raskt øke bemanningen i forsvaret. Økt antall elever på krigsskolene, økt antall vernepliktige og gjeninnføring av befalskoler er viktig for dette. Forsvarskommisjonens rapport og forsvarssjefens fagmilitære råd har gitt gode grunnlag for iverksettelse av tiltak fra regjeringen.	Arbeiderpartiet vil: - Bevilge en krisepakke til innkjøp av nødvendig militært materiell for å fylle forsvarets og sivile beredskapslagre. - Styrke Forsvaret basert på Forsvarskommisjonens anbefalinger. - At regjeringen skal sikre at forsvarsbudsjettet når et nivå på minst 2 % av BNP. - Sikre økt produksjon av ammunisjon og sikre forutsigbare rammevilkår for forsvarsindustrien. - Øremerke midler til luftvern av forsvarskritiske byer som Bergen, Oslo, Trondheim og Bodø. - Sikre mobilt luftvern til Hærens manøverbataljoner og kritisk infrastruktur. - Sikre økt utholdenhet og forsvarsvilje gjennom en varig økning i inntaket til allmenn verneplikt og innføre en sivil verneplikt for krigsudyktige og militærnektet. Sivil verneplikt skal fortrinnsvis gjennomføres i helsevesenet, naturvern og sosialt arbeid. - Øke inntak på sjø- og krigsskolen og sikre en forholdsmessig befalsutdanning. - Styrke arbeidet med å støtte opp ein regelstyrt internasjonal orden, også gjennom å reagere sterkt mot dei som bryt denne. - Utarbeide ein handelspolitikk som gjer Noreg mindre sårbar for internasjonalt politisk press.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
87	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Lov mot innførsel og salg av varer og tjenester produsert på okkupert land Folkeretten er vårt førstelinjeforsvar og ryggraden i det internasjonale samfunnet. For å beskytte folkerettens legitimitet må vi sikre at næringslivet og samfunnet i praksis støtter dens slagkraft.	Arbeiderpartiet i Bergen vil: At Norge skal innføre en lov som forbyr alle selskaper og enkeltpersoner å innføre og selge varer og tjenester som er produsert i ulovlig okkuperte territorier.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
88	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Varig fred i Palestina Gaza er et av verdens mest tettbefolkede steder. Generasjoner av palestinere har levd med undertrykkelse, forfølgelse, drap og okkupasjon. Etter Hamas sitt grusomme terrorangrep 7.oktober har situasjonen for befolkningen i Gaza gått fra ille til ulevelig. Israels reaksjoner på angrepet har vært uproporsjonale og umenneskelig, og deres handlinger som apartheid-stat før 7.oktober må heller ikke glemmes. Arbeiderpartiet i Bergen fordømmer Israels voldsomme invasjon, blokade og overdrevne voldsbruk i Gaza. Manglende mat, strøm, vann, medisiner og helsehjelp er en katastrofe for befolkningen og vil kunne resultere i ytterligere polarisering og være en grobunn for ekstremisme på begge sider av konflikten. En blokade som hindrer livsviktig ressurser samt angrep på sykehus og helsepersonell er klare brudd på folkeretten. Partene har plikt til å sikre at nødhjelp kontinuerlig når frem til sivile, at funksjoner knyttet til liv og helse opprettholdes og at helsepersonell ikke står i fare for å bli skadet eller drept på jobb. Handlingene fra Israel gir grunn til et stadig og økt press for å få på plass en langsiktig våpenhvileavtale. Vi mener også at det er på tide med enda sterkere sanksjoner, og til å flagge enda tydeligere støtte til den palestinske befolkningens rett til frihet fra okkupasjon, krigsforbrytelser og brudd på folkeretten. Brudd på folkeretten og krigshandlinger rettet mot uskyldige sivile må få konsekvenser. Norge må sammen med allierte vurdere reaksjoner på brudd på krigens folkerett og ta initiativ til økonomiske sanksjoner mot Israel. Sør-Afrika har klaget Israel inn for Den internasjonale domstolen (ICJ) i Haag. Der skal det vurderes om Israel har begått folkemord på Gaza - men det skal også vurderes midlertidige tiltak for å hindre forverring av situasjonen på Gaza samtidig som at spørsmålet om folkemord behandles. Det er FNs sikkerhetsråd som har mandat til å håndheve vurderinger fra ICJ. Arbeiderpartiet i Bergen ber om at regjeringen arbeider opp mot USA og aktuelle internasjonale aktører for å følge opp eventuelle vurderinger fra ICJ. Angrepene mot Palestina er myndighetene i Israel sitt ansvar alene. Arbeiderpartiet i Bergen tar total og uforbeholden avstand fra all	Arbeiderpartiet i Bergen: - Vil at Norge anerkjenner Palestina som en selvstendig stat og fortsetter arbeidet for en rettferdig tostatsløsning. - Fordømmer Israels voldsomme invasjon, okkupasjon, krigføring og blokade av Gaza og ønsker at Norge skal fordømme Israels krigføring, brudd på folkeretten og krigsforbrytelser. - Ønsker at Norge gir støtte til Sør-Afrikas rettsprosess i Den internasjonale menneskerettsdomstolen for å sikre at saken etterforskes grundig. - Vil at den norske regjeringen fortsetter arbeidet for umiddelbar våpenhvile. - Vil ha norsk boikott av israelske varer frem til krigen tar slutt, okkupasjonen av palestinske områder opphører og det er fremforhandlet en fredsavtale og en tostatsløsning. - Mener de folkerettsstridige murene må rives og apartheid-systemet må ta slutt. - Vil ha et lovfestet forbud mot handel med varer og tjenester produsert på ulovlig okkupert jord, eller fra selskaper som medvirker til brudd på folkeretten og menneskerettigheter i ulovlig okkuperte områder. - Ønsker at våpenleveranser via andre land til Israel gjennomgås med mål om å stanse avtaler om anklager om folkemord blir bevist eller funnet sannsynlig av International Criminal Court. Målet er å midlertidig stoppe våpeneksport til land som handler våpen med Israel. - Vil at Norge skal bidra i en langsiktig humanitær gjenoppbyggingsplan for Gaza. - Vil at Norge sikrer en ordning som gir palestinere på Gazastripen med familie i Norge anledning til å søke om familiegjenforening frem til en fredelig løsning er på plass. -Krever at etikkrådet trekker oljefondet ut av selskaper knyttet til folkerettsstridig okkupasjon og andre folkerettsbrudd, og selskaper som er under etterforskning for folkerettsbrudd, forbrytelser mot menneskeheten	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
89	Arbeiderpartiet i Bergen		Fortsatt solidaritet med Ukraina Norge gir gjennom Nansen-programmet omfattende sivil og militær støtte til Ukraina, og Norge følger opp sine internasjonale forpliktelser med å ta mot ukrainske flykninger. Russland utsetter ukrainerne daglig for et brutalt militært angrep som er et grovt brudd på folkeretten, og det er allerede grundig dokumentert av blant andre FN, at russiske styrker har begått omfattende alvorlige krigsforbrytelser. De russiske krigsforbrytelsene er blant annet angrep direkte angrep på sivile, tortur, kidnapping og skjending av døde. Arbeiderpartiet i Bergen vil uttrykke sin fulle solidaritet med befolkningen i Ukraina, og oppfordre våre myndigheter til å med uforminskert styrke støtte deres kamp for frihet og kontroll over sitt eget territorium. Vi kan ikke godta at Russland vinner fram gjennom vold, krig og okkupasjon.	VAP ber regjeringa: *Fortsatt være en pådriver internasjonalt, for økt humanitær og militær støtte til den ukrainske befolkningens kamp for liv og frihet. * Arbeide internasjonalt for mer effektive økonomiske sanksjoner mot Russland og Belarus.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
90	Arbeiderpartiet i Bergen		"Stopp av utrangerte norske fiskefartøy til fiske ved Afrika En ny undersøkelse knyttet til eksport av fiskefartøy, viser at mange av Norske fartøy havner i fiske rundt Afrika der det er svake forvaltnings- og kontrollregimer. I disse områdene er fisketrykket stort fra det som er havets og utenlandske interesser. Norske selskap er engasjert direkte eller via joint ventures. Det er lite innsikt og transparens i aktivitetene. Kampen mot IUU (illegal, unreported, unregulated fishing) fiske går daglig ved afrikanske økonomiske soner. De eksporterte fiskefartøy har gjennom sitt livsløp blitt finansiert ved garantier fra gratis kvoterettigheter fra storsamfunnet. Det står seg dårlig at norske kvoter er fundament for tilførsel av utrangerte fiskefartøy til fiske i utsatte Afrikanske fiskerisoner. "	"Arbeiderpartiet vil: - At regjeringen skal vurdere å nekte eksport av fiskefartøy og finne andre formål for utrangerte fiskefartøy, alternativt gjeninnføre en kondemneringsordning, jfr. tidligere forskrift av 2002 om kondemneringstilskudd. - Regjeringen bør innlede samarbeid på dette området med andre Nord- Europeiske land som også har tilsvarende eksport. "	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
91	Arbeiderpartiet i Bergen		"Norge har utviklet et sivil overvåkningssystem som en del av BarentsWatch-programmet (BW). Dette var del av utenriksminister Støres Nord-område satsning. BW kan være et verktøy som kan benyttes mot alle typer havaktiviteter og transporter knyttet til ulike former for kriminalitet - innen fiskeri, miljø og forurensning, transport av ulovlige varer, ulovlig avvirket skog m.m. En sterkere internasjonal satsning på dette området vil kunne gi ny kunnskap og evne til å overvåke utviklingen, samt avdekke og rapportere bekymringsverdige aktiviteter til landene både i internasjonalt farvann, men også økonomiske soner til ressursfattige land med svake forvaltningsregimer. "	"Arbeiderpartiet vil: - At det opprettes et operativt overvåkningsorgan i FN for verdenshavene, med mål om å forebygge og stanse kriminalitet som miljøforurensning, slaveri, tvangsarbeid, ressurskriminalitet, smugling og ulovlig fiske.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk
92	Arbeiderpartiet i Bergen		I flere år har Norge vært sterkt engasjert på Sri Lanka, og i løpet av 2021 ble det investert 7,3 millioner kroner i opprettelsen av en ny ambassade. Imidlertid er det nå besluttet å stenge ned ambassaden, noe som har ført til kritikk. Tidligere utviklingsminister Erik Solheim karakteriserer beslutningen som uklok og kortsiktig. Dette kommer som en skuffelse for norsk-tamiler og sivilsamfunnet på Sri Lanka, som uttrykker sin misnøye med avgjørelsen. Stengingen av ambassaden blir sett på som et tilbakeslag for det langvarige engasjementet Norge har hatt i regionen.	Gjenopprette ambassaden på Sri Lanka.	Oversendes redaksjonskomiteen	Forsvars- og utenrikspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
93	Høyanger Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Høyanger Arbeiderparti ber Helseminister Ingvill Kjerkol om å følgje opp Stortinget sitt vedtak frå 7. desember 2023 og sin eigen sjukehistale der det vert slege fast at nasjonen skal auke satsing på psykiatri og rus. Helse Vest løyvde våren 2023 11,5 mill. kr. for å styrke Helse Førde sin aktivitet med 5 nye sengeplassar for behandling av rusrelaterte lidingar ved deira avdeling på Tronvik. Dette med bakgrunn i at fritt behandlingsval vart avvika av regjeringa frå 1. januar 2023. helse Vest kutta kjøp frå private institusjonar, og ville satse på sine egne som Tronvik. Tronvik som institusjon har dei siste åra spesialisert seg innfor rusbehandling og rehabilitering. Institusjonen har opparbeida seg eit godt omdøme innan dette viktige fagfeltet. Tronvik er ein viktig institusjon for Høyanger kommune. Det er framleis ein stor arbeidsplass som sysselset omlag 50 personar, fordelt på ca. 30 årsverk. Dei tilsette ved Tronvik har over fleire år vore særskilte aktive med å skaffe seg etter- og vidareutdanning, og dei har arbeida hardt og målretta for å rekruttere inn nøkkelpersonell som t.d. LIS lege til institusjonen. Helse Førde seier at dei får dekkja sitt behov via rusposten på Nordfjordeid. Men vår oppfatning er at desse to institusjonane utfyller kvarandre, dei konkurrerer ikkje om dei same pasientane. På Tronvik får pasientane lov til å restarte livet sitt i det tempo dei har behov for. Dei får tilbod på idrettsaktivitetar, form / farge, sløyd, handarbeid og anna terapeutiske aktivitetar. Ei eventuell avvikling vil enno ein gong gå ut over dei som treng oss mest. Høyanger Arbeiderparti vil sikre og vidareutvikle Tronvik – ikkje avvike! •Tronvik har eit særskilt godt omdøme som behandlingsinstitusjon •Tronvik har tilgang på stabil og kompetent arbeidsstokk •Tronvik ligg særskilt flott til med store og eigna areal iht bygningar og uteområde •«Tronvik-anlegget» er verna, og Helse Vest er plikta til å ha aktivitet ved anlegget •Tilgang på pasientar er aukande, både på lokalt, regionalt og nasjonalt plan	STYRKE – IKKJE AVVIKLE HELSE FØRDE SIN AKTIVITET PÅ TRONVIK	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk
94	Voss Arbeiderparti		Det må arbeidast for meir støtte til lokalt demensarbeid og førebyggjande tiltak. Sjukdomen demens er aukande, og vil bli ei stor utfordring i heile landet. Behovet for omsorgsbustader tilpassa brukarar med demens, og særleg yngre personar med demens, vil bli mykje større i åra som kjem. Det også behov for meir omfattande aktivitetstilbod som kan førebygga utviklinga av sjukdommen, og gjere kvardagen betre for personar med demens. Kommunane har ikkje økonomi eller budsjett til å møte desse utfordringane. I valkampen i 2023 kom det løyvingar om investeringstilskot til sjukeheimsplassar, men berre for 2024. Slike investeringstilskot må det arbeidast meir langsiktig med, slik at kommunane kan arbeida det inn i sine økonomiplanar og investeringsbudsjett.	Tiltak for demenssjuke 1) Arbeidarpartiet skal arbeida vidare med samarbeidsprosjekt mellom kommunesektoren og frivilligheita for aktivitetstilbod til personar med demens. 2) Det skal arbeidast for ei langsiktig ordning med investeringstilskot til kommunane, til sjukeheimsplassar og omsorgsbustadar.	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
95	Kvinnherad Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Når Arbeidarpartiet skal fortsetje det gode arbeidet med å bygga på tannhelsetilbodet for nye grupper er det naturleg at neste steg er å inkludera dei gravide i ordninga. Det kan vera utfordringar med tannhelse for gravide. Svangerskapsvalme, hormonendringar, tannkjøttproblem og sure oppstått gjer det utfordrande å vedlikehalda god tannhelse gjennom svangerskapet. Arbeiderpartiet vil at: • Gravide får tilbod om gratis tannhelsetilbod i svangerskapsperioden og fram til og med veke seks etter gjennomført svangerskap.	Tannhelsetilbod til gravide og ut barseltida	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk
96	Kvinnherad Arbeiderparti	Anna tema:	Det er problematisk at menneske som er i djup sorg får sjukemelding grunngeve med psykiatriske diagnoser for å få rom til å sørga. Dette gjev eit uriktig bilete av situasjonen, og gjer at ein misbrukar psykiatriske diagnoser. Det gjer og at statistikken for psykiske lidingar blir feil. Om ein skal ha helseforsikring i, livsforsikring eller sikkerhetsklarering på eit seinare tidspunkt kan det få negative konsekvensar når det er journalført psykisk lidning. Dei andre skandinaviske landa, Danmark Sverige, og Finland har allereie innført ordninga. Det bør vera enkelt å innføra ei ordning i Noreg etter modell frå våre skandinaviske naboar. Arbeiderpartiet vil at: - Ta initiativ til ei ordning med sorgmelding som alternativ for sjukemelding ved frávær ved dødsfall i nære relasjonar.	Sjukemelding etter dødsfall i nær familie	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk
97	Bremanger Arbeiderparti	Anna tema:	Dei ressurskrevjande tenestene gjeld våre sjukaste innbyggjarar. Denne tenesta krev mykje av kommunane i form av både ressursar og kompetanse for å kunne levere best mogeleg tenester til det beste for alle brukarar. Det er i denne ordninga ikkje teke omsyn til at resurskrevjande brukarar også har auka levealder og vil fortsette å vere ressurskrevjande, også etter fylte 67 år. Grensa på 67 år må difor takast bort, det er for oss uforståeleg tilskotsordninga forsvinn straks ein fyller 67 år.	Bremanger Arbeidarparti meiner vi må styrke dei ressurskrevjande tenestene i kommunane. Her er eit stort behov for forbedring av ordninga i form av reversering av gjennomførte kutt, samt styrke innsatsen mot denne sårbare gruppa.	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk
98	Kvinnenettverket	Anna tema:	Dei siste månadene har fleire kvinner blitt drepne av nære familiemedlemmer, fleire av desse i Vestland fylke. Vald i nære relasjonar har føregått i etnisk norske, så vel som i etniske minoritetsfamiliar, i generasjonar. Kvinna har i tida før drapet ofte vore utsett for fysisk og/eller psykisk vald og har også ofte bede om hjelp frå offentlege instansar. Ein deler gjerne sakene inn i 2 fenomen, partnarvald og æresvald. Når desse sakene endar med drap, vert dei gjerne knytte til ære i ein kollektivistisk kultur når dei skjer i minoritetsfamiliar, der fleire medlemmer i ein storfamilie er aktørar. Når etnisk norske menn er involvert i drap og eventuelt sjølvdrap, vert sakene gjerne omtala som partnardrap eller familietragediar. Kjønnsspektet vert gjerne ulikt vurdert i sakene. Sakene har trong for ulike førebyggjande tiltak. Mykje godt forskningsarbeid om temaet Vald i nære relasjonar er gjort tilgjengeleg i ulike rettleiarar (RVTS, BUFdir, Helsenorge m.fl.) og nye tiltak, som RISK, vert utvida.	Vald og drap i nære relasjonar: - Kunnskap om og rutinar i høve risikofaktorar må aukast i alle delar av offentleg teneste; sosialteneste/NAV og barneverntenesta, helsetenesta, opplæring, politi og påtalemynd og domstol - Bruk av omvendt valdsalarm må takast i bruk i mykje større omfang - Auke kunnskap om og sikre bruk av avvergingsplikta i hjelpetenestene - Senke terskelen for tiltak når kvinna søker hjelp - Auke kunnskap om æresrelatert vald i majoritetsfamiliar, stimulere til meir forskning på mannens motiv for partnardrap - Auke kunnskap om æresrelatert vald i minoritetsfamiliar - Auke kunnskap om migrasjonsstress, flukterfaringar, tap av språk, tap av status og kjende referanserammer som risikofaktorar	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
99	Kvinnenettverket	Kvardagsutfordringar:	Abortloven har i stor grad stått uendret siden den ble vedtatt i 1975. Selv om loven ble endret på et helt sentralt punkt i 1978, ved at kvinner fikk rett til selvbestemt abort, ble loven fra 1975 i all hovedsak videreført. Noen av bestemmelsene i loven kan føres tilbake til de første nordiske abortlovene fra 1930-tallet. Samfunnet har endret seg vesentlig fra 1970-tallet. Mange av de store samfunnsendringene er direkte relevante for abort. Det har skjedd store endringer og utvikling innen medisin og helsehjelp.	Forslag til endring i abortloven basert på Abourutvalgets rapport NOU 2023: 29: Arbeiderpartiet vil: • At gravide som vurderer abort skal ha lovfestet rett til veiledning fra helsepersonell som for eksempel lege, sykepleier, jordmor, helsesykepleier eller sosionom. • Helsevesenet er pliktig til å tilby den gravide veiledning og rådgivning innen en hvis tidsramme fra kvinnen registrerer at hun ønsker abort • I etterkant av aborten skal kvinnen få tilbud om oppfølgingssamtaler i helsetjenesten. Samtalene kan være hos fastlege eller annet helsepersonell i de kommunale helse- og omsorgstjenestene, eller i spesialisthelsetjenesten.	Vedtas - oversendes stortingsgruppen	Helsepolitikk
100	Kvinnenettverket	Kvardagsutfordringar:	NOU 2023:5 «Om kvinner si helse og betydninga for kjønn i helse» har 75 framlegg til tiltak som må følgjast opp, saman med nye tiltak som kan koma til. Det er kjønsskilnader i korleis sjukdom artar seg hjå kvinner og menn. Hjerte- og karsjukdomar er døme på dette. Ny kunnskap syner at forløpet for ein kvinnleg hertepasient er ulikt forløpet for ein mannleg pasient, og at kvinner treng tilpassa oppfølging og retningslinjer for behandlinga. Hjertesjukdom er mellom dei vanlegaste årsakene til at kvinner dør eller har nedsatt livskvalitet. Kvinner si helse og typiske kvinnesjukdomar har lav status. Forskning syner at at nokre sjukomar har lavare status mellom helsepersonell enn andre. Sjukdomar som råkar kvinner i særleg grad, ligg langt nede i statushierarkiet. Til dømes rangerer muskel- og skjelettsjukdomen fibromyalgi som råkar kvinner i langt større grad enn menn, lågast på prestigestigen. Angst og depresjon som råkar fleire kvinner enn menn, rangerer også langt ned. Den låge status kan lett verkar stigmatiserande, eit døme kan vera kvinner som opplever stigma og skam knytt til overgangsalder. Dette må det rettast på med å ta kvinnehelsa på alvor.	Kvinnehelsa fortener auka merksemd og oppfølging: Kvinnehelsa må takast på alvor og forskningsinnsatsen på dette området må aukast monaleg i åra framover. Satsinga må resultera i eit løft for kvinner si helse, i eit livsfaseperspektiv. Det må opprettast brukarutval for kvinnehelse for å sikra at kvinner sine egne erfaringar vert tekne med i beslutningsprosessar som gjeld kvinner si helse.	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk
101	Årdal Arbeiderparti		Tannbehandling må sjåast på til liks med anna helsehjelp. Dårlig tannhelse er eit problem medisinsk og sosialt. Regjering må utvikla ein plan for å inkludera fleire grupper som får refusjon fram til alle får full dekning.	Ein må halde fram opptrappinga av tannhelsebehandlinga slik at tannhelse blir ein del av dei ålmenne helsetenestene.	Vedtas - oversendes programkomiteen	Helsepolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
102	Luster Arbeiderparti	Anna tema:	Dei siste åra har me vore vitne til ei stadig nedlegging av institusjonar og redusering av døgntilbodet til rusavhengige. Dette er ofte menneske med små resursar, menneske som er blant dei sjukaste i samfunnet. Målet til regjeringa er at denne gruppa pasientar skal behandlast der dei bur. Me meiner at dette i nokon grad er uansvarleg, då det ikkje er tilstrekkeleg kompetanse og midlar til slik spesialbehandling i dei fleste kommunar i dag. Me ser ein auke i alvorleg vald og drapssaker der rus og psykiatri er bakgrunnen. Dette er noko me må ta på alvor ved å auka innsatsen på feltet. Helseføretaka som styrer prosessane om redusering av tilbodet stiller i liten grad krav til kvalitet, innhald eller resultat ved døgntilbehandlings-institusjonane, dei blir berre målt på kvantitet. Dette er svært uheldig. Luster Arbeiderparti meiner at me må ta tilbake meir politisk kontroll over føretaka.	Døgntilbehandling rus Luster Arbeiderparti meiner at tilbodet om døgntilbehandling til rusavhengige må aukast oppatt til minimum det nivået som har vore. Rusinstitusjonar må gjenopnast, og reduksjon i døgntilbehandlingar må reverserast eller kompensert med auka kapasitet ved andre. Arbeiderpartiet skal vera garantisten for å sikra denne svært utsette gruppa menneske eit godt og verdig behandlingstilbod.	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk
103	Bjørnafjorden Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Mange kvinner står i realiteten i dag utan helsetilbod når det kjem til gynekologi, fordi dei treng eit tilbod som ikkje finst eller er svært mangelfullt. Dette kan t.d. vera overgrepstilbodet kvinner eller kvinner med legeangst. Desse pasientane treng å bli møtt av fagfolk med ekspertise på traumer, overgrep og angst. Det finst i dag tannlegetilbod til personar med tannlegeskrekk, herunder overgrepstilbodet. Det trengst også eit gynekologisk tilbod som tek i vare desse pasientgruppene. Vi veit at tidleg og rett hjelp hjå gynekolog kan redda liv. Det er difor svært viktig å fanga opp denne gruppa. Ein del av desse kan ha skader etter overgrep som det er mogleg å utbetra. Det er ikkje alle som er komfortable med å ta kontakt med «sentre for overgrepstilbodet».	Gynekologtilbod til overgrepstilbodet. Arbeiderpartiet ønskjer gynekologtilbod til overgrepstilbodet og andre personar med særskilt lege-angst.	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk
104	Bjørnafjorden Arbeiderparti		For nokre familiar er det ekstra viktig å ha ein fastlege dei stolar på og som dei kan ha eit forhold til over tid. Barn som er alvorleg sjuke, og barn med særskilte behov bør prioriterast. For eit barn med t.d. autisme, kan det vera svært krevjande å gå til lege. Då er det viktig at barnet slepp å stå på venteliste for fastlege. Ei lovfesta rett til prioritet på ventelista til ein fastlege, vil vera godt, riktig og viktig å prioritera – både for barnet, familien og samfunnet som heilskap. Det er dessutan god samfunnsøkonomi.	Prioritet ved bytte av fastlege. Arbeiderpartiet ønskjer ein lovfesta rett til prioritet ved bytte av fastlege for barn med særskilte behov og/eller med alvorleg sjukdom.	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
105	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Kvardagsutfordringar:	Fosterforeldre har den daglege omsorgen for barn i fosterheim på vegne av barnevernstenesta. Det inkluderer å sørge for at barnet får nødvendig helsehjelp, men per i dag har ikkje fosterforeldre tilgang til opplysningar om barnet på HelseNorge. Det gir store utfordringar blant anna i å ha ei tilfredsstillande oversikt over timeinnkallingar, reseptar, vaksiner og pasientjournal etc. i tillegg til enkel kommunikasjon med helsetenesta. Tilgangsstyring til Helsenorge baserast på kven som er registrert med foreldreansvar i folkeregisteret. I tillegg kreves at ein av foreldra må ha same bustadsadresse som barnet for at foreldra skal ha tilgang. Er barnet flytta får ikkje foreldra tilgang, ei heller ikkje fosterforeldra. Dei må be om innsyn i helseopplysningar manuelt med fullmakt fra det lokale barnevern.	Det bør utredast alternative løysingar for digital tilgang til Helsenorge for fosterforeldre.	Oversendes stortingsgruppen	Helsepolitikk
106	Alver Arbeiderparti		Stadig flere sykepleiere og leger slutter i det offentlige og starter i det private. Dette på grunn av en særskilt krevende arbeidshverdag. Det er for lite folk og for mange oppgaver. Dette skaper igjen en ond sirkel som gjør at de som er igjen må løpe enda raskere og enda lengre. Det kreves et stort løft for å snu skuta som er offentlig helsevesen. Helsevesenet har over lang tid vært utsatt for gradvis innsparinger og det er ikke lenge igjen før det kneler fullstendig.	Et sterkt helsevesen •Arbeiderpartiet skal bygge et offentlig helsevesen som er sterkt og solid nok til å møte både dagens og morgendagens utfordringer. •Det skal satses stort for å sørge for at det offentlige helsevesenet er rusta til å ta imot den økende behandlingsskøen, slik at det offentlige helsevesenet er førstevalget for både fattig og rik	Styret mener dette er i tråd med vedtatt politikk	Helsepolitikk
107	Askøy Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Kvinnehelse er både samfunnshelse og god samfunnsøkonomi. Mødre er en enorm ressurs, som bringer fram neste generasjon. Mors helse i barsel- og spedbarnstiden er av stor betydning barnets helse. Vestland Arbeiderparti ser det som nødvendig at det satses mer på oppfølging av mor etter fødsel. Det skal finnes tilbud om hjemmebesøk av jordmor etter fødsel, men det er ikke garantert, grunnet manglende kapasitet. Det er tilbud om 6-ukerskontroll for mor, men mor må selv bestille time. Ingen systemer fanger opp de som ikke benytter tilbudet. Konsekvenser kan bli at de som virkelig trenger oppfølging ikke fanges opp, f.eks. kan en depresjon gjøre det vanskeligere å søke hjelp på egenhånd. Et voksende marked for privat barseloppfølging gjør at de med nok ressurser kan kjøpe bedre tjenester, mens de med mindre ressurser ikke får samme muligheter. Det er allerede betydelige skiller i folkehelse etter økonomi og utdanning.	•Vestland Arbeiderparti mener at det må det satses mer på tettere oppfølging av mor etter fødsel. •Jobbe for at alle får tilbud om hjemmebesøk fra jordmor etter fødsel.	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
108	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Kvinnehelse Prioritering av kvinnehelse er både god samfunnshelse og god samfunnsøkonomi. Mødre er en enorm ressurs som bringer fram neste generasjon. Flere kvinner opplever at oppfølging av mor etter fødsel ikke blir prioritert, og det er forskjeller mellom kommunene om hvilke tjenester som tilbys. Mangelfull og til dels tilfeldig oppfølging av mor kan få store konsekvenser, og rammer sosialt skjevt. Deler av barseloppfølgingen i dag avhenger av at kvinnen selv må booke timer og planlegge egen oppfølging. Dette bidrar til et voksende marked for privat barseloppfølging som gjør at de med nok ressurser kan kjøpe bedre tjenester, mens de med mindre ressurser får dårligere barseloppfølging. Medisinsk kunnskap bygger i stor grad på studier gjort på mannskroppen. Kvinner og menn kan ha ulike symptomer på samme sykdom og de kan reagere annerledes på medisiner. For tilstander som rammer begge kjønn, for eksempel hjertesykdom, mangler vi fortsatt forskning på kvinners helseutfall og behandling. Manglende kunnskap om sykdommer som endometriose, lipødem og polycystisk ovariesyndrom gjør at kvinner blir senere diagnostisert og får dårligere behandling. Her er også forskningen mangelfull. Kvinner helse henger ofte sammen med barns helse. Mer kunnskap om kvinnehelse gir bedre helse, bedre livskvalitet og like muligheter for både mor og barn. Et økt fokus på kvinners livs- og helseutfordringer vil sikre mange friske leveår for både kvinner som skal menstruere, bli gravide, føde friske barn, være arbeidsdyktige og bidra i samfunnet lenge etter overgangsalderen.	Vestland Ap skal jobbe for: • Jobbe for å styrke prioriteringen av helsetjenester for mor etter fødsel. • Øke midler til forskning på kvinnehelse slik at kunnskapshull tettes og ny kunnskap løftes frem. • Ha økt fokus på kvinnelige helseutfordringer i helseprofesjonsutdanninger slik at vi sikrer likeverdige helsetjenester for alle. • Ha større fokus på kvinners livs- og helseutfordringer hos fastlegene slik at ikke problemene bagatelliseres.	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk
109	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Ved opphold i institusjon som sykehus, sykehjem, rehabilitering eller lignende må pasienter ha tilgang til hygieniske artikler, samt klær som passer til årstiden. Dersom pasient/beboer mangler pårørende må ansatte som f.eks. primærkontakt legge til rette for at den aktuelle pasienten/beboer skal få tilgang til nødvendig utstyr og klær.	Arbeiderpartiet vil Sikre nødvendig tilgang av hygieniske artikler og annet utstyr for pasienter uten pårørende.	Styret mener dette er i tråd med vedtatt politikk	helsepolitikk
110	Arbeiderpartiet i Bergen		Overgangen mellom BUP(psykisk helsevern for barn og unge) og DPS (distriktpsikiatriske sentre) kan være krevende, særlig når du den dagen du blir myndig må betale for psykisk helsehjelp som mange sårt trenger.En dag fra eller til gjør ikke at man står mer stabilt på beina, eller at man sliter mindre enn i går.Du er fortsatt ung som tidlig myndig, selv om det står på papiert at du er voksen.Psykisk helsehjelp er ofte nødvendig selv om du ikke kan betale flere hundrelapperi måneden. Også fulltidsstudenter, uavhengig av alder, står i en sårbar økonomisk situasjon. Derfor bør en ordning med gratis DPS-tjeneste også gjelde studenter som betaler semesteravgift Gratis tjenester fra DPS (distriktpsikiatriske sentre) mellom 18 og 25 år.	VAP vil: -Styrke psykisk helsehjelp for unge ved å utvide tiden det er gratis å gå til psykolog til å inkludere 18- til 25åringer. -Ordningen skal også gjelde studenter som har betalt semesteravgift.	Oversendes redaksjonskomiteen	helsepolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
111	Arbeiderpartiet i Bergen		Alle tilfeller av partnervold utgjør varslede tragedier. Siden 2000 har omtrent 200 personer blitt drept, med partneren som mistenkt av politiet eller dømt i rettssystemet. Dessverre er flertallet av ofrene kvinner. Dramatikken begynner med vold i nære relasjoner. Den begynner med stalking, med å ignorere betydningen av et tydelig nei. Den starter med manglende evne til å akseptere at forholdet er over. Bare åtte dager inn i 2024 har seks personer allerede blitt ofre for det politiet mener er drap. Dette var ikke starten på et nytt år som noen av oss ønsket. Like før jul presenterte regjeringen en opptrappingsplan mot vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep mot barn og unge. Politikk nedfelt på papir har ingen verdi hvis den ikke blir omsatt til praktisk handling i samfunnet. Dette handler om menneskeliv!	Vold i nære relasjoner Forslag: - La flere få godkjent søknad av voldsalarm. - Legge bedre til rette for at flere domfelte blir pålagt omvendt voldsalarm. - Øke kapasiteten for flere overgangsboliger i Bergen kommune.	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk
112	Voss Arbeiderparti		Kunstig intelligens (KI) har synt seg å vera eit viktig verktøy i helsesektoren, både når det gjeld å stilla diagnoser, men òg i behandling av sjukdom. Det er likevel eit problem at dagens KI-verktøy har dårleg datagrunnlag om kvinnehelse, og at det derfor vert stilt mindre nøyaktige diagnoser for kvinner enn for menn. Dette gjeld for hjarte- og karsjukdomar, luftvegssjukdomar og sjukdomar som i hovudsak rammer kvinner, som endometriose, brystkreft, osv. Ein del av utfordringa botnar i at ein i forskinga hovudsakleg nyttar laboratorierotter av hankjønn. Den medisinske kunnskapen baserer seg i liten grad på data frå forsøksdyr med kvinnelege hormon, og det er dette som fører til mindre nøyaktig diagnostisering og behandling av kvinner.	Kunstig intelligens i helsesektoren Voss Arbeiderparti meiner at ein i forskinga må bruka forsøksdyr av same kjønn som dei den medisinske forskinga skal løysa utfordringar for. Voss Arbeiderparti meiner derfor at det bør gjevast ekstra støtte til forskarar som nyttar ho-dyr i forskinga, slik at ein får opparbeidd relevante forskingsdata om kvinnehelse, som igjen kan nyttast KI-basert diagnostisering og medisinerer.	Oversendes redaksjonskomiteen	Helsepolitikk
113	Stad Arbeiderparti	Anna tema:	Vald og drap i nære relasjonar og seksuelle overgrep er alvorleg kriminalitet og eit stort samfunnsproblem. Meir enn kvart fjerde drap i Norge er eit partnerdrap. Dette er både eit samfunnsproblem, eit folkehelseproblem, eit likestillingsproblem, og eit justisproblem. Forebygging av vald i nære relasjonar krev heile samfunnet sin innsats. Samtidig må ein raskare kunne setje inn konkrete tiltak som i større grad beskyttar den som opplever vald og truslar, som td omvendt voldsalarm. Arbeiderpartiet må lede an i dette arbeidet. Det vert avgjerande at Regjeringa sitt forslag til opptrappingsplan frå desember 23 blir så god som råd og svarer ut alle utfordringane når den skal vedtakast i Stortinget våren 24. For vi har ikkje råd til å miste fleire i partnerdrap!	Arbeidet med vald og drap i nære relasjonar må intensiverast no. Det er den som truar med og utøver vold som må få restriksjonar og innskrenka fridom, ikkje den som er offer for dette.	Vedtas - oversendes programkomiteen	Justispolitikk
114	Kvinnherad Arbeiderparti	Anna tema:	2024 har begynt med fleire partnardrap, heldigvis har regjeringa teke grep og forhåpentlegvis kjem den nye lova i virke før påske. Me meiner likevel at det er den som truar og som har utført valdelege handlingar skal vera den som skal ta byrden med å gå med fotlenke. Det framstår uforståeleg at den som blir trua eller får privatlivet sitt innskrenka skal vera den som må bera hovudbyrda, dette vil me snu. Kan du trua og bruka vald, må du tåla å bruka fotlenka. Arbeiderpartiet vil at: - Den omvendte valdsalarman skal vera førstevalet når ein idømmer bruk av alarm.	Omvendt valdsalarm	Vedtas - oversendes programkomiteen	Justispolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
115	Kvinnherad Arbeiderparti	Anna tema:	Kvinnherad Arbeiderparti var initiativtaker til å få etablert kvinnefengsel i Kvinnherad. Det er lagt inn to forslag til areal i arealplanen som snart skal bli handsama politisk. Det har vore møte med justisministeren sin statssekretær John-Erik Vika, og det har vore drøfta med den lokale politistasjonssjefen. Statssekretæren si tilbakemelding var mellom anna at det var uvanleg at dei fekk henvendelsar frå kommunar som ønska etablering av soning i eigen kommune, han ba om at moglege areal ikkje måtte vera jordbruksland. Tilrettelegging av soning for kvinner har vore underprioritert i tiår, og no når ein kommune tilbyr både areal og tilgang på kompetent arbeidskraft så må dette vera eit initiativ som må leggjast øvst i bunken.	Kvinnherad Arbeiderparti vil at: - Det skal etablerast kvinnefengsel i Kvinnherad	Avvises - Styret viser til årsmøte i 2023 vedtok følgende "Eit eige kvinnefengsel i Vestland, til dømes i tilknytning til Bergen Fengsel, som sikrar at kvinner får gode og trygge soningsforhold, og legg til rette for god rehabilitering etter soning"	Justispolitikk
116	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	"Vold i nære relasjonar er et stort samfunnsproblem. Fra 1992 til 2021 har over 100.000 personer hatt opphold på krisesentre- årlig får de 20.000 henvendelser. Partnerdrap utgjør ¼ av alle drap i Norge. I 7/10 er det registrert partnervold i forkant. Partnerdrap rammer sosialt skjevt. Antall henvendelser til vold og overgrepstelefonen er blitt doblet, mest sannsynlig som følge av de mange drapene den siste tiden. Menon Economics har på oppdrag fra regjeringen utarbeidet en samfunnsanalyse av kostnadene ved vold i nære relasjonar. Den ble overlevert 1.mars 2023 og viser at det koster samfunnet nesten 92,7 milliarder i 2021. Den største kostnaden bærer de som er utsatt for volden og deres pårørende. Siden norsk rett i 2013 fikk anledning til å ilegge omvendt voldsalarm, har påtalemyndighetene bedt om det i 232 saker. Det er blitt innvilget kun i 105. Det er under 50%. Riksrevisjonen kom i 2022 med alvorlig kritikk av myndighetenes innsats mot vold i nære relasjonar. Brudd på besøksforbud fikk ikke alltid konsekvenser og selv om politiet prioriterer vold i nære relasjonar har oppklaringsprosenten gått ned med 15 prosentpoeng fra 2015 til 2021. Omvendt voldsalarm vil gi økt trygghet til ofrene og byrden for besøksforbud bør bæres av dem som ilegges besøksforbud. Endringene er foreslått å gjelde fra 1.juli i år, men bør innføres så raskt som mulig."	Omvendt voldsalarm må bli hovedtiltaket for mennesker med kontakt forbud, og bør brukes i større omfang enn i dag. De nye endringene i straffeprosessloven som gir påtalemyndighetene hjemmel til å innføre omvendt voldsalarm må innføres så rask som mulig.	Oversendes redaksjonskomiteen	Justispolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
117	Vestland AUF	Eit samfunn med små forskjeller:	Kjønnsbasert - og partnevd må ta slutt! AUF engasjerer seg i å fremme rettferdighet, likestilling og menneskerettigheter og har en klar og tydelig posisjon når det gjelder kjønnsbasert vold: det er helt uakseptabelt. Kjønnsbasert vold er en systematisk urett som rammer kvinner og jenter i langt større grad enn menn og gutter. Denne formen for vold tar mange former, inkludert fysisk, seksuell og psykisk urett, og det skjer både i det private og offentlige. Ved bruk av omvendt voldsalarm tar man vekk ansvaret fra den voldsutsatte over på voldsutøveren. Politiet blir varslet dersom voldsutøveren beveger seg innenfor en forbudssone og de kan da raskere ta grep inn i situasjonen før et eventuelt overgrep tar sted. Påtalemyndigheten må kunne pålegge en person omvendt voldsalarm midlertidig uten at det går igjennom retten først for å kunne redde liv. AUF i Vestland ser på kjønnsbasert vold som et hinder for samfunnets utvikling og likestilling. Når en betydelig del av befolkningen lever i frykt for vold og overgrep, kan de ikke delta fullt ut i samfunnet eller leve gode liv. Kampen mot kjønnsbasert vold er ikke bare et spørsmål om rettferdighet, men også en nødvendig forutsetning for å bygge et samfunn basert på likeverd, trygghet og <u>respekt for alle</u>.	AUF i Vestland vil: At påtalemyndighetene midlertidig kan pålegge omvendt voldsalarm	Oversendes redaksjonskomiteen	Justispolitikk
118	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Det må vera lov til å be om hjelp, og det må vera lov til å yta hjelp. Vi har andre lover og vedtekter som regulerer negative sider av tigging, som t.d. Straffelova. Det er eit grunnleggjande prinsipp at einkvar har lov til å be om hjelp. Sjølv i eit land som Noreg der vi har eit godt sikkerhetsnett, kan menneske koma til å ha behov for hjelp ut over dette. Det er ikkje negativt at folk tiggjar, dersom alternativet er vinningskriminalitet. Fleire politistasjonssjefar har uttalt at dei ikkje treng eller ønskjar eit tiggjarforbod.	Fjerne tiggerforbodet. Arbeiderpartiet vil endre Politilova §14 nr. 8 slik at kommunane ikkje lenger kan innføre lokale forbod mot tigging	Vedtas - oversendes stortingsgruppen	Justispolitikk
119	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Kvardagsutfordringar:	Det er lang tradisjon med fyrverkeri som markering av årsskifte. Dette er likevel slett ikkje uproblematisk. Kvar år vert fleire personar skadde som følge av fyrverkeribruk. Dessutan forårsakar det brannar, og skapar både uro og ubehagelege situasjonar. Det skremmer dyr, og er skadeleg for klima og miljø. I dag finst t.d. ny teknologi med droner og laser, som i løpet av nokre år kan erstatta klassisk fyrverkeri. Felles fyrverkeri i offentlig regi eller offentlig-privat samarbeid, der fagfolk står for sjølve fyrverkeriet, har også blitt vanlegare. Totalt sett er det difor ingen gode grunnar til fortsett å tillate privat fyrverkeri, og det bør difor koma eit forbod mot det.	Forbod mot privat fyrverkeri. Arbeidarpartiet ønskjer eit nasjonalt forbod mot privat fyrverkeri.	Vedtas - oversendes stortingsgruppen	Justispolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
120	Samnanger Arbeiderparti	Anna tema:	Vald i nære relasjonar Me har – omtrent - veke etter veke i det nye året fått alvorlege og opprivande oppslag i nyhendeBILETE om partnerdrap og vald i nære relasjonar. I skrivande stund omhandla den siste i ei altfor lang rekke vonde saker, ei ung trebarnsmor på 24 år. Knivdrepen i sin eigen heim i Rådal. Mannen hennar er sikta for drapet. Dei hadde 3 barn i barnehagealder. Det var eit av barna som varsla NØDETATANE. Kvinna var gravid med deira fjerde barn. Ein kan knappast førestilla seg kva desse barna har vore vitne til og kva for traume som vil følga dei resten av livet. For barn har det tilsvarande skadeverknad å vera vitne til vald mellom foreldre eller andre vaksne omsorgspersonar, som det å bli direkte utsett for vald (Meld. St. 15 (2012-2013)). Alle sakar om vald i nære relasjonar er av ulik karakter, ikkje minst dei som den siste tida har prega nyhendeBILETEt, og oss som samfunn. Dei har likevel noko viktig til felles: -Vald i nære relasjonar er eit relativt nytt omgrep som omfattar meir enn det me tradisjonelt har sett på som nær relasjon. Det utfordrar både lovgiving, rettsvesen, hjelpeapparat og oss som samfunn. Enkelt sagt: vald i nære relasjonar er når krenkinga kjem frå ein person som eigentleg skulle vist kjærleik og omsorg. -Vald i nære relasjonar har alvorlege ringverknader og gjer skade langt utover ei einskild hending eller eit einskild drap. Det skapar vonde sirklar, og gjev djupe og svært skadelege traume hjå barn. -Me er, om ikkje anna, komme noko lenger i dag enn for berre få tiår sidan, der ord som «husbråk» vart nytta, og var noko ingen andre enn dei innanfor husets fire vegger hadde noko med. Vald i nære relasjonar er ikkje eit privat anliggende, det er eit alvorleg samfunnsproblem, både ut frå et kriminalitets-,	•Åvsette fleire midlar til opptrappingsplan mot vald og overgrep mot barn og vald i nære relasjonar for perioden 2024-2028, med særleg fokus på spreinga av RISK-modellen til fleire politidistrikt. •Eovpåglegge kommunar å ha kommunale handlingsplanar for vald i nære relasjonar. •Reell styrking av krisesenter tilboda. •Eeva kompetansen hjå relevante yrkesgrupper som møter barn og foreldre. •Gjera lov om avverjeplikta meir lettfatteleg og generell, for å m.a. unngå at teieplikt vert eit utilsikta hinder for å avverje og gjera naudsynnte inngripen. •Meir ressursar til å nå og hjelpe dei som utøver valden. T.d. styrka ressursar til sinnemeistring, åtferdsterapi m.m. i samband med besøksforbod og andre indikatorar på aggresjons- og valdsutøving. •Eorbetre straffelova om vald i nære relasjonar, sær med tanke på definisjon av nær relasjon. Det bør ikkje vera eit kriterium å tilhøyra same husstand for å vera i ein nær relasjon. Dette fører til at t.d. kjærastepar som ikkje bur saman og æresrelatert vald fell under radaren. Brot vil då ikkje bli etterforska av politifolk med rett kompetanse og ein risikerer at brotet vært straffeforfølgt med ei lågare strafferamme, sjølv om brotet i realiteten kjem innunder vald i nære relasjonar.	Oversendes redaksjonskomiteen	Justispolitikk
121	Voss Arbeiderparti		Tilskot til handtering av organisk avfall bør vera uavhengig av kva ein nyttar avfallet til.	Tilskot til handtering av organisk avfall Biogass-anlegg får i dag betalt for handsaming av organisk avfall. Ei liknande tilskotsordning må etablerast for verksemdar som brukar organisk avfall til proteinproduksjon, til dømes larveproduksjon til bruk i næringsmiddelindustrien, i oppdrettsproduksjon og til vanleg konsum.	Vedtas - oversendes stortingsgruppen	Klima- og miljøpolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
122	Sunnfjord Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Har vi ikkje teknologi her i Norge til å gjenvinne plasten, så må vi skaffe oss denne teknologien og få berekraftig og miljøvennleg industri av dette. Sunnfjord kommune må få etablert eit næringsbygg der ein kan ta hand om all plasten på Vestlandet, ja heile Norge, til gjenvinning og ny produksjon i staden for å sende innsamla plast til Tyskland. Legg anlegget ved sjøen, så kan ein transportere plasten med elektriske ferger, rett til produksjonsanlegget, utan nokon mellomtransport. Sunnfjord kommune ligg ikkje midt i kongerike Norge, men den ligg langt meir sentralt i nasjonal samanheng, enn til dømes Oslo, som er ein utkant av Norge. Er det ikkje nye arbeidsplassar ein er ute etter. Utflytting av offentlege arbeidsplassar frå Oslo til distrikta, som vart lova av ei Regjeringa i si tid, vart ikkje så mykje av. Sunnfjord Miljøverk (SUM) er på jakt etter nytt areal. Ja, når ein les faktaboksen i Firda av 26 februar, då ser ein kva utfordringar framtidig avfallsanlegg har. Plastgjenvinning må sjåast i ein nasjonal samanheng med eit nasjonalt plastgjenvinningsanlegg lagt til SUM. Sunnfjord kommune må ta initiativ til etablering av plastgjenvinningsanlegg, ei bedrift som vil ha behov for både kompetansearbeidsplassar og arbeidsplassar med ulik fagutdanning.	Gjenbruk av plast Vi har hatt plastinnsamling her i Sunnfjord i ca. 5 år. ca. 14 tonn i løpet av januar 2018 og dette er veldig positivt. Det som eg meiner ikkje er så positivt er at først vert plasten transport til Oslo, for der etter vidare sendt til Tyskland for gjenvinning. Kva med all Co2 utslipp og kostnader som transporten frå Norge til Tyskland inneber. FN kom med eit innspel for ei tid sidan, at plast var ei av dei største forureiningskilder inn i framtida.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
123	Masfjorden Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Styrke omstillinga til nullutsleppssamfunn Vestland fylket har tatt posisjon for å gå føre i omstillinga til eit nullutsleppssamfunn, men med 20 mill. i utlyste midlar, og krevjande el-hurtigbåtsatsing, har fylket for små musklar i dette viktige arbeidet. Det grønne skifte går for seint i høve klimapåverknad, særleg med tanke på næringslivet og transportsektoren.	Arbeidarpartiet må i regjering og på Stortinget vise veg i det grønne skiftet. •Styrke Enova som verktøy i omstillingsarbeidet •Gunstige skattefordelar for næringsliv i omstilling. •Utvikle system og krav til forenkla klimarekneskap for bedrifter innan 2030, med tiltak for bedrifter som fråviker nullutsleppsvisjon. •Styrke fylkeskommunane som utviklingsaktør i det grønne skiftet. •Tydelegare plan for å innovere transportnæringa til nullutslepp. •Bygge ut fleire hurtigladeastasjonar både i by og distrikt. •Styrke forskning i olje- og energibransjen med omsyn til omstillingsarbeidet. •Vareta naturmangfaldet i omstillingsarbeidet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
124	Kvinnherad Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Årsmøtet i Kvinnherad Arbeiderparti ber regjeringen følge opp det viktige arbeidet som har blitt påbegynt i budsjettenigheten i høst om rammevilkårene for industriutvikling i Norge, og sikre at det nå kommer på plass en enighet om CO2-kompensasjonsordningen, som gir industrien forutsigbare rammevilkår og effektiv beskyttelse mot CO2-prissmitte i kraftprisen. Kvinnherad Arbeiderparti bad i høst regjeringen snu og tilbakeføre midlene som ble foreslått kuttet i CO2-kompensasjonsordningen. CO2-kompensasjonsordningen er avgjørende for å sikre like konkurransevilkår for norsk industri. Til tross for at norske industribedrifter bruker 100 % fornybar kraft, påvirkes kraftprisen industrien må betale av CO2-prissmitte fra Europa. Det gjør kraften vesentlig dyrere enn den ellers ville vært. Ifølge Statnett vil europeiske CO2-priser om få år utgjøre 40 % av norsk kraftpris. NVE sier europeiske CO2-priser, sammen med et svekket norsk kraftoverskudd, er den viktigste årsaken til at kraftprisen vil øke i Norge fram mot 2030. CO2-prissmitten gjør at industri som bruker helt utslippsfri kraft, i realiteten må betale en svært høy CO2-pris. I praksis betaler industrien i Norge for utslippene tyske og polske gass- og kullkraftverk har. Ulikt fossile kraftprodusenter i Europa, kan ikke industrien sende denne kostnaden videre til kundene sine, fordi industrien konkurrerer i et globalt marked, med produsenter i land uten CO2-prissystem. Industrien kan heller ikke redusere denne utgiften ved å kutte i egne utslipp, fordi kostnaden er knyttet til bruken av allerede helt utslippsfri fornybar kraft. Det vil være både dårlig industripolitikk og klimapolitikk, om CO2-priser bakt inn i prisen på fornybar kraft gjør at verdens grønneste industribedrifter må stanse investeringer eller legge ned. Kvinnherad Arbeiderparti er glade for at budsjettavtalen delvis kom industrien i møte, ved at 500 millioner kroner av det foreslåtte kuttet skal tilbakeføres i CO2-kompensasjonsordningen i revidert budsjett, forutsatt enighet mellom industrien og regjeringen om innretningen på ordningen. Samtidig som statsbudsjettet ble behandlet i Stortinget, vedtok blant annet den	Regjeringen må sikre avtale om forutsigbar og effektiv CO2-kompensasjon	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
125	Austrheim Arbeiderparti	Anna tema:	Miljø, U864	Kvikksølvlasta om bord i vrakdelane på U-864 ved Fedje må hevast i 2025. I tillegg må havbotnen rundt vrakdelane reinsast for kvikksølv i tråd med tilrådingane frå ekspertutvalet. Det er no meir enn 20 år sidan ubåtvraket ved Fedje vart lokalisert. Sjømatnasjonen Norge har både økonomi og teknologi til å ta opp kvikksølv fra vrakdelane og sedimenta rundt vrakdelane på ein trygg og miljømessig forsvareleg måte. Dette må gjerast før fleire av kvikksølvbeholdarane korroderer og meir av kvikksølv slipp ut på havbotnen ved Fedje. Forureininga på havbotnen ved Fedje er ikkje berre eit lokalt problem, men eit stort nasjonalt og internasjonalt forureiningsproblem som Norge må løysa snarast. Dette prosjektet må sjåast i samanheng med utviklinga av den norske fiskeri- og havbruksnæringa.	Vedtas - oversendes stortingsgruppen	Klima- og miljøpolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
126	Årdal Arbeiderparti			Regjeringa må sikre avtale om føreseieleg og effektiv CO2-kompensasjon Årsmøtet i Årdal Arbeidarparti ber regjeringa følge opp det viktige arbeidet som har blitt starta i budsjettforliket i haust om rammevilkår for industriutvikling i Norge. Forliket sikrar at det no kjem på plass ei semje om CO2-kompensasjonsordninga, som gir industrien føreseielege rammevilkår, og eit effektivt vern mot CO2-prissmitte i kraftprisen. Årdal Arbeidarparti bad i haust regjeringa snu og føre tilbake midlane som blei foreslått kutta i CO2-kompensasjonsordninga. CO2-kompensasjonsordninga er avgjerande for å sikre like konkurransevilkår for norsk industri. Sjølv om norske industribedrifter bruker 100 % fornybar kraft, vert kraftprisen påverka av CO2-prissmitte frå Europa. Det gjer at krafta vert vesentleg dyrare enn den elles ville vore. Ifølgje Statnett vil europeiske CO2-prisar om få år utgjere 40 % av norsk kraftpris. NVE seier at europeiske CO2-prisar saman med eit svekka norsk kraftoverskot, er dei viktigaste årsakene til at kraftprisen vil auke i Norge fram mot 2030. CO2-prissmitten gjer at industri som bruker heilt utsleppsfri kraft, i realiteten må betale svært høg CO2-pris. I praksis betaler industrien i Norge for utslepp tyske og polske gass- og kolkraftverk har. Til skilnad frå fossile kraftprodusentar i Europa, kan ikkje industrien i Norge sende denne kostnaden vidare til sine kundar, fordi industrien konkurrerer i ein global marknad, og konkurrerer med produsentar i land utan CO2-prissystem. Industrien kan heller ikkje redusere denne utgifta ved å kutte i egne utslepp, fordi kostnaden er knytt til bruk av heilt utsleppsfri fornybar kraft. Det vil vere både dårleg industripolitikk og klimapolitikk, om CO2-prisar som er baka inn i prisen på fornybar kraft, gjer at dei mest grønne industribedriftene i verda må kutte investeringar eller legge ned. Årdal Arbeidarparti er glade for at budsjettavtalen delvis kom industrien i møte,	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
127	Austrheim Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Grøn industriomstilling, betre statlege støtteordningar.	Vestland fylke har ei rekkje prosessverksemdar som har store utslepp av klimagassar. Dette er verksemdar innan smelteverksindustrien og olje- og gassnæringa. Norsk prosessnæring er høgteknologiske verksemdar som produserer produkt som verda etterspør, men dagens produksjonsmetodar må bli meir miljøvenlege for at Norge skal nå sine miljømål i 2030 og 2050. Det er viktig at både staten og fylkeskommunen jobbar saman med prosessindustrien slik at desse kan utvikla gode og miljøvenlege produksjonsmetodar. Både støtteordningar og rammevilkåra må innrettast slik at prosessindustrien får insentiv til å ta dei store investeringane som framtida vil krevja på anlegga i Vestland fylke. Prosessindustrien i Vestland fylke må gjennom utbetring av kraftnettet og auka produksjon av elektrisk kraft, sikrast nok fornybar energi til den grønne omstillinga. Staten må stimulera og invitera norsk industri til å vera med på å utvikla havets bevegelse til energiproduksjon. Døme her er å skape energiproduksjon i ope hav basert på den velkjente kompensator teknologien som oljebransjen nyttar seg av.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
128	Vik Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Som følgje av elektrifisering av biler, båtar, fly, ferjer og ikkje minst framtidig ny industri, vert det mangel på elektrisk kraft for å ta nye steg i det grønne skifte. I tillegg fører elektrifiseringa, auka kraftproduksjon og auke kraftutveksling med utlandet til kapasitetsproblem i straumnettet som krev store investeringar. Det er eit stort unytta potensiale i å nytta solenergi på tak-/vegg-overflater på offentlege bygg og næringsbygg over heile landet. Dette gjeld særleg nybygg, men også ved omfattande ombygging av eksisterande bygg. Påbod om bruk solenergi vil gjev auke i lokalprodusert energi som ikkje vil belaste straumnettet, snarare avlaste det. Tiltaket vil kunne redusere behovet for nye store vind- og vasskraftutbyggingar og det vil redusere investeringane i kraftoverføringa over heile landet. På sikt vil tiltaket både gje billigare straum og billigare nettleige for hushaldningar og næringsliv.	Det bør bli påbod om å installera solfangarar eller solceller på alle nye bygg og ved omfattande renovering av bygg. Påbodet skal gjelda for offentlege bygg og næringsbygg med grunnflate over 500kvm. Gode statlege tilskotsordningar gjennom Enova er ein føresetnad.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
129	Vik Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Det er enorm interesse for elektrifisering innan alle samfunnsområde, og det hastar å byggje ut meir fornybar energi. Energikommisjonen meiner Norge treng 40TWh ny fornybar energi innan 2034 og Statnett har varsla Olje- og energidepartementet om at den nasjo-nale energibalansen er forventa å bli negativ i 2027. Prisauke på innsatsfaktorar og krig i Europa og har pressa utbyggingsprisar og rentekostnader betydeleg opp, og skapar stor usikkerheit om framtidig lønsemd. Utbyggingsprisen ligg i dag på mellom 5 og 7 kr/kWh på nye kraftanlegg og dette gjev eit kapitalbehov på 250 milliard kr for å nå målet om 40TWh ny kraft. Det er difor eit paradoks at produsentar av fornybar energi har fått eit betydeleg høgare skattetrykk enn tidlegare. Dette er midlar som kunne ha vore brukt til investeringar. Grunnrenteskatten må tilbake på 2021-nivå og ytterlegare tiltak som høgare frådrag frå friinntekter og avskrivningar på investeringar på lik linje med petroleumsnæringa må vurderast. Dette for å stimulere kapitalkjelder til å prioritere fornybar energiproduksjon.	Skal målet om 40TWh ny fornybar energi innan 2030 realiserast trengs det stabile og gode rammer som legg til rette for investeringar i vasskraft. For å nå dette målet må minst 250 milliardar kroner investerast. Skattesystemet må innrettast slik at det blir investert både i anlegg som gjev ny produksjon og i effektanlegg som kan balansere uregulerbar vindkraft og elvekraft.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
130	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Anna tema:	Alt plan -og utviklingsarbeid i kommune-Noreg må byggje på eit oppdatert, og til ei kvar tid kunnskapsbasert planverk. Det må difor også sikrast meir statlege søkbare midlar slik at kommunane i sitt utviklingsarbeid kan treffe rette avgjerder, og sikre tilstrekkeleg kartleggingsarbeid når det kjem til naturmangfald, klima og miljø. Det må sikrast kunnskap både kring klimarekneskap, naturmangfaldkartlegging, kompensasjonsområder, og gjenbruk både av områder og matjord. Kommunane må få lett tilgong til felles kunnskap/bankar kor kartleggingsarbeid allereie er gjennomført. Kommunane sin økonomi må ikkje vere til hinder for å kunne treffe riktige vedtak kring bl.a: Nedbygging av myr, forvaltning av skog, vern av t.d. gammelskog og regnskog, raudlista artar og naturtypar, viktige kulturlandskap, handtering av overvatn, opning av bekkar o.l. Kommunane må sikrast nok kunnskap og kartleggingskompetanse når det kjem til avgjerder kring bruk av natur til utvikling av fornybar energi, marine verdier og anna næring i sjø som t.d. oppdrett.	Natur og Miljø, kommunal planlegging. Det må sikrast meir statlege midlar inn i kommunane sitt kartleggingsarbeid knytta til naturmangfald, miljø og klima. Det kan ikkje vere slik at kommuneøkonomi skal hindre kunnskapsdeling og kompetansebygging.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
131	Fedje Arbeiderparti	Anna tema:	PÅ HØG TID: GIFTA MÅ BORT FRÅ HAVET! Det er no over 20 år sidan vraket av naziubåten U-864 med ei last på over 60 000 kilo kvikksølv blei funne på havbotnen utanfor Fedje. Giften ligg der framleis, som eit stadig sterkare trugsmål mot livet i havet, - og renomméet til norsk fiskeri og oppdrettsnæring. Det er eit stort paradoks at vi er i gang med ein stor og viktig nasjonal dugnad for å fjerna plast frå havet og at vi er med i det omfattande internasjonale arbeidet for å skapa reint hav på kloden, medan det no har gått over 20 år utan at vi har greidd å fjerna det potensielt aller farlegaste giftproblemet på norskekysten. Det er no på høg tid å setja sluttstrek for tjue års diskusjonar, utgreiingar, vedtak og atter nye vedtak. Kystfolket og miljøet krev det! Eit ekspertutvalg blei sett ned av Samferdselsdepartementet i 2020. I utvalget var også offshorenæringa solid representert med folk med tung kompetanse på kompliserte operasjonar på havbotnen. Utvalget konkluderte i 2022 med at så mykje som mogleg av kvikksølvet i vraket og på havbotnen må takast opp, og at vraket og den forureina havbotnen der etter må tildekkast. Då fiskeri- og havminister Bjørnar Skjæran mottok rapporten sa han: «Med denne rapporten markerer vi forhåpentligvis byrjinga på slutten på denne vanskelege og svært omdiskuterte saka om ubåten på Fedje. Det er viktig for regjeringa å velja ei løysing som er trygg for miljøet og befolkninga. Eg tar på alvor den uroa folk på Fedje og langs vestlandskysten har levd med i mange år på grunn av denne saka.»	Årsmøtet i Vestland Arbeiderparti legg til grunn at regjeringa i Revidert nasjonalbudsjett gir klarsignal for heving av kvikksølvgiften i og ved vraket av U-864.	Vedtas - oversendes stortingsgruppen	Klima- og miljøpolitikk
132	Fjaler Arbeiderparti	Grøn omstilling:	For å nå Norge sine klimamål om å redusere utsleppa med minst 50% innan 2030 må prosjekt og tiltak som bidreg til reduksjon i utslepp prioriterast. Samtidig må ein sørge for at det blir meir positivitet til kraftutbygging. Å gi kommunar som set av areal til kraftproduksjon ekstra fortrinn vil vere med å skape større vilje til å ofre areal.	For å nå Norge sine klimamål om å redusere utsleppa med minst 50% innan 2030 er det nødvendig med ei rask endring av retningslinjene for tildeling av nettilkopling og kapasitet. Gå vekk frå «Fyrstemann til mølla»-prinsippet for tildeling av kraft Prosjekt som reduserer utslepp og bidreg til å nå klimamåla må prioriterast Prosjekt med samlokalisering av industri og kraftproduksjon må prioriterast Sikre at nye prosjekt får tildelt kraft og plass i nettet basert på samfunnsøkonomiske og miljømessige nyttevurderingar. Lokalsamfunn som stiller sine naturressursar til disposisjon for utbygging av kraft skal ha fortrinn som sikrar at ein får meir att i form av lokal verdiskaping og aktivitet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
133	Askvoll Arbeiderparti	Grøn omstilling:	For å nå Norge sine klimamål om å redusere utsleppa med minst 50% innan 2030 må prosjekt og tiltak som bidreg til reduksjon i utslepp prioriterast. Samtidig må ein sørge for at det blir meir positivitet til kraftutbygging. Å gi kommunar som set av areal til kraftproduksjon ekstra fortrinn vil vere med å skape større vilje til å ofre areal.	For å nå Norge sine klimamål om å redusere utsleppa med minst 50% innan 2030 er det nødvendig med ei rask endring av retningslinjene for tildeling av nettilkopling og kapasitet. Gå vekk frå «Fyrstemann til mølla»-prinsippet for tildeling av kraft Prosjekt som reduserer utslepp og bidreg til å nå klimamåla må prioriterast Prosjekt med samlokalisering av industri og kraftproduksjon må prioriterast Sikre at nye prosjekt får tildelt kraft og plass i nettet basert på samfunnsøkonomiske og miljømessige nyttevurderingar. Lokalsamfunn som stiller sine naturressursar til disposisjon for utbygging av kraft skal ha fortrinn som sikrar at ein får meir att i form av lokal verdiskaping og aktivitet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
134	Gulen Arbeiderparti	Grøn omstilling:	For å nå Norge sine klimamål om å redusere utsleppa med minst 50% innan 2030 må prosjekt og tiltak som bidreg til reduksjon i utslepp prioriterast. Samtidig må ein sørge for at det blir meir positivitet til kraftutbygging. Å gi kommunar som set av areal til kraftproduksjon ekstra fortrinn vil vere med å skape større vilje til å ofre areal.	For å nå Norge sine klimamål om å redusere utsleppa med minst 50% innan 2030 er det nødvendig med ei rask endring av retningslinjene for tildeling av nettilkopling og kapasitet. Gå vekk frå «Fyrstemann til mølla»-prinsippet for tildeling av kraft Prosjekt som reduserer utslepp og bidreg til å nå klimamåla må prioriterast Prosjekt med samlokalisering av industri og kraftproduksjon må prioriterast Sikre at nye prosjekt får tildelt kraft og plass i nettet basert på samfunnsøkonomiske og miljømessige nyttevurderingar. Lokalsamfunn som stiller sine naturressursar til disposisjon for utbygging av kraft skal ha fortrinn som sikrar at ein får meir att i form av lokal verdiskaping og aktivitet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
135	Hyllestad Arbeiderparti	Grøn omstilling:	For å nå Norge sine klimamål om å redusere utsleppa med minst 50% innan 2030 må prosjekt og tiltak som bidreg til reduksjon i utslepp prioriterast. Samtidig må ein sørge for at det blir meir positivitet til kraftutbygging. Å gi kommunar som set av areal til kraftproduksjon ekstra fortrinn vil vere med å skape større vilje til å ofre areal.	For å nå Norge sine klimamål om å redusere utsleppa med minst 50% innan 2030 er det nødvendig med ei rask endring av retningslinjene for tildeling av nettilkopling og kapasitet. Gå vekk frå «Fyrstemann til mølla»-prinsippet for tildeling av kraft Prosjekt som reduserer utslepp og bidreg til å nå klimamåla må prioriterast Prosjekt med samlokalisering av industri og kraftproduksjon må prioriterast Sikre at nye prosjekt får tildelt kraft og plass i nettet basert på samfunnsøkonomiske og miljømessige nyttevurderingar. Lokalsamfunn som stiller sine naturressursar til disposisjon for utbygging av kraft skal ha fortrinn som sikrar at ein får meir att i form av lokal verdiskaping og aktivitet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
136	Solund Arbeiderparti	Grøn omstilling:	For å nå Norge sine klimamål om å redusere utsleppa med minst 50% innan 2030 må prosjekt og tiltak som bidreg til reduksjon i utslepp prioriterast. Samtidig må ein sørge for at det blir meir positivitet til kraftutbygging. Å gi kommunar som set av areal til kraftproduksjon ekstra fortrinn vil vere med å skape større vilje til å ofre areal.	For å nå Norge sine klimamål om å redusere utsleppa med minst 50% innan 2030 er det nødvendig med ei rask endring av retningslinjene for tildeling av nettilkopling og kapasitet. Gå vekk frå «Fyrstemann til mølla»-prinsippet for tildeling av kraft Prosjekt som reduserer utslepp og bidreg til å nå klimamåla må prioriterast Prosjekt med samlokalisering av industri og kraftproduksjon må prioriterast Sikre at nye prosjekt får tildelt kraft og plass i nettet basert på samfunnsøkonomiske og miljømessige nyttevurderingar. Lokalsamfunn som stiller sine naturressursar til disposisjon for utbygging av kraft skal ha fortrinn som sikrar at ein får meir att i form av lokal verdiskaping og aktivitet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
137	Alver Arbeiderparti		Vraket av U-864 med anslagsvis 67 tonn kvikksølv vart funne ved Fedje i 2003. Den store mengda kvikksølv har uroa langt fleire enn dei som bur på Fedje. I perioden fram til i dag har det vorte utarbeida fleire rapportar og det har vorte gjort vedtak, men lite har skjedd. Kravet har vore at det einast rette er å få heva så store delar av kvikksølvet som det let seg gjera på ein sikker måte. Ekspertutvalet som leverte sin rapport 20. september 2022 konkluderte med at det er mogeleg å fjerna kvikksølvet med ein forsvarleg risiko. No må dette gjerast før korrosjon gjer at kvikksølvbeholdarane ikkje lenger kan hevast.	U-864 OG KVIKKSØLV VED FEDJE Årsmøtet i Vestland Arbeiderparti ser med uro at regjeringa endå ikkje har vedtatt plan og finansiering for heving av kvikksølvet frå U-864. Kvikksølvet har vore kjend i 20 år utan handling for å fjerna denne store forureiningssaka i Nordsjøens matfat. For innbyggjarane langs kysten på Vestlandet er det berre ei løysing; heving av kvikksølvet.	Vedtas - oversendes stortingsgruppen	Klima- og miljøpolitikk
138	Askøy Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Forvaltningen fatter årlig tusenvis av beslutninger som har konsekvenser for vår natur. Beslutningene er forankret i lovbestemmelser som er ment å sikre forsvarlig vern av naturen. En viktig oppgave for domstolene er å kontrollere om den utøvende makt har en riktig forståelse av loven. Det skjer sjelden i natur- og miljø saker fordi det er svært kostbart å føre saker for våre domstoler. Personer og organisasjoner som kjemper for natur- og miljø saker har normalt ikke ressurser til å kjøre en sak gjennom det ordinære rettsapparatet. Resultatet er at det knapt nok finnes noen domstolkontroll av naturforvaltningen i Norge. En oversikt nylig presentert i NRK viste tydelig at naturvernet her til lands bør styrkes. Naturen har et for svakt rettsvern. Våre naboland har etablert ordninger som skal styrke rettsvernet for natur og miljø. Sverige har en egen miljødomstol og Danmark en miljøklagenemnd. I disse organene. blir mange forvaltningsvedtak hvert år gjenstand for effektiv miljørettslig kontroll, og behandlingen er nesten gratis.	Vestland Arbeiderparti mener at det må vurderes en ordning som styrker naturens rettssikkerhet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
139	Askøy Arbeiderparti	Grøn omstilling:	NRK har dokumentert at det forsvinner 17 kvadratmeter natur i minuttet. Det haster med å få på plass kraftfulle tiltak for en bedre og mer helhetlig samfunnsplanlegging. Bærekraft og naturforvaltning henger også sammen med at samfunnet må planlegge for mer ekstremvær og styrket beredskap. Kommunene må settes i stand til å føre en bedre arealpolitikk. Hurdalsplattformen har et eget punkt om å ivareta hensynet til natur og klima i plan- og bygningsloven. Med den internasjonale naturavtalen som ble inngått i desember 2022 er det bare blitt enda viktigere å sørge for at klima og natur blir rammen rundt all annen politikk. Høyre-regjeringen svekket hensynet til naturen og klimaet da de i 2018 overførte ansvaret for plan- og bygningsloven fra Klima- og miljødepartementet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.	•Vestland Arbeiderparti vil tilbakeføre ansvaret for plan- og bygningsloven fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Klima- og miljødepartementet og legge til rette for en sektorovergripende forvaltning av natur som gjør oss i stand til å følge opp målene i naturavtalen.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
140	Arbeiderpartiet i Bergen	Grøn omstilling:	Arbeiderpartiet er bekymret for plastforurensningen i verdenshavene, som utgjør en alvorlig trussel for livet i havet. Vi ønsker derfor å innføre tiltak for næringsutvikling i land med behov for bistand, med opprettelsen av et havmiljøfond. Hovedinnretningen skal være å gjøre plastinnsamling økonomisk gunstig for å sikre at det er gode incentiver for å gjenvinne plast.	Arbeiderpartiet vil: - Arbeide for å etablere et internasjonalt havmiljøfond. - Havmiljøfondet skal særlig bistå stater med manglende infrastruktur og innsamlingssystem for resirkulering og gjenvinning av plast.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
141	Arbeiderpartiet i Bergen	Grøn omstilling:	NRK har den siste tiden avdekket massiv naturtap i Norge: «Hver dag hogger og sprenger vi bare litt til...» og ofrer tusenvis av naturområder som vi egentlig er enige om å ta vare på. Dette har blitt til 44 000 inngrep på 5 år. Disse inngrepene er ikke en del av en overordnet plan, men hver kommune sier ja og nei. Naturmeldingen må resultere i at vi får bedre oversikt over hvordan vi behandler dyrebare naturområder. Utviklingen går i feil retning for naturen, og over år vil dette gi alvorlige samfunnsproblemer.	Arbeiderpartiet vil: - jobbe for et bedre naturregnskap, for på denne måten sikre naturvern av sårbare områder. - begrense hyttefelt som krever enorme naturressurser. - stille krav til arealnøytralitet i kommunale arealplaner - føre en aktiv politikk for mer vern etter naturmangfoldloven - gi kommunene flere virkemidler enn de har i dag for å bevare naturarealer	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
142	Arbeiderpartiet i Bergen	Grøn omstilling:	"Bjerknessenteret har i alle år hatt midlertidig finansiering, og siste periode løper ut 2025. Følgende forskningsfelt er prioritert i årene som kommer: Global klimamodellering. Den norske jordsystemmodellen er en av de viktigste bidragsyter til FN sitt klimapanel, og er blant de fem mest brukte i verda. Den er et viktig verktøy for å følge opp Paris-avtalen. Klimavarsel og effektforskning. Bjerknessenteret ligg helt i front når det gjelder å kunne varsle klima fra måneder til år. Det kan redusere risikoen som klimaendringene fører med seg, særlig relatert til ekstremvær, men også bedre forvaltning av fornybarressursene på land eller matressursene til havs. Havforsuring og karbonsyklusen i havet. Med klimaendringene er det forventet store endringer i havets fysiske og kjemiske sammensetning. En stor del av våre inntekter er knytt til havet, og slike endringer kan få stor betydning for Norge. "	Klimautfordringene er en av våre største oppgaver. Svært mange av FNs bærekrafts mål har klima som fellesnevner. Det gjelder liv i havet, liv på land, mat, helse, vann og klimahandtering. Som et rikt land som profiterer sterkt på eksport av fossile brenslers og bidrar til betydelige utslipp av klimagasser, bør Norge bidra med kunnskap for at verden skal nå målene som er satt. Dette krever betydelig forskningsinnsats. Bjerknessenteret er verdensledende. For å sikre at de også kan levere i relevant forskning i fremtiden må finansieringen fra kunnskapsdepartementet bli permanent fra 2026.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
143	Arbeiderpartiet i Bergen		Vi eier prestegårdsskogene Forslaget gjelder 900 000 dekar med skog- og utmarkseiendommer som tidligere tilhørte statskirken. De tilhører nå staten, men forvaltes fortsatt av Opplysningsvesenets fond (OVF). Eiendommene ligger spredd over hele landet. Regjeringen arbeider nå med å vurdere den framtidige forvaltningen, og Norges jeger- og fiskerforbund (NJFF) har foreslått å overføre forvaltningen av disse skogs- og utmarksarealene til Statskog. Det er nedfelt i Statskogs strategi at de skal «være en garantist for allmennhetens tilgang til jakt, fiske og friluftsliv». Statskog er en motvekt til en utvikling der jakt og fiske mer og mer blir et knapphetsgode i et fritt marked. Mandatet til OVF sier derimot at det «skal drives til markedsmessige betingelser», og at fondet «skal forvaltes effektivt og gi best mulig avkastning». OVF sine årsrapporter fremhever at det er «en økt betalingsvilje for bruk av skog og utmark til jakt og fiske». Utmarkseiendommene hos OVF er stor sett små og mellomstore, men likevel verdifulle områder. De fleste ligger nær der folk bor, lett tilgjengelige for store befolkningsgrupper mtp. jakt, fiske og annet friluftsliv. En felles forvaltning vil gi en likere tilgang til jakt- og fiskeområder for alle i Norge, også i sør og vest der det er lite statsarealer i dag. I tillegg er det jakt- og fiskemuligheter hos OVF som det ikke finnes mye av på statens eiendommer i dag – slik som laksefiske, hjortejakt og rådyrjakt.	Vestland Arbeidarparti vil at utmarkseiendommene som forvaltes av Opplysningsvesenets fond skal overføres til Statskog for å sikre en helhetlig forvaltning av statens utmarkseiendommer som bygger på kompetanse på natur- og viltforvaltning og garanterer allmennhetens tilgang til jakt, fiske og friluftsliv.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
144	Arbeiderpartiet i Bergen		Naturavtalen krever bedre samfunnsplanlegging NRK har dokumentert at det forsvinner 17 kvadratmeter natur i minuttet. Det trengs kraftfulle tiltak for en bedre og mer helhetlig samfunnsplanlegging, og tiltakene må settes inn nå. Bærekraft og naturforvaltning henger også sammen med at samfunnet må planlegge for mer ekstremvær og styrket beredskap. Kommunene må settes i stand til å føre en bedre arealpolitikk. Hurdalsplattformen har et eget punkt om å ivareta hensynet til natur og klima i plan- og bygningsloven. Med den internasjonale naturavtalen som ble inngått i desember 2022 er det bare blitt enda viktigere å sørge for at klima og natur blir rammen rundt all annen politikk – slik vi sa i valgkampen 2021 at det skulle være. Høyre-regjeringen svekket hensynet til naturen og klimaet da de i 2018 overførte ansvaret for plan- og bygningsloven fra Klima- og miljødepartementet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. «Skal vi forhindre at norsk natur forsvinner bit for bit i stadige kompromisser med ulike sektorinteresser, må det til en mer langsiktig balansering av ulike hensyn. Dette krever mer kunnskap, en endring av ansvarsfordeling og makt i forvaltningen av natur og at naturverdier får mer tyngde i vektskåla. Norge har lange tradisjoner for helhetlig samfunnsplanlegging. Det er ingen grunn til å tro at vi ikke også skal klare og få til dette på naturområdet.» Dette skriver fire fagfolk fra NTNU i et innlegg i Adresseavisen. (https://www.adressa.no/midtnorskdebatt/i/dwvgoj/naturavtalen-borte-bra-hjemme-best)	Arbeiderpartiet vil tilbakeføre ansvaret for plan- og bygningsloven fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Klima- og miljødepartementet og legge til rette for en sektorovergripende forvaltning av natur som gjør oss i stand til å følge opp målene i naturavtalen.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
145	Arbeiderpartiet i Bergen		Miljøombud Begrunnelse Verden og Norge står overfor en naturmangfoldskrise der stadig større arealer bygges ned og flere tusen arter og naturtyper trues av utryddelse. Vi trenger økt oppmerksomhet rundt dette og sterkere oppfølging av nasjonale målsettinger. I tillegg må vi styrke oppfølging og tilsyn med det lovverket som skal ivareta naturmangfoldet. Hensikten med et Miljøombud er å ha en politisk uavhengig instans som vurderer om Naturmangfoldlovens krav og intensjoner overholdes, på linje med sivilombud, barneombud, forbrukerombud og likestillingsombud. Ombudet skal ha til oppgave å fremme langsiktige interesser knyttet til biologiske, landskapsmessig og geologisk mangfold overfor det offentlige og private, og skal følge med på utviklingen av statusen for miljøet med et særlig fokus på ivaretagelse av slikt mangfold.	Arbeiderpartiet skal opprette en ordning med et Miljøombud for å styrke arbeidet å bevare naturen for fremtiden og sikre at ingen arter eller naturtyper går tapt.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
146	Arbeiderpartiet i Bergen		Transportplanlegging og utbygging: Begrunnelse: Dersom vi skal klare å nå målsettingene om kutt i klimagassutslipp og hindre tap av naturmangfold må vi må endre dagens system for transportplanlegging der transportetatene legger til grunn en fremskriving av dagens transportmønster i sine kartlegginger for fremtidens etterspørsel etter transport og planer for utbygging. Transportetatene må planlegge for hvordan samferdselssektoren kan bidra til et transportsystem som legger beslag på minst mulig areal og energi. Dette vil bidra til den langsiktige omstillingen og til å nå de kortsiktige klimamålene. Det vil styrke arbeidet med å ivareta målsettingene for vern av natur og bidra til at truede arter og naturtyper ikke går tapt. Dette vil utgjøre en viktig del av de helhetlige klima- og naturplanene og må være avgjørende for prioriteringene som gjøres i de ansvarlige departementer. Det må vurderes om en forankring av et slikt ansvar skal inkluderes i lovgivningen.	Arbeiderpartiet vil legge til grunn for all transportplanlegging og utbygging at mobiliteten i 2050 er uten utslipp og uten større arealbeslag enn i dag. Transportetatene sitt ansvar for å følge dette opp må forankres i lovgivningen.	Oversendes redaksjonskomiteen	Klima- og miljøpolitikk
147	Kvam Arbeiderparti	Anna tema:	Ein norsk forfattar fekk i 2023 Nobels litteraturpris. Det har ikkje skjedd på 95 år. Alt før nobelsprisen har det dei siste ti-femten åra vore betydeleg nasjonal og internasjonal interesse for å vitja området der Jon Fosse vaks opp. Etter nobelprisen aukar interessa, og det er bruk for eit mottaks- og dokumentasjonssenter som møter denne interessa. Det er eit nasjonalt ansvar. Arbeidet må skje i samråd med Fosse-stiftinga, Kvam herad og Vestland fylkeskommune.	Det skal nasjonalt startast arbeid med sikte på å etablere eit Jon Fosse-senter i Strandebar i Kvam.	Oversendes redaksjonskomiteen	Kultur- og idrettspolitikk
148	Voss Arbeiderparti		Lag og organisasjonar som får tildelt spelemidlar set gjerne i gang med prosjekta sine, sjølv om utbetaling av midlane ligg nokre år fram i tid. Fordi bankane ikkje reknar tilsagn om spelemidlar som ein garanti eller eit objekt som kan pantsetjast, skjer nødvendige låneopptak på strenge vilkår og med høge kostnader. Lånevilkåra ville blitt langt gunstigare om det er mogleg å gje kommunale garantiar for opptekne lån, men det beste vil vera om det vert etablert ei nasjonal garantiordning.	Garantiordningar ved tildeling av spelemidlar Det vert etablert ei nasjonal ordning der tilsagn om spelemidlar vert gjeve med ein garanti om utbetaling, som bankar og andre finansieringsinstitusjonar aksepterer som objekt for pantsetjing.	Avvises - Styret mener dette ikke er i tråd med vedtatt politikk	Kultur- og idrettspolitikk
149	Stord Arbeiderparti	Anna tema:	SYSTEMATISK DISKRIMINERING AV STUDENTAR I dag ser me fleire utdanningsinstitusjonar som bryt med forskrifta om målform i eksamensoppgåver. Heilt sidan 1. august 1987 har det i norsk lov stått at eksamensoppgåver på norsk skal liggje føre i begge målformer. Det vil seie på nynorsk og på bokmål. Likevel høyrer me kvart einaste år om nynorskstudentar som ikkje får eksamen på nynorsk, eller at språket i eksamensoppgåvene er så dårleg at dei vert uforståelege. Dette er noko me i Stord Arbeidarparti ikkje kan stå å sjå på. Me i Arbeidarpartiet har i alle år tatt opp kampen mot diskriminering, samstundes har vår røyst vore stille i likestillingskampen i måldebatten. Stord Arbeidarparti burde gå føre som eit døme for resten av partiorganisasjonen og Noreg og ta til motmæle mot den systematiske diskrimineringa som skjer ved norske utdanningsinstitusjonar.	☒ At brot på forskrifta om målform i eksamensoppgåver skal få større konsekvensar ☒ At institusjonar som bryt forskrifta vert oppfølgt av Språkrådet	Oversendes redaksjonskomiteen	Kultur- og idrettspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
150	Arbeiderpartiet i Bergen	Riktig kompetanse og nok folk:	Griegakademiet prosjektet er kvalitetssikret, områderegulering er ferdigstilt og totalentreprenør er klar. Regjeringens krav om ekstra kvalitetssikring vil være klar i løpet av våren 2024. Musikakademiet ble opprettet i 1905 med støtte fra Edvard Grieg. Griegakademiet er i dag en del av Fakultet for kunst, musikk og design. Fagmiljøet har stor bredde og bidrar gjennom forskning, utdanning og innovasjon til å utvikle samfunnsrelevante musikkpraksis innenfor utøvende musikk som klassisk, jazz og tradisjonsmusikk (Ole Bull akademiet), komposisjon, musikkterapi, musikkvitenskap og utdanning av musikkklærere. Dagens lokaler er nedslitte og lite funksjonelle med hensyn til fysisk miljø, samhandling og øving. Inneklima gir helsemessige utfordringer. Det er et prekært behov for nye lokaler. I tillegg til musikkens egenverdi representerer den en viktig fremtidsrettet næring. Den internasjonale etterspørselen etter norsk musikk er økende. Verdiskaping har økt betraktelig siden 2011. Den nordiske musikkbransjen er ledende innen digitaliseringen. Norsk musikkbransje hadde en omsetning på 10 mrd. kr i 2015. Musikkbransjens verdiskapings- og sysselsettingsutvikling har vært sterkere enn i fastlandsøkonomien i perioden 2011-2015. I 2015 sysselsatte musikkbransjen 11 665 en økning på 24% fra 2011. Gjennomsnittlig lønnsomhet har ligget stabilt rundt 7 prosent, men økte til 9,1 prosent i 2015. I tillegg kommer antall offentlig ansatte der hovedtyngden er kulturskolen, skoleverket og musikkterapeuter har økt betydelig de siste årene.	Griegakademiet har et prekært behov for nye lokaler. Den ekstra kvalitetssikringen vil være klar i løpet av våren, slik at regjeringen kan gi oppstarts midler i årets revidert.	Oversendes redaksjonskomiteen	Kultur- og idrettspolitikk
151	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	NRK sitt samfunnsoppdrag er beskrevet i vedtektene, men også i NRK plakaten sine vedtekter: -§ 23 NRK har et særlig beredskapsansvar. NRK skal legge til rette for at styremaktene når ut til befolkningen med informasjon ved nasjonale kriser. NRK skal i slike situasjoner også tilstrebe å opprettholde en omfattende nyhetsdekning og et bredt allmennkringkastingstilbud som dekker befolkningens behov for oppdatert informasjon. -§ 24 NRK skal være til stede på, og utvikle tjenester på, alle viktige medieplattformer, herunder Internett, for å nå bredest mulig ut med sitt samlede programtilbud. Sist forslaget ble fremmet valgte daværende kulturminister Grande å gi Bodø oppdraget. Det er viktig at distriktkontorene får ulike oppgaver, men det bør strategisk slik at de gir merverdi både lokalt og nasjonalt og ikke bare et påskudd for å unngå å splitte opp etablerte miljøer i Oslo	Mediene har en grunnleggende rolle i demokratiet. NRK sitt samfunnsoppdrag om å nå hele befolkningen og motvirke falsk informasjon, forutsetter at de er i front innen teknologi og medieutvikling. Medieklyngen i Bergen er blitt en global aktør innen medieteknologi og innovasjon. De leverer til alle de store internasjonale broadcasterne, som BBC, CNN og Sky News. For at NRK skal styrke sitt samfunnsoppdrag bør de bli en mer integrert del av teknologifagmiljøet i Media City. NRK nasjonalt er på flyttefot og bør derfor være rett tidspunkt for å flytte deler av teknologimiljøet til NRK Vestland. I tillegg til å styrke NRK så vil det også styrke det nasjonale mediateknologimiljøet og bidra til ytterligere verdiskaping i eksisterende mediatek selskaper og oppstart av nye.	Avvises - styret mener dette ikke er i tråd med vedtatt politikk	Kultur- og idrettspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
152	Arbeiderpartiet i Bergen		Kulturens felles opplevelser og erfaringer skaper deltakelse, samhold, kreativitet, omstillingsevne og undring. Kulturen kan endre fastgrodd synspunkter og skape solidaritet på tvers av samfunnets ulike grenser. Kulturpolitikken har derfor alltid vært et viktig virkefelt for sosialdemokratiet. Arbeiderpartiet i Bergen ser arbeidet for Bergen som internasjonal kulturby som en hovedprioritering i strategien for å utvikle en slagkraftig nummer 2-by. Fremragende kunstmiljøer og sterke kunstfaglige utdannelsesstilbud er viktig for byens og vestlandsregionens dynamikk og konkurransekraft som mellomstor europeisk storbyregion. Det er dokumentert stor skeivfordeling av kulturmidler til kunstinstitusjoner på nasjonalt nivå. Tydeligst i Bergen er dette for Bergen Nasjonale Opera og KODE. Ap i Bergen forventer oppstart på det nye kulturløftet Ap lovet velgerne i Stortingsprogrammet for perioden 2021-2025.	VAP vil arbeide for å styrke kulturinstitusjonene i bysamfunnet frem mot Kulturbåret 2036. Arbeiderpartiet i Bergen mener regjeringen må prioritere viktige kulturinstitusjoner utenfor hovedstaden i kommende revidert og ordinært budsjett: -Nybygg for Griegakademiet bør få startfinansiering i revidert statsbudsjett for 2024. -Bergen Filharmoniske Orkester bør sikres statlig finansiering tilsvarende Oslo Filharmoniske Orkester, da orkestrene har tilsvarende størrelse og funksjon. -Driftsfinansieringen av Bergen Nasjonale Opera bør trappes opp til to fullskala operaproduksjoner i året. -KODEs finansiering må løftes til et forsvarlig nivå. -Griegkvartalet må realisere i god tid før 2036 - Sikre statlig finansiering av Kulturhistorisk museum og Realfagsbygget/Nygårdshøyden Sør etter hvert som prosjektene er modne for det, i løpet av perioden 2025-9.	Oversendes redaksjonskomiteen	Kultur- og idrettspolitikk
153	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Idrett for alle Hver dag skaper idretten gode møteplasser i hele landet. Idrett er en arena for mestring, opplevelser, fellesskap og fysisk aktivitet. Gode vaner og idrettsglede fra tidlig alder er viktig for å forebygge livsstilssykdommer senere i livet. Idrett er også et virkemiddel for å utjevne sosiale forskjeller. Arbeiderpartiet skal være idrettens parti. Vi skal sørge for rammevilkår som sikrer at flest mulig barn og unge kan delta så lenge som mulig. I Bergen finnes det barn som ikke kan delta på grunn av foreldres økonomi. På tross av at frivilligheten gjør en formidabel jobb bør det ikke være opp til frivilligheten og klubbers velvilje alene å sikre at barn kan delta i idretten med vennene sine. Derfor ønsker arbeiderpartiet å tilrettelegge for gode rammevilkår, treffsikre tilskuddsordninger og tilgjengelighet uavhengig av personlig økonomi.	• Styrke ordningene for refusjon av treningsavgift slik at alle barn i Bergens ulike bydeler får muligheten til å delta i idrettsaktiviteter. • Opprette reisestøtteordning for lag og klubber som deltar på turneringer utenfor kommunegrensene. • Øke grasrotandelen fra 7% til 10%. • Utvide ordningen med barne- og ungdomsmidler til å gjelde ned til 3 års alder i Bergen. • Gratis inngang på alle kommunale svømmehaller i skoleferier for barn og ungdom	Avvises - styret mener dette er kommunenes ansvar	Kultur- og idrettspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
154	Arbeiderpartiet i Bergen		Aktivitetskort Aktivitetskortet gir adgang til kulturopplevelser og deltakelse i fellesskap. Det er en klar og tydelig sammenheng mellom husstandsinntekt og barns deltakelse i idrett og kultur. Prinsipielt ønsker Arbeiderpartiet i Bergen å gjøre aktivitetskortet til et allment gode, slik at alle barn, uavhengig av bakgrunn, skal kunne bruke byens kulturtilbud uten hensyn til økonomi. Ved å knytte kortet til SSBs definisjon av lavinntekt (60% av medianhusstandsinntekt) vil adgangen til kortet utvides til en større gruppe. Den nåværende ordningen hvor aktivitetskortet er knyttet til sosialhjelp er alt for restriktiv og kan være unødig stigmatiserende. Bergen skal være både landets fremste kulturby og landets fremste utdannings- og forskningsby. Ved å gi de unge voksne i byen aktivitetskort gjør vi en stor investering i unge voksnes mulighet for en utforskende og eksperimenterende deltakelse i ulike kulturformer, uavhengig av deres bakgrunn eller personlige økonomi. Det vil gi Bergen et fortrinn som kultur- og studieby, og gi kulturscenene et særlig fortrinn i å nå ut til de unge voksne. Det vil også bidra til å lage en mer inkluderende ordning og motvirke ethvert stigma, som en begynnelse på arbeidet med å omdanne ordningen til en allmenn ordning for barn og unge.	Arbeiderpartiet i Bergen vil: - at aktivitetskortet for barn og unge bør utvides til å omfatte alle barn med bakgrunn fra husstander med lav inntekt. Etter SSBs definisjon svarer det til husstandene med inntekt på 60 prosent eller mindre av median. - utvide ordningen med aktivitetskort til aldersgruppen 18-21 år, for å legge til rette for utforskende, eksperimentell og inkluderende kulturdeltakelse blant byens unge voksne og nye studenter.	Oversendes redaksjonskomiteen	Kultur- og idrettspolitikk
155	Sunnfjord Arbeiderparti	Anna tema:	Norge har utmarksressursar tilsvarande 900 mill. foreiningar. Idag vert under halvparten brukt. Prisen på kraftfor er den viktigaste mekanismen for å auke lønsemda for norske areal. Auka kraftforpris gjev meir bruk av marginale areal, høgare sjølforsyning og auka matkvalitet. Dette betyr også høgare produksjonskostnader, som må betalast i butikk, og høgare tollvern. I Sveits er kraftforandelen i mjølkeproduksjon ca 15% mot 45 % i Norge. Høgare kraftforpris vil auke etterspørsel etter beitebaserte kjøtprodukt, fordi dei vert relativt sett billigare enn dei kraftforbaserte produkta som t.d kylling og gris. Forbruksmønsteret vert såleis meir i pakt med ressursgrunnlaget. Så har også kraftforet en naturleg plass også hos beitedyra, slik at ein kan tenke seg en rabatt basert på det naturlege forbruket. t.d ved at mjølkeku får rabattert pris for kraftfor tilsvarande 15-20% av forforbruket. Høgare kraftforpris vil også stimulere kornproduksjonen. Med høgare kornproduksjon vil husdyrhaldet flyttast til områder med beiteressursar, i tråd med god kanaliseringpolitikk.	Auke sjølvforsyningsgrada til 50% Staten må oppfylle Hurdalsplattformen si målsetting om auke i sjølvforsyninga til 50%. Sunnfjord Arbeiderparti meiner dette må sikrast gjennom auka lønsemd i små-og mellomstore bruk, auka lønsemd i gras- og beitebasert jordbruk, som tek utgangspunkt i ressursane til kvart enkelt bruk, gjennom teigbaserte tilskot. Meir areal skal i drift, då må grasareal bli meir lønsame å bruke i forhold til import av kraftfor. Høgare kraftforpris vil auke etterspørsel etter gras- og beitebaserte kjøtprodukt.	Oversendes redaksjonskomiteen	Landbrukspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
156	Bømlø Arbeiderparti	Anna tema:	Arbeiderpartiet anerkjenner at næringslivet har behov for føreseielege rammevilkår. Sesongtilpassa MTB er eit verktøy for å oppnå dette for lakseoppdrettsnæringa, men det er og eit strategisk skritt mot auka verdiskaping og fleire, trygge arbeidsplassar i ein av Noregs mest betydnings fulle næringar.MTB (maksimalt tillat biomasse) er den fastsette grensa for kor mykje levande fisk ein oppdrettar kan ha i sjøen til ei kvar tid gjennom året. I dagens system er denne grensa konstant gjennom året. Om vinteren er sjøtemperaturen lågare og fisken veks saktare, som medfører mindre slakteklar fisk på vinteren enn om sommaren. Ein løysing på denne utfordringa er sesongtilpassa MTB, som inneber ein omdisponering av biomassen. Dette gjer moglegheit til å ha meir fisk i sjøen om vinteren og mindre om sommaren, som gjer ei meir stabil tilgang på råstoff gjennom heile året. Arbeiderpartiet har alltid stått sterkt i arbeidet for å skape og bevare arbeidsplassar. Ved å sikre eit jamt råstoffuttak gjennom året, legg sesongtilpassa MTB grunnlaget for å auke foredling i Noreg. Dette vil føre til auka verdiskaping, som igjen bidrar til å sikre fleire og meir stabile arbeidsplassar i lakseoppdrettsnæringa. Sesongtilpassa MTB er difor eit konstruktivt tiltak som gjer næringa betre vilkår for vekst, som legg grunnlaget for ein meir robust og konkurransedyktig lakseoppdrettssektor, og som sørger for trygge og stabile arbeidsplassar i norske kystsamfunn.	Innføra ei sesongtilpassa MTB ordning slik at ein sikrar jamnare råstoffuttak gjennom året, som gjer grunnlag for meir foredling av laks i Noreg.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
157	Høyanger Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Industrien skapar store verdiar og mange arbeidsplassar i Høyanger og i Vestland fylke. Høyanger AP vil gi industrien ein større plass og merksemd i vårt arbeids- og næringsliv. Høyanger og Vestland har mange fortrinn som gjer dette mogeleg, med rik tilgang på naturressursar, høg kompetanse og dei konkurransefortrinna som ligg i den norske modellen. Det ligg eit stort potensiale til nyvinning og auka sysselsetting innan fleire industrielle sektorar, mellom anna kraftforedlende industri, design- og merkevaredrive industri, sirkulærøkonomi og det «grøne skiftet», samt innan råvareindustrien. Ein stor del av norsk industri står i dag i det teknologiske skiftet med store mogelegheiter for framtida. Bedriftene skal omstille seg til ein meir miljøvenleg produksjon. Høyanger AP vil at staten stiller opp med omstillingsmidlar gjennom ENOVA. Trepartssamarbeidet blir stadig viktigare for norsk industri. Dei bedriftene som lukkast med omstilling har høg medverknad og høg organisasjonsgrad. Høyanger AP vil ha fokus på det fagleg politiske samarbeidet. Ambisjonen om å ta ressursane våre i bruk, både på land og i havet, skal kjenneteikna vår industripolitikk. Framover må norsk industri få gode og langsiktige rammevilkår. Høyanger AP vil: •Føre ein aktiv næringspolitikk, som legg til rette for eit nyskapande, kunnskapsbasert og klimavenleg næringsliv. •Vedareføra CO2-kompensasjonsordninga med minst 75% kompensasjon. Dette er viktig for å sikra norske arbeidsplassar, og sørge for at industri ikkje vert flytta til land med mindre stram klimapolitikk. •Setse på dei unge ved å betre lærlingordninga og fagutdanninga. Industriproduksjon vil i framtida vere kunnskapsbasert og vil stille krav til	Industri er viktig for Høyanger og Vestland	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk
158	Voss Arbeiderparti		Det næringspolitiske verkemiddelapparatet er i stor grad retta mot eksisterande næringskjar. Skal me få til ny teknologi og ny industri med gode løysingar for det grønne skiftet, må verkemiddelapparatet som Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Enova, Nysnø og Investinor fungera betre og samordnast betre med verkemidla som er tilgjengelege innan EU. Eit døme er høgdevindkraft eller Airborne Wind Energy (AWE). EU har tilrettelagt sitt innovasjonsprogram for å støtta opp om AWE, men det norske verkemiddelapparatet treff ikkje sektoren. Verksemder som rettar seg mot nye næringskjar med kapitalkrevande utvikling i startfasen treng offentleg støtte til forskning og utvikling, i tillegg til midlane dei hentar frå private kjelder. Fråver av offentleg støtte svekkar den private viljen til å investera.	Det næringspolitiske verkemiddelapparatet Det norske næringspolitiske verkemiddelapparatet må få utvida økonomiske rammer til å løfta fram nye og viktige teknologiar, samt retningslinjer som i sterkare grad følgjer opp politiske satsingsområde som Energi21 og Samfunnsoppdrag berekraftig før, og som EU gjennom kvalifiseringssystemet EIC Accelerator og Horisont Europa har peika ut som viktig.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
159	Kvinnherad Arbeiderparti	Grøn omstilling:	For å sikre ei berekraftig utvikling for havbruksnæringa og sørge for redusert miljøavtrykk på fjordane våre og kysten vår, må overgangen frå opne til semi-lukka/lukka anlegg skyta fart. Det bør difor utgreiast ein insentivordning for å belønne dei selskapa som er villige til å ta utviklingsrisiko og kostnad i ein overgangsfase. Forskningsmiljøa må vera med på prosjektet, for å sikre at teknologi (for lukka/semilukka oppdrettsanlegg) som vert teken i bruk, oppfyller dei minstekrava som vert bestemt ift. nemnde faktorar (rømming, lus, utslepp, etc..)	Det skal utgreiast insentivordning for å setja fart på overgangen mellom opne merdar og semi-lukka/lukka oppdrettsanlegg i Noreg. Insentivordninga kan for eksempel vera knytt til auka konsesjonar (MTB). Utgreiinga bør gjerast saman med forskningsmiljø knytt til Havforskningsinstituttet i Vestland, for på denne måten å sikre at teknologien knytt til dei semi-lukka/lukka anlegga er tilfredsstillande for å få bukt med hovudutfordringane i havbruksnæringa (rømming, lakselus, utslepp).	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk
160	Bremanger Arbeidarparti	Grøn omstilling:	Usikkerheita kring spørsmålet rundt CO2 kompensasjonsordninga for kraftkrevjande industri kan ikkje fortsette. CO2 prissmitten er konkurransevridande og medfører sterkt svekka konkurranseevne for norsk industri, all den tid dei fleste land i Europa kompenserer 75 % av dei estimerte CO2 prissmitte-effektane, kompenserer Noreg kun 43 %. Dersom industribedriftene, og industrisamfunna skal kunne satse og utvikle seg så må rammevilkåra løysast no.	Bremanger Ap ber om at det i samarbeid med industri, fagforeiningar og norske industrisamfunn vert utarbeida ei føreseieleg avtale, og eit opplegg slik at en kan bli einige om korleis ei klima- og energikobling i CO2 kompensasjonsordninga skal gjennomførast, samt ein plan som sikrar ein styrka og føreseielege kompensasjon til 2030.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk
161	Bremanger Arbeidarparti	Anna tema:	I dei seinare år har det vore ei omfattande utbygging av straumnettet i vårt område. Dette har ført til ein kraftig auke i nettleiga. Utbygging av straumnettet er viktig for å nå klimamåla i samband med det grønne skiftet. Dette er ei nasjonal oppgåve der byrdene må fordelast på alle. Vi krev at det vert etablert nasjonale utjamningsordningar som sikrar lik nettleige for industri og vanlege forbrukarar i heile landet.	Etablere nasjonale utjamningsordningar som sikrar lik nettleige for industri og vanlege forbrukarar.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk
162	Vaksdal Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Vestland er ein av dei største og viktigaste regionane for havbruksnæringa i Norge, med ei verdiskaping på 75,7 milliardar kroner i 2022, ifølge Sjømat Norge. Mange av dei største aktørane kjem frå Vestland, samstundes som Vestland også har fleire små aktørar. Næringa skapar store inntekter til lokalsamfunn og staten, og bidreg til arbeidsplassar og næringsutvikling i distrikta. Samstundes er det store utfordringar innanfor næringa. Vestland er i raud sone grunna for høge nivå av lakselus, og villaksen har teke stor skade av lus og rømming av oppdrettslaks. Vitenskapleg råd for lakseforvaltning er tydeleg på at lakselus og rømt oppdrettslaks er dei to største truslane for villaksen. To tredjedelar av laksebestandane har genetiske avtrykk frå oppdrettslaks, og ein tredjedel av bestanden er i svært dårleg stand. Framtida krev at vi sikrar ein havbruksnæring som veks innanfor naturen si toleevne. Mange aktørar jobbar godt med å få bukt med problema, men større insentiv er naudsynt for å få til endring. Trafikklyssystemet må få eit endå større berekraftsperspektiv. Systemet må i større grad skape insentiv for næringa til å halde seg i grøn sone, og samstundes stimulere til bruk av lukka anlegg i sjø eller andre teknologiar som motverkar lakselus, rømming og miljøforureining. Til dømes bør systemet leggje opp til at aktørar i raud sone kan få auka produksjonen att, så lenge dei tek i bruk lukka anlegg eller tilsvarande. Skatteregimet må leggje til rette for investeringar i berekraftige løysingar. Vi kan sikre ein havbruksnæring som skapar store verdiar med store ringverknadar lokalt, samstundes som vi sikrar levedyktige fjordar, elvar og fiskebestandar.	Vestland Arbeidarparti meiner at: -Havbruksnæringa er ei framtidsnæring av stor viktigheit for Vestland og Norge, og at vi skal leggje til rette for berekraftig vekst i havbruket. -Målet skal vere at havbruksnæringa innan rimeleg tid blir pålagt å bruke lukka anlegg i sjø eller tilsvarande teknologi som sikrar låge verdiar av lakselus i norske farvatn, null rømming av oppdrettslaks og god fiskehelse. -Vestland kan vere eit pilotfylke for bruk av lukka anlegg i sjø, grunna at vi i dag ligg i raud sone i produksjonsområde 3 og 4. -Trafikklysmoellen skal vere eit reiskap for å nå målet om null rømming av oppdrettslaks og sikre vedvarande låge nivå av lakselus, samstundes som den legg til rette for ansvarleg vekst i næringa. -Trafikklysmoellen skal leggje til rette for at næringa har insentiv for å ligge i grøn sone, og gje insentiv for bruk av lukka anlegg i sjø, eller liknande teknologiar.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
163	Arbeiderpartiet i Bergen	Eit samfunn med små forskjeller:	Reduksjon av matvarepriser Arbeiderpartiet i Bergen mener regjeringen må bruke alle nødvendige tiltak for å sørge for at alle i Norge har råd til matvarer. Kraftige økninger i matvarepriser er usosiale og bidrar til å skape mer fattigdom. Mat er en nødvendig vare som ingen kan prioritere vekk, og det er derfor spesielt viktig å få stanset den kraftige prisveksten. En driver i matvareprisene er marginene hos dagligvarekjedene, og arbeidet med å øke den reelle konkurransen blant dem må prioriteres."	Arbeiderpartiet vil: - At regjeringen setter ned et utvalg med mål om å utrede tiltak for lavere dagligvarepriser, og blant annet se på: prissammenligning, markedskonsentrasjon, barrierer for markedsdeltagelse, effektene av vertikal integrering hos aktører som selger egne varer, digitale konkurrenter. - At offentligheten må samarbeide med veldedige organisasjoner som deler ut mat og bidra med økonomisk støtte ved behov.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk
164	Austrheim Arbeiderparti	Anna tema:	Aquakultur, næringa må gjerast meir bærekraftig.	Dagens oppdrettsnæring er ikkje berekraftig. På grunn av lakselus blinkar det raude lys for næringa frå Karmøy til Stadt. Staten spelte ei sentral rolle då næringa vart etablert i Norge. No må staten igjen på bana og saman med næringa og leverandørindustrien utvikla framtidsretta produksjonsmetodar som både hindrar rømming, fjernar luseproblemet og sikrar ein akseptabel dyrevelferd i oppdrettsanlegga i Norge. Det må setjast klare krav ved tildeling av konsesjon at oppdrettaren skal aktivt jobba meir mot å nytta betre utvikla og meir miljøvenleg oppdrettsmetode som skånar både miljø og fiskehelsa. Oppdrettsnæringa skal vera ei framtidsnæring for landet. Derfor må staten ta ei leiande rolle i arbeidet med å utvikla næringa frå dagens nivå til eit akseptabelt og berekraftig nivå.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk
165	Årdal Arbeiderparti	Grøn omstilling:	NorSun i Årdal er den einaste produsenten i Europa av wafere til solcelleindustrien. Bedrifta er faktisk den einaste produsenten utanfor Kina. Med tanke på den geopolitiske situasjonen, der både Norge og EU prøver å gjere seg mindre avhengige av regimer som det er knytt stor risiko til, er det ekstra viktig at ein lukkast med å legge til rette for solindustrien. NorSun har fått opsjon på midlar frå EU, men treng meir kapital og gode konkurransedyktige rammevilkår for å lukkast.	Solindustrien må få gode nok rammevilkår til å utvikla seg i Norge	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk
166	Vestland AUF	Grøn omstilling:	Veien til lavutslippssamfunnet i 2050 Norge har lovfestet et mål om å være et lavutslippssamfunn i 2050. Det innebærer at så å si alle utslipp av klimagasser skal være fjernet for godt. For Arbeiderpartiet er det ikke et alternativ å ikke nå klimamålene våre. Menneskeskapte klimaendringer og tap av natur er den mest alvorlige trusselen mot livsgrunnlaget på jorda. Derfor trenger vi en rettferdig klimapolitikk som kutter utslipp og skaper jobber på en rettferdig måte. For å lykkes med dette vil det være sentralt de kommende årene å lykkes med en varig omstilling til nullutslipp i alle sektorer. Dette vil også innebære petroleumsindustrien, som i dag står for 25% av det norske klimaregnskapet. For å klare en så omfattende omstilling i en så stor sektor vil det være nødvendig å ha en langsiktig plan, samtidig som man ikke utsetter å ta nødvendige grep. For Arbeiderpartiet er det ikke et alternativ å ikke lykkes med den grønne omstillingen, derfor vil det være viktig de neste årene å følge opp målene man har satt seg med politikk som fungerer.	Vestland Arbeiderparti vil: -At all petroleumsvirksomhet på norsk sokkel bør utfases innen 2050. -At det ikke skal gis ytterligere tillatelser til leting og utvinning av olje i Barentshavet og bruke forvaltningsplanen til å finne potensial for fornybar næringsvirksomhet. -At det skal være en målsetning i statsbudsjett at det investeres mer midler i fornybare energikilder enn i fossile	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
167	Vestland AUF	Grøn omstilling:	Gruvedrift på havbunnen Norge har en lang og stolt tradisjon for utvinning av mineraler og Vestland Arbeiderparti mener at vi har gode forutsetninger for et nytt mineraleventyr. Ekspertar på området har anslått at vi har verdier til flere hundretalls milliarder i bakken under fastlands Norge, både i gamle gruvedriftsområder og i nye felt. Vestland Arbeiderparti mener derfor at fokuset fremover bør ligge på kjente forekomster på land fremfor å åpne opp for gruvedrift på havbunnen som potensielt kan ha dramatiske konsekvenser for miljø, dyremangfold og klima. For et nytt mineraleventyr kan ikke og skal ikke gå på bekostning av naturen og miljøet. Derfor er Arbeiderpartiet svært kritisk til å gå videre med planene om gruvedrift på havbunnen før vi har tilstrekkelig kunnskap om konsekvenser om alt fra tekniske løsninger til konsekvenser for miljø og dyreliv på havbunnen.	Vestland Arbeiderparti vil: - At Norge skal innføre moratorium på utvinning av havbunnsmineraler til man har mere kunnskap om konsekvensene av gruvedrift på havbunnen - Mineraler og metaller som trengs i den grønne omstillingen må primært hentes gjennom sirkulær økonomiske løsninger hvor redusert forbruk, nye teknologier og gjenbruk er sentrale elementer	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk
168	Askvoll Arbeidarparti	Anna tema:	NOU 2023: 23 «Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping» peikar på at trafikklyssystemet og nedtrekk som verktøy er eit lite målretta tiltak for å betre forholda for villaksen. Ein må påpeike at "ytterlegare" 6% nedtrekk kan vi ikke tolerere for vi har allereie 12% nedtrekk i produksjonsområde 4. Næringa tåler ikkje 18% nedtrekk. Det er arbeidsplassar som går tapt, verdiar til kommune i havbruksfondsmidlar som forsvinner fordi produksjon går ned mm. Nedtrekket fører til redusert verdiskaping og tapte arbeidsplassar i distrikta, men dei løyser på langt nær utfordringane i næringa og påverkninga på resipienten. Nytt regelverk må snarast på plass for å stimulere til teknologisk og biologisk utvikling for å sikre bærekraftig vekst.	Trafikklyssystemet Tiltaket i trafikklyssystemet med nedtrekk av 6% i raude produksjonsområder må settast på pause. Regjeringa må komme med ei stortingsmelding som sikrar ei heilskapleg regulering av havbruksnæringa og som legg til rette for bærekraftig vekst på sjø og land, basert på naturlege norske fortrinn og teknologiutvikling.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk
169	Fjaler Arbeiderparti	Anna tema:	NOU 2023: 23 «Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping» peikar på at trafikklyssystemet og nedtrekk som verktøy er eit lite målretta tiltak for å betre forholda for villaksen. Ein må påpeike at "ytterlegare" 6% nedtrekk kan vi ikke tolerere for vi har allereie 12% nedtrekk i produksjonsområde 4. Næringa tåler ikkje 18% nedtrekk. Det er arbeidsplassar som går tapt, verdiar til kommune i havbruksfondsmidlar som forsvinner fordi produksjon går ned mm. Nedtrekket fører til redusert verdiskaping og tapte arbeidsplassar i distrikta, men dei løyser på langt nær utfordringane i næringa og påverkninga på resipienten. Nytt regelverk må snarast på plass for å stimulere til teknologisk og biologisk utvikling for å sikre bærekraftig vekst.	Trafikklyssystemet Tiltaket i trafikklyssystemet med nedtrekk av 6% i raude produksjonsområder må settast på pause. Regjeringa må komme med ei stortingsmelding som sikrar ei heilskapleg regulering av havbruksnæringa og som legg til rette for bærekraftig vekst på sjø og land, basert på naturlege norske fortrinn og teknologiutvikling.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
170	Gulen Arbeiderparti	Anna tema:	NOU 2023: 23 «Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping» peikar på at trafikklyssystemet og nedtrekk som verktøy er eit lite målretta tiltak for å betre forholda for villaksen. Ein må påpeike at "ytterlegare" 6% nedtrekk kan vi ikke tolerere for vi har allereie 12% nedtrekk i produksjonsområde 4. Næringa tåler ikkje 18% nedtrekk. Det er arbeidsplassar som går tapt, verdiar til kommune i havbruksfondsmidlar som forsvinner fordi produksjon går ned mm. Nedtrekket fører til redusert verdiskaping og tapte arbeidsplassar i distrikta, men dei løyser på langt nær utfordringane i næringa og påverkninga på resipienten. Nytt regelverk må snarast på plass for å stimulere til teknologisk og biologisk utvikling for å sikre bærekraftig vekst.	Trafikklyssystemet Tiltaket i trafikklyssystemet med nedtrekk av 6% i raude produksjonsområder må settast på pause. Regjeringa må komme med ei stortingsmelding som sikrar ei heilskapleg regulering av havbruksnæringa og som legg til rette for bærekraftig vekst på sjø og land, basert på naturlege norske fortrinn og teknologiutvikling.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk
171	Hyllestad Arbeiderparti	Anna tema:	NOU 2023: 23 «Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping» peikar på at trafikklyssystemet og nedtrekk som verktøy er eit lite målretta tiltak for å betre forholda for villaksen. Ein må påpeike at "ytterlegare" 6% nedtrekk kan vi ikke tolerere for vi har allereie 12% nedtrekk i produksjonsområde 4. Næringa tåler ikkje 18% nedtrekk. Det er arbeidsplassar som går tapt, verdiar til kommune i havbruksfondsmidlar som forsvinner fordi produksjon går ned mm. Nedtrekket fører til redusert verdiskaping og tapte arbeidsplassar i distrikta, men dei løyser på langt nær utfordringane i næringa og påverkninga på resipienten. Nytt regelverk må snarast på plass for å stimulere til teknologisk og biologisk utvikling for å sikre bærekraftig vekst.	Trafikklyssystemet Tiltaket i trafikklyssystemet med nedtrekk av 6% i raude produksjonsområder må settast på pause. Regjeringa må komme med ei stortingsmelding som sikrar ei heilskapleg regulering av havbruksnæringa og som legg til rette for bærekraftig vekst på sjø og land, basert på naturlege norske fortrinn og teknologiutvikling.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk
172	Solund Arbeiderparti	Anna tema:	NOU 2023: 23 «Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping» peikar på at trafikklyssystemet og nedtrekk som verktøy er eit lite målretta tiltak for å betre forholda for villaksen. Ein må påpeike at "ytterlegare" 6% nedtrekk kan vi ikke tolerere for vi har allereie 12% nedtrekk i produksjonsområde 4. Næringa tåler ikkje 18% nedtrekk. Det er arbeidsplassar som går tapt, verdiar til kommune i havbruksfondsmidlar som forsvinner fordi produksjon går ned mm. Nedtrekket fører til redusert verdiskaping og tapte arbeidsplassar i distrikta, men dei løyser på langt nær utfordringane i næringa og påverkninga på resipienten. Nytt regelverk må snarast på plass for å stimulere til teknologisk og biologisk utvikling for å sikre bærekraftig vekst.	Trafikklyssystemet Tiltaket i trafikklyssystemet med nedtrekk av 6% i raude produksjonsområder må settast på pause. Regjeringa må komme med ei stortingsmelding som sikrar ei heilskapleg regulering av havbruksnæringa og som legg til rette for bærekraftig vekst på sjø og land, basert på naturlege norske fortrinn og teknologiutvikling.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
173	Arbeiderpartiet i Bergen		"Utvinning av mineraler fra havbunnen For å løse klimakrisen og samtidig ivareta miljøet, må verdenssamfunnet trå varsomt i vurderingen av mineralutvinning og gruvedrift på havbunnen. Samtidig som Arbeiderpartiet er opptatt av å ivareta naturmangfoldet og økosystemene våre, ser vi nødvendighetene for å hente opp mineraler fra havbunnen, dersom konsekvensutredningene og havforskningsmiljøene kommer frem til at det er mulig uten store negative virkninger på livet i havet."	Arbeiderpartiet vil: - At Norge burde støtte opp om og fronte et globalt forbud mot gruvedrift på havbunnen frem til vi har et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å evaluere effektene av en slik industri på miljø og biomangfold i havene. - Arbeiderpartiet mener Norge burde støtte opp om havforskningsmiljø som utforsker havbunnen, for å hente kunnskap om mulighetene for og konsekvensene av gruvedrift på havbunnen. - Forskningen skal skje hos uavhengige forskningsmiljø, fortrinnsvis på universiteter og lignende institusjoner med akademisk frihet, og ikke hos private selskap med egeninteresser i gruvedrift på havbunnen.	Oversendes redaksjonskomiteen	Næringspolitikk
174	Osterøy Arbeiderparti	Riktig kompetanse og nok folk:	Å redusere barnetalet per vaksen er ei gjennomførbar tilnærming til betre bemanning i barnehagen. Det gjev tettare oppfølging av ungane og betre arbeidstilhøve for tilsette. Ein reduksjon i barnetalet vil redusere utfordringa knytt til dårleg bemanning i spesielle perioder av barnehagedagen som opning, stenging, pauser og møter.	Bemanninga i barnehage bør betrast ved at antall unger pr vaksen må ned.	Oversendes redaksjonskomiteen	Oppvekstpolitikk
175	Osterøy Arbeiderparti	Riktig kompetanse og nok folk:	På avdelingar er det ulik bemanning når enkelte born får diagnoser som gjev rett på ekstra tett oppfølging. Trongen for slik oppfølging er ikkje ukjent før diagnose føreligg, men gjerne godt kjend i lang tid og kanskje fleire år før eit vedtak eller diagnose ligg føre. Difor føreslår meg at ressursar kan fordelast litt slik det passar best. Ikkje ulikt korleis det fungerer på ein skule der rektor kan fordele ressursar også litt etter korleis dei best kan nyttast. Det er likevel ønskeleg med to pedagogiske leiarar per barnegruppe.	Til bemanninga i barnehage bør det vurderast om barnehagar kan rekne på snitt over fleire avdelingar for å gje fleksibilitet knytt til ulik organisering, tilgjengelege areal og forskjellige barnegrupper sine individuelle tilpassingar.	Oversendes redaksjonskomiteen	Oppvekstpolitikk
176	Osterøy Arbeiderparti	Riktig kompetanse og nok folk:	Målet om 60% barnehagelærarar får regjeringa og partiet til å framstå til dels utan kontakt med røynda. Det pågår ei bemanningskrise i barnehagen og søkarta til utdanninga er synkande med det lågaste på 10 år med 2557 søkjarar i 2023, som mot eit snitt på 3726 frå dei førre 9 åra utgjer ein reduksjon på 31% i søkjartalet.	Målsettinga om 60% barnehagelærarar må kuttast frå regjeringsplattformen og heller nytte målet om at minst halvparten skal ha slik utdanning.	Oversendes redaksjonskomiteen	Oppvekstpolitikk
177	Øygarden Arbeiderparti	Riktig kompetanse og nok folk:	Å redusere talet på barn per vaksen er ei gjennomførbar tilnærming til betre bemanning i barnehagen. Det gjev tettare oppfølging av ungane og betre arbeidstilhøve for tilsette. Ein reduksjon i barnetalet vil redusere utfordringa knytt til dårleg bemanning i spesielle perioder av barnehagedagen som opning, stenging, pauser og møter.	Bemanninga i barnehage bør betrast ved at talet på ungar per vaksen må ned.	Oversendes redaksjonskomiteen	Oppvekstpolitikk
178	Bremanger Arbeidarparti	Riktig kompetanse og nok folk:	31. mai 2018 vedtok Stortinget å lovfeste eit minimumskrav til grunnbemanning for barnehagar. Bemanningsnorma krev at barnehagane har ei grunnbemanning på minst ein tilsett per tre barn under 3 år og ein tilsett per seks barn over 3 år. Bremanger Arbeidarparti meiner at grunnbemanninga må gjelde for heile opningstida. Dette for å sikre at det er nok vaksne på avdelingane – sjølv om tilsette har si plantid og deltek på møter i opningstida til barnehage. Ei tilfredsstillande bemanning i heile opningstida er med å sikre eit tilbod til det beste for barna. Eit viktig tiltak i det førebyggjande arbeidet for eit trygt og godt barnehagemiljø. Regjeringa har i Hurdalsplattforma som mål å forbedre bemanningsnorma slik at den sikrer barna nok ansatte. Dette skal skje blant annet ved å stille krav til vikarbruk, krav til stedlig leder, gjennomgå oppgaver som tar ansatte bort fra barna og gjennomgå finansieringen av normen. Bremanger Arbeidarparti meiner at ei bemanningsnorm som gjeld heile opningstida er med på å styrke kvaliteten i barnehagane.	Bremanger Arbeidarparti ser det som svært viktig å få på plass ei lovregulering som sikrar at bemanningsnorma i barnehagane gjeld for heile opningstida. For barnehagar med lang opningstid er bemanninga langt dårlegare enn kva bemanningsnorma tilseier.	Avvises - Styret mener dette ikke er i tråd med vedtatt politikk	Oppvekstpolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
179	Vestland Arbeidarparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Du må ha hatt inntekt 6 av dei 10 siste månadene før du startar perioden med foreldrepengar. Då har foreldre rett til permisjon med løn i tilsaman 12 månader i samband med fødsel. Samla fruktbarheitstal (SFT) vart målt til 1,41 barn per kvinne i 2022. Det er ein kraftig nedgang frå 1,55 året før og det lavaste som er nokon gong er målt, i Norge. Gjennomsnittsalder for førstegangsfødande har halde fram å auka og gjekk opp frå 29,9 år i 2020 til 30,1 år i 2021. Av biologiske grunnar kan det då bli vanskeleg å rekkja å få t.d. tre born eller fleire og det er fare for at fruktbarheitstalet kan gå ytterlegare ned, i Norge. Då må andre tiltak vurderast, difor m.a. vårt framlegg.	Frå Kvinnenettverket: Norge treng fleire born: Eingangsstønad ved fødsel vert auka betydeleg, frå kr. 92.648 til til dømes kr. 200.000 i samband med fødsel, for kvinner som får sitt første barn før mor har fylt 23 år og som ikkje har vore i løna arbeid 6 av dei 10 siste månadene før perioden med foreldrepengar tek til.	Oversendes redaksjonskomiteen	Oppvekstpolitikk
180	Årdal Arbeiderparti			Motverke barnefattigdom – eit verdig liv Det er meir enn 102 000 barn i Noreg som lev under fattigdomsgrensa. Talet har gått ned dei siste åra. Dei framleis høge tala kan vi som sosialdemokratar ikkje akseptere. Det handlar om politisk vilje og prioriteringar. Avskaffe barnefattigdom er viktig som førebyggjande tiltak mot utanforskap, kriminalitet, helse og livskvalitet og ikkje minst kan det gje barn/unge eit verdig liv. Arbeidarpartiet er det einaste partiet som kan gjere noko som kan endre dette. Me har ideologien og me har makt til å gjere endringar. Endringane må bestå av ein rekke tiltak på ulike områder som gjeld barn og unge.	Oversendes redaksjonskomiteen	Oppvekstpolitikk
181	Vik Arbeiderparti	Riktig kompetanse og nok folk:	For få vaksne fører ofte til at pedagogane ikkje får nytta den avtalefesta plantida si. Plantida til barnehagelærarane vert brukt til planlegging, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppa. Med gjeldande minstenorm for bemanning har barnehagane full bemanning i berre omlag tre timar kvar dag. Når avdelingar t.d. vert slegne saman, fordi det ikkje er nok tilsette på jobb i barnehagen, vert bemanningssituasjonen særleg sårbar for de yngste borna. Barnehageborna treng tilsette som er til stades på avdelingane. Born treng vaksne som har tid til trøyst og samtale. Me vil ha trygge born i barnehagen. Trygge born leikar og utforskar, dei tek kontakt med andre born og får ein grunnleggande tillit til verda. § 41-43 i Barnehagelova seier at alle born skal vera sikra eit godt psykososialt miljø. For å sikre at alle born får det, trengs det nok personale som er observante og til stades heile dagen. Dersom samfunnet vil ta på alvor det som står i barnehagelova om å ta omsyn til borna sitt beste, må ein syte for betre bemanning i barnehagane. Born treng fleire vaksne rundt seg gjennom heile dagen. Barnehagen er i stadig endring og barnegruppene er større enn nokon gong. Det er auka krav til personalet og det krev auka kompetanse. Å investera i born sine tidlege leveår-gjev god samfunnsøkonomisk avkastning på lang sikt. Gode barnehagar er og med på å gi auka yrkesdeltaking hjå småbarnsforeldre. Gode barnehagar bidreg til å gi born betre utdanning og velferd.	Årsmøtet i Vik Arbeidarparti oppmodar på nytt om at Arbeidarpartiet må bidra til å sikre ei bemanningsnorm som fungerer i barnehagekvardagen. Det må jobbast for å få på plass ei lovregulering som sikrar at bemanningsnorma i barnehagane gjeld kvar dag, slik at det til ei kvar tid er nok vaksne på avdelingane. Slik bemanningsnorma no fungerer, er barnehagane i for stor grad underbemanna, noko som går sterkt ut over kvaliteten både på barnehagestilbodet og arbeidsmiljøet til dei tilsette.	Oversendes redaksjonskomiteen	Oppvekstpolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
182	Vestland AUF	Eit samfunn med små forskjeller:	Et samfunn med like muligheter for alle Økende økonomisk ulikhet svekker det norske samfunnet på mange områder. En evig oppsamling av formue svekker befolkningens kjøpekraft og gjør økonomien mer sårbar. Større forskjeller bryter ned til samfunnet og gir makt til de få fremfor de mange. Over de siste 10 årene har forskjellene i Norge økt uavhengig av regjering og politisk flertall. For Arbeiderpartiet vil alltid det viktigste være å sikre et samfunn med like muligheter for alle. Uavhengig av hvem du er og hvilken familie du kommer fra, skal du ha de samme mulighetene til å lykkes. Arbeiderpartiets mål må være at ingen i Norge skal vokse opp i fattigdom, og vi kan aldri akseptere at fattigdommen stiger på vår vakt. Det blir derfor en av arbeiderpartiets hovedoppgaver at vi ikke kommer ut av denne dyrtiden med permanent økt fattigdom og økte forskjeller. Vi må drive en aktiv omfordelingspolitikk slik at forskjellene ikke bare stopper å øke, men også går ned.	Vestland Arbeiderparti vil: - Gjennomføre en oppvekst reform som sikrer gratis barnehage for alle - At barnetrygden skal være universell, ikke skattlegges og indeksreguleres - Innføre generasjonsskatt - Heve de laveste sosialhjelpsatserne se på hvordan man kan øke de laveste lønningen - At økningen i trygden skal følge inflasjon og faktiske levekostnader i samfunnet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Oppvekstpolitikk
183	Kvam Arbeiderparti	Riktig kompetanse og nok folk:	Det er no gode ordningar for lærarar som ynskjer å ta vidareutdanning. Dei kan ta vidareutdanning medan dei er i full jobb. Dei kan velja mellom vikarordning eller stipendordning. Denne ordninga gjer at fleire lærarar ynskjer å ta vidareutdanning. Barnehagelærarar har ikkje same moglegheit for å ta vidareutdanning. Det finnes ei ordning, men den er ikkje like god som den lærarane har.	ETTERUTDANNING FOR BARNEHAGELÆRARAR. Det skal utarbeidast ei ordning for vidareutdanning for barnehagelærarane på lik linje med ordninga til lærarane. Dei skal få moglegheit til å velja mellom vikarordning eller stipendordning.	Oversendes redaksjonskomiteen	Oppvekstpolitikk
184	Kvam Arbeiderparti	Riktig kompetanse og nok folk:	Det er fleire og fleire elevar som ikkje opplever å ikkje høyra til i skulen, og som fell utanfor. Dei slit med motivasjon og fleire meiner skulen er for teoretisk. Mobbing, krenking og det og ikkje ha vener er òg ein del av utfordringsbiletet. Det vert gjort mykje godt arbeid i skulen, men ein ser likevel at elevar vegrar seg for å gå på skulen. Det er fleire orsakar til dette, men opplevinga av å ikkje høyre til over lang tid gjer at elevar ikkje får den opplæring de har krav på. Ein må leggje til rette for at elever opplever meistring. Dei treng trygge rammer i ei mindre gruppe, jobba meir praktisk og samstundes få auka sjølvtiliten. Ein alternativ opplæringsarena kan vera eit springbrett tilbake til skulen. Det er kommunar som har alternative opplæringstilbod, men alle kommunar skulle hatt eit slik tilbod til elevane.	ALTERNATIV OPPLÆRINGSARENA Alle kommunar skal ha eit alternativt opplæringstilbod for elevane. Tilbodet skal kunne gjevast til enkeltelevar og klasser for å betra klassemiljøet.	Oversendes redaksjonskomiteen	Oppvekstpolitikk
185	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Eit samfunn med små forskjeller:		Gratis SFO. Barn i Norge må få tilbud om gratis SFO på 1- t.o.m 4 trinn.	Oversendes redaksjonskomiteen	Oppvekstpolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
186	Alver Arbeiderparti		Bemanning i barnehage Årsmøtet i Vestland Arbeidarparti krev at regjeringa vil sikre god kvalitet i barnehagen. Dette kan dei mellom anne gjere ved å setje av midlar til å dekke inn plantida for pedagogane. Plantida er 4 timar per veke per pedagog. Ved å dekke plantida, vil ein sikre at bemanningsnorma er oppfylt større delar av dagen. Dette vil igjen sikre betre kvalitet til barna i barnehagen.	Bemanningsnorma i barnehage er 3 vaksne per 18 barn over 3 år, og 3 vaksne per 9 barn under 3 år. Store delar av dagen er bemanninga under norm. Årsaka til det er mange, m.a. plantid, ulike møte, tid til dokumentasjonsarbeid, samarbeid med andre etatar, pausetid, sjukdom. Etter nasjonale føringar skal det innførast 50 % pedagogtettleik frå 2025. Fleire pedagogar krev meir plantid, som er ein føresetnad for å sikre god kvalitet i barnehagen! I praksis fører dette til mindre vaksenttelleik. Utdanningsforbundet har gjort ei undersøking blant barnehagelærarane. Denne viser at heile 29 % av dei spurde seier at dei kjem til å slutte i jobben innan 3 år. Dei siste åra har det og vore stor nedgang i søkjartal til barnehagelærarutdanning. Prisen på barnehageplass, og gode støtteordningar som redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid, har gjort barnehagen meir tilgjengeleg for alle barn. Det er bra! No bør fokus på kvalitet prioriterast. Nok pedagogar og nok personale er garantisten for kvalitet i barnehage! Eitt resultat av lite bemanning er at fleire barn får enkeltvedtak. Med betre bemanning, kan fleire barn få tilbodet sitt innfor det ordinære tilbodet. Barna vil såleis verte betre inkludert i barnegruppa.	Oversendes redaksjonskomiteen	Oppvekstpolitikk
187	Voss Arbeiderparti		Ei slik ordning vil fordela makt mellom fleire personar i partiet. Ein unngår at partileiar vert bunden opp i andre roller, ein frigjer tid og arbeidskraft, og sikrar at fleire røyster kan målbera og ivareta interessene til partiet og Vestland overfor regionale og sentrale styresmakter.	Permisjon ved sentrale verv Leiar i Vestland Ap tek permisjon frå vervet som leiar om ein får framtrедande verv i partiet som statsråd, statssekretær eller fylkesordførar. Nestleiar tiltrer som leiar under permisjonen.	Avvises	Organisasjon
188	Sunnfjord Arbeiderparti	Anna tema:	Arbeiderpartiet gjer mykje godt politisk arbeid no dei er i regjering, likevel har meiningsmålingane gått nedover. Vi ser at sosialdemokratiske parti får redusert tilslutning i den vestlege verda, medan ytterleggåande parti får auka oppslutning. Den teknologiske og digitale utviklinga har ført til nedgang i tal personar i yrke som bygger på manuell arbeidskraft, nye yrke kjem inn. Det er auka mobilitet både geografisk, mellom sosiale lag og mellom land og verdsdelar. I denne situasjonen treng vi sosialdemokratisk politikk meir enn nokon gong. Denne politikken må bygge på felles visjonar om eit sosialdemokratisk samfunn, der innbyggjarane er med og formar politikk ut frå sosialdemokratisk identitet og fellesskap. Statsvitaren Francis Fukuyama seier det slik: «Identitet kan brukes til å splitte, men det kan og har også vært brukt til å integrere.» Den teknologiske og digitale utviklinga har gjeve oss nye utfordringar, men også nye mogelegheiter.	Identitetsbygging Arbeiderpartiet må arbeide for styrking av identitet og fellesskap bygd på sosialdemokratiske verdier. Det må lagast ein plan for identitetsbygging og fellesskap som tuftar på menneskeverd, demokrati, dialog, toleranse, likestilling og samhald. Til dette arbeidet må nyttast den beste kompetanse vi har innan psykologi, filosofi, m.m. Arbeidet må gjennomførast i heile organisasjonen.	Oversendes organisasjonsutvalget i Arbeiderpartiet	Organisasjon

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
189	Lærdal Arbeiderparti	Anna tema:	Dette forslaget vil ivareta interessene til partiet.	Styret i Lærdal arbeiderparti har fylgjande framlegg til uttale til årsmøtet i Vestland arbeidarparti: Permisjon ved sentrale verv Leiaren i Vestland arbeidarparti tek permisjon frå vervet som leiar om han får sentrale verv i partiet som til dømes statsråd, statssekretær eller fylkesordførar. Nestleiar tiltrer som leiar under permisjonen. Grunngjeving Ei slik ordning vil gjere at interessene til fylkespartiet vil vere ivareteken på ein god måte, utan at det kan vere tvil om rolleblanding der regionale og nasjonale interesser kan vere i motsetning. Ei slik ordning vil fordela makt mellom fleire personar i partiet og ein unngår at partileiar vert bunden opp i andre roller, ein frigjer tid og arbeidskraft. Det sikrar at fleire røyster kan målbera og ivareta interessene til partiet og Vestland overfor regionale og sentrale styresmakter.	Avvises	Organisasjon
190	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa og verden har endret seg dramatisk de siste årene. Vi lever i en utrygg verden. Rapportene fra Forsvarskommisjonen og Totalberedskapskommisjonen peker på store mangler innenfor forsvar og beredskap i Norge. Å styrke forsvaret og beredskapen blir viktig i tiden fremover. Arbeiderpartiet må ha forsvar og beredskap som prioritet. For å kunne jobbe frem den beste politikken og få satt fokus på forsvar og beredskap bør det opprettes et Forsvarspolitisk utvalg Vestland Arbeiderparti.	Arbeiderpartiet i Bergen vil: - at Vestland Arbeiderparti oppretter et Forsvarspolitisk forum.	Styret mener at dette skal ivaretas av Internasjonalt utvalg og medlemmer suppleres for i vareta dette etter årsmøtet	Organisasjon
191	Vik Arbeiderparti	Anna tema:	Grunngjevinga er at ei slik ordning vil fordela makt mellom fleire personar i partiet. Ein unngår at partileiar vert bunden opp i andre roller, ein frigjer tid og arbeidskraft, og sikrar at fleire røyster kan målbera og ivareta interessene til partiet og Vestland overfor regionale og sentrale styresmakter.	Leiar i Vestland Ap fråtrer vervet som leiar om ein får framtreddande verv i partiet som statsråd, statssekretær, stortingsrepresentant eller fylkesordførar. Nestleiar tiltrer som leiar.	Avvises	Organisasjon
192	Kvam Arbeiderparti	Anna tema:	I Hurdalserklæringa vart opptrappingsplan varsla. Førrebeles er løyvingane til skredsikring av fylkesveggar i Vestland lågare enn dei var då erklæringa vart skriven. Ny NTP må innehalda ei kraftig opptrapping av midlar til rassikring. Det er nok lovnader og erklæringar no. Skal me har truverde, må det pengar på bordet. Statsbudsjettet for 2025 må difor innehalda ein markert auke i løyvingane til skredsikring.	Opptrappingsplan for rassikring av riks- og fylkesveg må iverksetjast. Løyvingane må startast no.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
193	Ullensvang Arbeiderparti	Anna tema:	I Norge er ei rekke arbeids og skuleveggar rasutsette. Nasjonal rassikringsgruppe har kome fram til at alle raspunkt med høg og middels høg skredfaktor kan utbetrast i høve 12 år, dersom ein sluttar seg til nasjonal rassikringsgruppe sine prioriteringar. Vestland Arbeiderparti og Vestland fylkeskommune har slutta seg til Nasjonal rassikringsgruppe sine konklusjonar. Vi må no sørge for at denne politikken vert sett ut i livet. Det Norske Arbeiderparti og regjeringa har vedteke at det skal utferdigast ein forpliktande nasjonal skredsikringsplan. Dette må gje konkrete resultat i komande NTP. Vestland fylke er svært rasutsett. Nasjonale værframskrivingar viser at utfordringane i fylket vil auka grunna våtare klima. Både i fjor og i år har fylket vårt vore prega av omfattande vegstengingar på grunn av ras og rasfare. Smale og rasutsette vegar gjer at Vestland har infrastruktur som ligg langt bak det som er akseptabel standard i dag. No må Ap først sørge for å løfta dei områda som har det verst. No er det vanlege vegar sin tur.	Nasjonal Transportplan (NTP) - finansiering og prioritering av rassikring Rassikring av riks og fylkesveg må prioriterast på topp i komande nasjonale transportplan. Vestland Arbeiderparti meiner at løyvingane til rassikring i komande NTP må minimum doblast i første omgang.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
194	Stad Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Liv og helse må alltid prioriterast når det kjem til prioritering i vegsektoren. Skal ein halde oppe ein desentral struktur for innbyggjarar og bedrifter i distrikta, krevst det eit stort løft for fylkesvegane. Etterspelet på vedlikehald er stort, og fylkeskommunane er ikkje i nærheita av å klare å finansiere alle behov.	Staten må setje fylkeskommunane i betre stand til å vedlikehalde fylkesvegane og sikre rasutsette strekningar.	Oversendes redaksjonskomiteen	Samferdselspolitikk
195	Stad Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Stad skipstunnel er endeleg nær realisering når prosjektet blir sendt ut på anbod i 2024. Det politiske trykket må haldast oppe heilt til endeleg oppstartsløype er gitt. Mest sannsynleg får ein inn anbod innanfor kostnadsramma Stortinget har vedtatt. Men om det viser seg at kostnaden går utover ramma, må ein likevel ha som mål å realisere prosjektet når saka då kjem tilbake til Stortinget. Stad skipstunnel er et svært viktig prosjekt, både for næringslivet, nærskipsfarten og ikkje minst for sikkerheita langs kysten. Heile landet er tent med ei sikker passering av Stadhavet for sjøfarten.	Regjeringa, med Arbeidarpartiet i spissen, må halde oppe trykket for å få realisert Stad skipstunnel.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
196	Stad Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Arbeiderpartiet sentralt har fronta: «Binde landet sammen. Bygge ny vei og jernbane. Rassikring. Vedlikehold og oppgradering av eksisterende vei. Sikre industrien trygge ferdselsårer» Vedteke KVV konsept B1 Rv15 Strynefjellet med arm til Geiranger oppfyller intensjonane. «Binde landet sammen»: Rv15 er ferjefritt og kortaste samband aust/vest for heile regionen. Også til Trøndelag via E6 på Otta er Rv15 viktig. Arm til Geiranger opnar for heilårs turisme. «Rassikring»: Konsept B1 med arm til Geiranger ras-sikrar 30 raspunkt (13 pkt. på Rv 15 og 17 pkt. på arm til Geiranger) I dag er fv 63 til vanleg stengt austover til Breidalen i 7 mnd. «Sikre industrien trygge ferdselsårer»: Tunnelane på Rv 15 Strynefjellet er i dag smale og lave og stettar heller ikkje krava i tunnelsikkerhetsforskrifta. Arma til Geiranger kan tilføre straum for det grønne skiftet, og trygger bygda og turistar med nødutgang for uforutsette hendingar og Åknes krise scenario. Rv 15 Måløy – Otta er i NTP omtala som «arm til E6» og er ein del av korridor 6, og eit viktig bindeledd mellom sjø og jernbane for godstransport. Både nærings- og kollektivtransport samt privatbilar må nytte andre og lengre transportetappar. Dagens strekning via Strynefjellet vert ikkje vurdert som ei sikker ferdselsåre, eller vert stengt grunna ras eller rasfare. Eit vegnett som gir god regularitet, tryggleik, lågast mogleg transportkostnader og best miljø med innkorta avstand og redusert stigning frå 12 til under 5 % er svært viktig for det ekspansive og verdiskapande næringslivet på Nordvestlandet. I tillegg vert trekkruiter for villreinstamma sikra i det vedtekne konseptet. I Stortinget si handsaming av NTP 2022-2033 vart det tydelege fleirtalsmerknader om forventna anleggsstart i perioden 2022-2027. Rv 15 er det brei semje om i heile regionen og ingen debatt om traseval. Stortinget la Rv15 konsept B1 med arm til Geiranger inn i Statens vegvesen si portefølje i Statsbudsjettet 2023. Men planarbeid og modning av prosjektet vert ikkje følgt opp. Våre veljarar undrar seg på kvifor våre sentrale politikarar ikkje leverer. Vestland Arbeidarparti ventar at konseptet vert innarbeid og fullfinansiert i Nasjonal Transportplan 2025-2036	Støtte til framlegg frå Stryn Ap: Rv15 (Konsept B1) ny Strynefjellstunnel med arm til Geiranger må sikrast fullfinansiering i NTP 2025-2036 med anleggsstart i første 6 års periode. Planleggingsmidlar til Rv15 Konsept B1 må sikrast i Revidert Nasjonalbudsjett (RNB) 2024.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
197	Aurland Arbeiderparti	Anna tema:	Oppgradering av Lærdalstunnelen Det er eit statleg ansvar å sikra trafikantane og lokalsamfunna sin interesser i samband med oppgradering av Lærdalstunnelen. Aurland Arbeidarparti er særleg uroa over at ein legg opp til ei ordning utan ambulanse stasjonert i Aurland medan utbetningsarbeidet pågår. Ein legg opp til å sleppa gjennom ambulanse og andre utrykkingskøyretøy frå Lærdal i akutte tilfelle det er på ingen måte tilfredsstillande. I praksis kan det ofte gå for lang tid før ein pasient får hjelp. Det vil òg setja stort press på den lokal legevakta og helsetenestene i Aurland. Det er dessverre ingen signal om statleg støtte til å erstatta den ordninga ein i dag har med interkommunalt samarbeid. Innbyggjarane i Aurland kan ikkje venta lenger på ei statleg avklaring av nødvendige tiltak. Dersom dette ikkje skjer, må ein sjå på andre løysingar som å byggja opp samarbeid retning Voss og Helse Bergen. Heile denne saka viser at det manglar ein konsekvensutgreiing og at ein ikkje forstår infrastrukturen og mangelen på alternativar på vestlandet.	Aurland Arbeidarparti ber om at samferdsleminister Jon-Ivar Nygård i samråd med mellom anna helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol snarast kjem opp med avbøtande tiltak som tener trafikantane og sikrar tenester og tryggleik for innbyggjarane i Aurland og regionen.	Oversendes redaksjonskomiteen	Samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
198	Ullensvang Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Noreg har tre innanriksruter med fly som er blant dei 20 mest trafikkerte flystrekningane i Europa. Høgfartsbane vil kunne redusera behovet for flytrafikk vesentleg, og i tillegg redusera behovet for utvidingar av eksisterande flyplassar. Det bør derfor setjast av midlar til utgreiing av eit høgfartsbanenett for tog i Noreg.	Høgfartsbaner i fleirbrukskonsept innfrir rammebetingelsane for NTP 2025 – 2036, kor samferdselsdepartementet har vektlagt tre rammebetingelser: Klimamål, energiknappheit og redusert statleg økonomisk handlingsrom. Dette er «all in» for høgfartsbanar i eit fleirbrukskonsept for langdistanse-, regional- og godstrafikk. Utredninga til DBI viser at drift, vedlikehald og investeringar i høgfartsbaner i fleirbrukskonsept kan finansierast gjennom billett- og frakttinntekter. Eit nasjonalt nett av slike baner vil redusere klimagassutslipp med fleire millionar tonn årleg, og vil kunne redusere energibruken innan samferdsel med ca. 10 TWh årlig. Med ny teknologi i betongproduksjon vil CO2-avtrykket ved bygging av eit høgfartsbanenett verte vesentleg redusert. Det er på høg tid at dette får ei ny, grundig utgreiing. Det vil ikke vere plass til nokon sterk auke av trafikken, då ein i dag har 90 % enkeltspora baner. Det er imidlertid verken mogleg eller hensiktsmessig å bygge dobbeltspor ved å legge eit nytt spor ved siden av det gamle. Det må byggast nytt, og då bør det byggast eit konkurransedyktig togtilbud. Skal folk og næringsliv velge tog, treng ein eit mer attraktivt tilbod enn fly og veg kan gje. Dette vil også kunne gjere jernbanedrifta i Norge langt meir lønsam.	Oversendes redaksjonskomiteen	Samferdselspolitikk
199	Høyanger Arbeiderparti	Anna tema:	Fylkestinget i Vestland fylkeskommune vedtok ny RTP 2022-33 i 2022. Vegstandarden på strekninga «Ljotøb Bru – Ulvåna» på FV 55 i Høyanger kommune er svært dårleg. Fleire parsellar er direkte trafikkfarlege og strekninga er å sjå på som ein stor flaskehals for alle som nyttar seg av vegen. Høyanger kommune har ved fleire høve spelt inn at vegeigar Vestland Fylkeskommune må sjå på måten dei planlegg og gjennomfører utbetringar i fylkesvegnettet. Etterslepet og behovet er «uendeleg» - særleg sett opp mot dei økonomiske rammer fylket har til vegar. Høyanger Ap meiner tida er komen for å gjennomføre utbetringar etter ein anna vegnormal («dreiebok») i fylkesvegnettet enn for riks- og europavegar. Vestland fylke kan fråvike vegnormalen der det er tenleg økonomisk, og ikkje medfører fare for trafikantane. Høyanger AP registrerer med glede at fylkeskommunen jobbar målretta med ny veg frå Ljotøb bru til Ulvåna. Deira mål er at Høyanger kommune skal få oversendt traseval og anna relevant info slik at vi kan starte ein reguleringsplanprosess i løpet av 2024. Deira målsetning er at strekninga skal få si første startløyving i 2025, og at arbeidet skal vere ferdig i 2028. Høyanger AP krev at politkarane i Vestland fylke følger opp vegadministrasjonen sitt arbeid og prioriterer denne strekninga i gjeldande RTP.	RTP 2022-2033 – MIDLAR TIL UTBETRING AV FV 55 «LJOTEBØ BRU - ULVÅNA»	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
200	Høyanger Arbeiderparti	Anna tema:	Den raudgrøne regjeringa har annonsert at i løpet av inneverande Stortingsperiode skal ferjeprisane bli lågare, og til slutt bli gratis for dei sambanda som har mindre enn 100.000 passasjerar i løpet av eit år. Vestland Fylke har i utgangspunktet ikkje definert « MS Tansøy» som ferje, men som bilførande hurtigbåt. No er dette ordna etter påtrykk frå kommune, og fylkeskommune. Ferjeprisar er viktige for oss på Vestlandet, som er eit typisk ferjefylke. Det er også her mykje av verdiskapinga til nasjonen vert skapt, så det skulle berre mangle at ferjesambanda som folk er heilt avhengige av skal bli billigare å bruke! Ferjeprisane er blitt sette ned på sambandet Ortnevik – Nordeide. Det er viktig. MS Tansøy køyrer i eit område utan eit reelt alternativ, der t.d. folk i Ortnevik har 22 mil tur / retur for å kome til kommunesenteret. Også reisande til Måren er heilt avhengige av denne bilførande hurtigbåten. For Høyanger kommune, som er delt av Sognefjorden, er det også slik at den nye raske båten har gjort at den opplevde avstanden mellom nord- og sørsida i kommune har vorte kortare. Kommunen er no tettare knytt saman enn nokon gong. Vi vil jobbe vidare for at ferja skal bli gratis, og for å auke frekvensen på avgangane, slik at dei vert enno meir tilpassa jobb og kveldsaktivitetar på båe sider av fjorden. Dette for å sikre eit inkluderande samfunn for både barn og vaksne i heile kommunen.	FERJESAMBANDET «NORDEIDE – ORTNEVIK» MÅ OGSÅ BLI GRATIS I LØPET AV STORTINGSPERIODEN 2021-25	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk
201	Høyanger Arbeiderparti	Anna tema:	Stortinget vedtok sommaren 2021 ny NTP for åra 2022-2033. I dette dokumentet datt strekninga «Bogen – Sunnfjord grense» ut som prioritert prosjekt i planen. Vegstandarden på strekninga «Bogen – Sunnfjord Grense» på E 39 gjennom Høyanger kommune er skremmande dårleg. Fleire parsellar er direkte trafikkfarlege og strekninga er å sjå på som ein stor flaskehals for alle som nyttar seg av vegen. Stamvegutvalet for E 39 har over tid arbeida målretta for å få til «gul midtstripe» frå Hordaland Grense til Skei. Stamvegutvalet har samrøystes flytta tunnelen forbi Vadheim bak ny tunnel gjennom Hafstadfjellet slik at vi unngår den bratte, smale og svingete E 39 traseen gjennom Halbrendslia. Dette kortar inn tur til Førde for køyrande sør for Førde med mellom 10-15 minutt. Før eit vegprosjekt kan kome i posisjon til å få konkrete løyvingar, må styresmaktene tilføre prosjektet planleggingsmidlar via Statens vegvesen. Høyanger kommune har gjort sin del av jobben, då kommunedelplanen for strekninga er vedteken i kommunestyret. Vi har og gjort ferdig reguleringsplan for området. Statens vegvesen har justert ned kostnadsramma med 200 mill. kr. i prosjektet med å ta vekk eit «påkøyringsfelt» vestover frå Vadheim. Høyanger AP krev at denne strekninga vert igjen vert prioritert for tildeling av planleggings-midlar i neste NTP.	E 39 «BOGEN – SUNNFJORD GRENSE» MÅ TILBAKE I NTP	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
202	Sunnfjord Arbeiderparti	Anna tema:	I dag går E39 gjennom Førde sentrum. Vidare går E39 opp Halbrendslia mot Bergen. Vegen opp Halbrendslia er smal, svingete, bratt og utsett for ulykker. E39 gjennom Førde i dag er ikkje verdig standard for ein europaveg. Det hastar å få på plass løyvingar for opprustinga av E39 forbi Førde. Derfor må E39 og Hafstadfjelltunnelen inn i kommande NTP og finansiering må inn i statsbudsjettet for 2025.	E39 forbi Førde Sunnfjord Arbeidarparti krev at E39 forbi Førde vert med i kommande NTP og finansiert gjennom statsbudsjettet for 2025	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
203	Sunnfjord Arbeiderparti	Anna tema:	Rv5 er ein av dei mest rasutsatte vegstrekningane på rute 5C. (Oslo Lærdal Florø - Oslo Lærdal Bergen) Skredvika mellom Naustdal og Erdal har skredfaktor 5,3. Dette medfører at vegen forbi Skredvika ligg på sjuandeplass på Vestlandet. Tal viser og at steinnedfall og skredfrekvensen har auka dei seinare åra grunna klimaendring og nedbør. Skredfaktor er nakne tal. Den uttrygge følelsen og påkjenninga folk sitter med når ein køyrer i rasområdet, den uttrygge følelsen dei som sitter heime og veit at nokon av sine nærmaste køyrer i rasområdet, kan ikkje målast i ein skala. RV5 mellom Erdal og Naustdal har ferdig kommunedelplan. Det hastar å få skredsikra RV5 mellom Erdal og Naustdal, difor må finansiering på plass for å ferdigstille planane for ny tunnel.	Rv5 Førde- Naustdal Sunnfjord Arbeidarparti krev at skredsikring av Rv 5 mellom Naustdal og Førde får finansiering til vidare planlegging og at RV5 vert prioritert rassikringsprosjekt i kommande NTP.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
204	Voss Arbeiderparti		Prosjektet K5 er prioritert på topp av Vestland fylkeskommune gjennom innspel til NTP. K5 er allereie i gang med grunnnerv av eigedomar i Vaksdal kommune, og BKK har laga utsleppsfrie anleggsplassar. Prosjektet er klart for oppstart, og regjeringa bør legge til rette for investeringsbeslutning i 2024.	Prioritering av K5 i Nasjonal transportplan I vår skal ny Nasjonal transportplan (NTP) handsamast i Stortinget. Voss Ap meiner ny veg og bane mellom Bergen og Voss (K5) må ha ei klar prioritering i den nye NTP. Denne rasutsette strekninga må bli trygg, og me må satsa på jernbanen, som også er ein del av det grønne skiftet. Bu- og arbeidsregionen rundt Bergen vert med ei slik satsing utvida austover, og vekk frå pressområde i Bergen.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
205	Voss Arbeiderparti		For å nå klimamåla er det naudsynt at fleire vél offentleg transport, også i distrikta, men dagens kollektivtilbod gjer at færre vél kollektivtransport. Behovet for betre kollektivtilbod i distrikta er stort. Tilbodet ettermiddag, kveld og helg er spesielt dårleg. Ordningar som digital bestillingstransport bør koma i stand fleire stader, då denne ordninga no berre gjeld for utvalgte ruter. Eit dårleg offentleg transporttilbod er dessutan, saman med utgifter til alternativ transport, ein barriere for born og unge si deltaking i fritidsaktivitetar. Både ALLEMED og Redd barna har publisert rapportar som syner at eit velfungerande kollektivtilbod er avgjerande for at born og unge får ein reell moglegheit til å delta.	Kollektivtransport i distrikta: 1) Det er naudsynt å utvida ordninga med digital bestillingstransport, i samarbeid med kommunane, og i større grad tilpassa dagens ruter til arbeidstider og andre kollektivtilbod, som tog. 2) Ungdomskortet som i dag gjeld for ungdom i alderen 16-20 år, bør utvidast til òg å gjelda frå starten på ungdomskulen (dvs. frå 12 år). 3) Tilbodet om skuleskyss som gjeld for tur-retur heim-skule (ein gong pr. dag i eit gitt tidsrom) bør utvidast til to gonger pr. dag, slik at den også kan gjelda for transport tur-retur til fritidsaktivitetar (med buss/tog). Ordninga må ta omsyn til born som har to bustadadresser.	Oversendes fylkestingsgruppen	Samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
206	Kinn Arbeiderparti	Anna tema:	Regional infrastruktur	Kystvegen må byggast - straks I lengre tid har det vore arbeidd målbevisst for å få bygt ein moderne veg frå Måløy via Svelgen til Florø. Det har vore svært sterk tilslutning til prosjektet frå privatpersonar og næringsaktørar i området. Kommunar langs kysten, frå Sogn til Sunnmøre, har også gitt sterk tilslutning til opplegget. Dersom næringslivet i den nordre delen av Vestland fylke skal få utvikle seg og vere konkurransedyktig, må vegstandarden bli langt betre. I dag er vegen og ferjesambandet mellom dei nemnde sentra ein stor hemsko for transporten av varer og tenester. Reisetida blir unødig lang, og kostnadene dermed for høge. For eit dynamisk næringsliv er dette ein tilstand som ein ikkje lenger kan leve med. Eksisterande bedrifter og næringsaktørar som har store planar om å etablere seg i området, etterlyser vilje til å komme i gang med anleggsarbeidet. Privatpersonar som trafikkerer den noverande vegen og ferjestrekninga Oldeide – Måløy understrekar sterkt dei same argumenta som næringslivsrepresentantar målber. Dessutan er standarden på den noverande vegen så låg at den mange stader er ein trussel mot trafikksikkerheita. Miljøomsyn tilseier også at vegen må bli moderne slik at den stettar dei krava som vegstyresmaktene elles legg til grunn. Ein ny kystveg er avgjerande for å skape eitt bu- og arbeidsområde i den nordlege delen av fylket. Blir den bygd, legge ein grunnlag for at både næringslivet og offentleg sektor lettare kan skaffe seg kvalifisert arbeidskraft, noko som ein i mange tilfelle slit med i dag. Ulempene for dei reisande vil bli langt mindre med ein ny vegstandard. Ein moderne kystveg vil binde saman kommunane på kysten av det nordlege Vestland fylke på ein heilt annan og betre måte enn i dag. Det vil medverke til at det blir langt meir attraktivt for dei som vurderer å slå seg til i området. Kystvegen mellom Måløy og Florø er ein føresetnad for å få til vekst i	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
207	Stord Arbeiderparti	Anna tema:	E39 ÅDLAND-SVEGATJØRN MÅ PRIORITERAST I NY NTP Regjeringa har vedteke å rullera Nasjonal transportplan (NTP) i 2024, eitt år før planen. Bakgrunnen er kostnadsvekst og endra økonomiske rammer, og eit mål om å laga ein realistisk plan som kan fungera som eit reelt styringsdokument. Med strammare rammer vert det desto viktigare å prioritera dei beste prosjekta; dvs. prosjekt som har god samfunnsøkonomi, byggjer sterke og attraktive bu- og arbeidsmarknadsregionar, og legg til rette for omstilling og verdiskaping i næringslivet. E39 Ådland-Svegatjørn er eitt av dei mest samfunnsøkonomisk lønsame prosjekta i landet. M.a. fordi prosjektet gjev stor reisetidsreduksjon (reisetida Bergen-Stord vert redusert frå 2 t til 45 min), avløyser tre dyre ferjesamband og i stor grad er bompengefinansiert (16 mrd kr som ikkje kan nyttast andre stader). E39 Ådland-Svegatjørn er eit avgjerande viktig prosjekt for å knyta vestlandsregionen saman og leggja til rette for omstilling og framtidig verdiskaping i det som er Norges fremste eksportregion. Saman med Rogfast vil prosjektet redusera reisetida mellom Bergen og Stavanger, dei to nest største byregionane i landet, frå fem timar i dag til to timar. Slik vil om lag ein million menneske, og nokon av landets sterkaste kompetanse- og industriregionar, verta knytt saman i samanhengande bu- og arbeidsmarknader. Rogfast er påbegynt og skal stå ferdig i 2033/34. Det vil gje ei reisetid mellom Leirvik og Stavanger sentrum på 1 t 15 min, på ferjefri og døgnoopen veg. Om ikkje E39 Ådland-Svegatjørn vert ferdigstilt om lag samstundes som Rogfast, vil det skapa store endringar i vestlandsregionen. Sunnhordland og Haugalandet vert knytt endå sterkare til Stavanger/Sandnes-regionen, som vil styrkast på kostnad av Bergen. Vestlandsregionen vert delt i to, noko som vil vera svært uheldig for den vidare utviklinga til regionen som heilskap. Planprogrammet for E39 Ådland-Svegatjørn er vedteke, og ein er no i sluttfasen av arbeidet med reguleringsplanen. Det er gjort ein god	E39 Ådland-Svegatjørn må prioriterast i ny NTP med oppstart i 2026.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
208	Kvinnherad Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Snøggbåtane er sjølve navet for effektiv kollektivtrafikk i fleire distriktkommunar. Snøggbåtrutene gjer det mulig å bu i fleire distriktkommunar og samtidig arbeida i Bergen. Dagens prisnivå er i midlertid eit problem som gjer pendling mindre attraktivt og på denne måten svekkar distrikta. Priseksempel: Bergen-Sunde, frå 453 til 580 kroner for enkeltbillett, og frå 680 til 870 for tur/retur. Bergen-Rosendal, Frå 439 til 496 kroner for enkeltbillett, og 659 til 744 for tur/retur. Desse prisane er usosiale, førar til meir bilkøyring og er dårleg distriktspolitikk	Prisen for lange snøggbåtruter i distrikta skal reduserast.	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
209	Masfjorden Arbeiderparti	Anna tema:	Realisering av Masfjordsambandet Ferjeavløysingsprosjektet Masfjordsambandet er eit tilnærma fullfinansiert prosjekt med statlege midlar i 34 år, forutan rente og finanskostnader, og fekk eit politisk løft i realiseringa av prosjektet med 40 mill. i økonomiplanen for 2024 – 2027. Dette er Masfjorden Ap særdeles nøgd med, og takkar fylkestingsgruppa for endeleg å løfte prosjektet fram. Prosjektet må likevel gjevast fornya politisk støtte framover for å få nødvendig framdrift, nødvendige økonomiske garantiar, og sikre rentekompensasjon ved ferdigstilling innan 2027.	Masfjordsambandet må gjevast nødvendige garantiar for realisering av prosjektet, slik at ferjeavløysingsmidlane og rentekompensasjonsordninga i den samanheng vert ein del av den økonomiske løysinga for Vestland fylkeskommune.	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk
210	Kvinnherad Arbeiderparti	Anna tema:	Stortinget har vedteke ei definering av ferjeavløysingsordninga som skal gjera det mogleg å realisere Fjelbergsambandet AS. Grunnlaget for reguleringsplan, planforslaget til bru for Fjelbergøyane er sendt politisk behandling og må følgjast opp frå kommune og fylkeskommune i den viktige fasen planen er no og fram til realisering.	Kvinnherad Arbeiderparti vil intensivere arbeidet for å realisere veg -og bruløysing til Fjelbergøyane.	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk
211	Kvinnherad Arbeiderparti	Anna tema:	Sunnfast er eit ferjeavløysingsprosjekt mellom Kvinnherad og Stord som vil gjera vegen mellom Husnes og Leirvik ferjefri, i tillegg til å knytte Huglo saman med Tysnes og Kvinnherad. Med Sunnfast blir reisetida mellom Husnes og Leirvik redusert frå 85 til 22 minutt, i tillegg vil vegen vera døgnoopen. Vestland Arbeiderparti må arbeida for å realisera eit framtidsretta ferjefritt samband mellom Kvinnherad og Stord med god tilknytning både til nye E 39 og internt i Sunnhordland. Det er svært viktig for denne bu-og arbeidsregionen at kommunane vert knyta tettare saman. Eit godt samband mellom Kvinnherad og Stord vil vidareutvikla store regionale funksjonar og vil bl.a.styrkja utviklinga i kommune og regionsenter. Stord, Tysnes og Kvinnherad kommune står saman om å realisera Sunnfast- det mest framtidsretta sambandet for regionen.	Sunnfast-forbindelse knytter kommunane i Sunnhordland saman og gjev befolkning og næringsliv i Kvinnherad redusert reisetid til Bergen og Haugesund.	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk
212	Kvinnherad Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Snøggbåtane er sjølve navet for effektiv kollektivtrafikk i fleire distriktkommunar. Snøggbåtrutene gjer det mulig å bu i fleire distriktkommunar og samtidig arbeida i Bergen. Dagens prisnivå er i midlertid eit problem som gjer pendling mindre attraktivt og på denne måten svekkar distrikta. Priseksempel: Bergen-Sunde, frå 453 til 580 kroner for enkeltbillett, og frå 680 til 870 for tur/retur. Bergen-Rosendal, Frå 439 til 496 kroner for enkeltbillett, og 659 til 744 for tur/retur. Desse prisane er usosiale, førar til meir bilkøyring og er dårleg distriktspolitikk	Prisen for lange snøggbåtruter i distrikta skal reduserast.	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk
213	Kvinnherad Arbeiderparti	Anna tema:	Vegstrekkja Mundheim – Holdhus er ein av hovudvegane inn mot Bergen for store deler av Kvinnherad , deler av Kvam og i tillegg ein del trafikk frå Ullensvang. Trafikken vil auka når opprustinga av vegstrekkja Årsnes-Austrepollen er ferdig.	Kvinnherad Arbeiderparti ønskjer prioritering av opprusting/utbetring på fylkesvegstrekkja Mundheim – Holdhus.	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
214	Kvinnherad Arbeiderparti	Anna tema:	Kostnaden på drift og vedlikehaldskontraktar innanfor fylkesvegvar har auka meir enn generell prisauken. I tillegg aukar etterslepet dag for dag. Mykje ressursar går til kontroll , oppfølging og tilsyn med utførande entreprenør. Oftast dobbel administrasjon, enormt mykje dokumentasjon og lite praktiske gode løysingar. I tillegg blir vegfarande hardt råka Dei brukar mykje tid inn mot vegsentralen for varsling av sviktande vedlikehald. Oftast med stor frustrasjon då det ikkje blir oppfølgd. Også stor slitasje og skade på køyretøy. Det er også pengar å spare for kontraktør, dersom ein strekkjer seg med å ikkje ha ein god service og oppfølging av kontrakten <u>Yrkes stolthet og faget er også taparar.</u>	Kvinnherad Arbeiderparti ønskjer at det blir gjennomført eit prøveprosjekt for driftskontrakt innanfor fylkesvegvedlikehald der vedlikehald blir drifta i fylkeskommunal regi.	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk
215	Kvinnherad Arbeiderparti	Anna tema:	Det er i dag eit stort etterslep på vedlikehald av fylkesvegvar inkl. rassikring. Ei kartlegging frå Rådgivande Ingeniørers Forening visar at etterslepet i Noreg er på nærmare 700 milliardar kroner pr. 2023, dette inkluderar oppgradering av fylkesvegvar til å tilfredsstilla dagens krav og standard for veg. Ei kartlegging frå Statens Vegvesen frå 2022 peiker på eit etterslep på nærmare 100 milliardar kroner (for å få vegane opp til den standard dei var ved byggetidspunktet). Samtidig vert det berre øyremerka 0,4 milliardar i statlege løyvingar til etterslep for fylkesvegane i Noreg. Problema med vedlikehald av vegane skaut for alvor fart i 2010, då ei rekke riksvegvar via vegreforma, vart omgjort til fylkesvegvar. Fylka har ikkje fått tilstrekkelege midlar frå Staten til å oppretthalda godt vedlikehald av desse, og arva eit stort vedlikehaldsetterslep. Dei manglande midlane til vegvedlikehald vert vidare akkumulert år for år, og er blitt på eit uhandterleg nivå for fylkeskommunane. Midlar til vegvedlikehald bør difor aukast, øyremerkast og haldast separat frå store, overordna vegprosjekt for framtida.	Etterslep og rassikring fylkesvegvar: Dei øyremerka statlege midlane for å dekkja etterslepet til fylkesvegvar og rassikring i landet vårt skal aukast betrakteleg. Det skal minimum øyremerkast midlar som tek høgde på å få inndekka det direkte etterslepet som vert peika på av Statens Vegvesen for vedlikehald av fylkesvegane våre innom 10 år.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
216	Lærdal Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Ei viktig sak for heile indre sogn, og ei sak me treng stor slagkraft for å ha noko påvirkningskraft.	Resolusjon Lærdal sjukehus I programmet til Lærdal Arbeiderparti står det under satsingsområde og målsetjing: Lærdal sjukehus skal vere ein del av desentralisert sjukehusstruktur-styrking av tilbod lokalt. Arbeide for smidige ordningar i høve samarbeidet kommune/spesialisthelseteneste/Sogn Lms, særleg i høve tunnelstenginga. Lærdal sjukehus er eit lokalsjukehus for Indre Sogn som har om lag 27.000 innbyggjarar. Sjukehuset er ein del av utdanningsinstitusjonen Helse Førde, for legar i spesialisering, sjukepleiarar og helsefagarbeidarar. Sjukehuset har ortopedisk avdeling med skadepoliklinikk, medisinsk avdeling med akutfunksjon. Poliklinikkar er hjarte, mage-tarm, infusjons-kreft. To gonger i året er det tilbod om kurs for diabetes og kols pasientar. Det har og dialyseavdeling for pasientar frå området, og tek i tillegg imot gjestedialysepasientar. «God start» avdelinga er eit tilbod for barselkvinner i Indre Sogn. Dei har døgnvakt og følgjeteneste for fødande. Sjukehuset har røntgen avdeling med CT og MR maskiner. Medisinsk avdeling driftar 2 KAD senger for kommunane Årdal, Aurland og Lærdal. Sogn lokalmedisinske senter med legevakt held til på sjukehuset. Lærdal Arbeiderparti ser at Lærdal sjukehus har ein særleg viktig og heilt nødvendig funksjon for heile Indre Sogn. Framtidig utvikling og busetjing i regionen krev at vi har tilgang på medisinske akutfunksjonar samt støttefunksjonar for alvorleg kronisk behandlingsskrevjande pasientar. Den komande tunnelstenginga vil by på utfordringar for kommunane og sjukehuset. Heile Indre Sogn er eit arbeidsfelleskap. Tunnelstenginga må sikre fri ferdsel for 3 skiftsordninga. Nødvendig transport med ambulanse (vestover til Voss og HUS)må sikrast framkomst gjennom smidige ordningar for gjennomkjøring i tunnelen sine stengde periodar. Ved akuttoppdrag i stengingsperioden må det vere etablert rutinar for direkte kommunikasjon sprengingsledelse-AMK.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
217	Stryn Arbeiderparti	Anna tema:	Næringsutvikling; arbeidsplasser skapt av næringslivet og bulyst i heile Norge er avhengig av trygge og effektive transportårer med tilnærma 100 % regularitet i heile landet. Eit vegnett som gir god regularitet, trygg veg, lågast mogleg transportkostnader og best miljø er svært viktig for det ekspansive og verdiskapande næringslivet på Nordvestlandet. Vestland Arbeidarparti viser til den sær s viktige funksjon som Rv 15 har i dag som aust/vest samband for næringslivet i regionen. Sambandet har spesielt stort innslag av tungtrafikk, som tener næringslivet i regionane på begge sider av fjellet. Opprustinga av E6 gjennom Gudbrandsdalen styrkar RV 15 som trafikkrute både til Austlandet og Trøndelag. Mykje av trafikken på FV 60 følg også RV 15 over Strynefjellet. RV 15 er det brei semje om lokalt i regionen og ingen debatt om traseval. Heile traseen går i tunnel mellom Stryn og Skjåk. RV 15 er raskaste vegen til Oslo og Trondheim for mange viktige bedrifter på Nordvestlandet. Grunna stigning og smale / låge tunnelar på RV 15 Strynefjellet, samt stengd veg på grunn av ras og rasfare, må mange velje andre og lengre transportetappar. RV 15 er viktig bindeledd mellom sjø og jernbane for godtransport. Alle tre fylka som soknar til RV 15, Statens Vegvesen, Sjømat Norge, LO Søre Sunnmøre, NHO og Norsk Industri, har alle tilrådd konsept B1 som permanent skredsikringstiltak. Konseptvalet er gjort sommaren 2018. Difor er det no viktig å prioritere prosjektet i neste revisjon av NTP 2025 - 2036. RV 15 Måløy – Otta er i NTP omtala som «arm til E6» og er ein del av korridor 6.	Infrastruktur. Tittel: RV 15 Måløy – Otta. Ny lang tunnel på Strynefjellet må prioriterast i neste NTP. Fra: Stryn AP, Stad AP, Gloppen AP Kinn AP, Bremanger AP Forslag: RV15. Ny Strynefjellstunnel må sikrast fullfinansiering i NTP 2025-2036. I budsjettet for 2023 la Regjering og Storting vedteke konsept for ny RV15 Strynefjellstunnel (konsept B1 med arm til Geiranger) inn i Statens vegvesen si portefølje. Vestland Arbeidarparti ventar at konseptet vert innarbeid og fullfinansiert i Nasjonal Transportplan ved komande rullering, som ei framtidsretta løysing med 100 % regularitet, som eliminerer alle 13 skredutsette parti, er miljøvenleg ved å redusere stigninga frå 12 % til under 5 %, og sikrar trekkkruta i kalveområdet for villrein.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
218	Austevoll Arbeiderparti	Anna tema:	Laurdagar er det berre ei ferje som går i sambandet Krokeide – Hufthamar. I vinterhalvåret frå 1.nov til 1. april gjeld dette også om søndagar. Det inneber at det er 90 minuttar mellom kvar ferjeavgang. Det er stor trafikk på sambanda også i helgene, næringslivstransport, barn skal spela kampar og delta på turneringar, mange reisande til fritidsbustader i Austevoll og austevollingar som skal til fastlandet i ulike ærend. Ekstra stor trafikk blir det når det er større arrangement enten i Austevoll eller på fastlandet. Det har vist seg ved fleire høve at ei ferje ikkje greier å ta unna trafikken og det betyr 90 min ventetid for dei som ikkje får plass. Det kan bety at ein ikkje rekk fram i tide til turneringar, fly og togreiser osv. Nitti minutt ventetid er altfor lang tid for næringslivstransport, for dei som skal rekke jobb, fly, tog og for dei som har bilen full av idrettsungdom og barn. Fare for å venta så lenge på neste avgang kan også medføre at stressa sjåførar tar for store sjansar i trafikken for å rekke ferja Ferje nr to ligg ved kai i helgene og kan lett setjast i rute dersom det blir sett av midlar til bemanning.	Auka frekvens på ferjesambandet Krokeide – Hufthamar ved å setje inn ferje to også i helgene, og halvere ventetida frå 90 min til 45 min.	Oversendes fylkestingsgruppen	Samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
219	Austevoll Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Fylkesvegen har dårleg standard mange stader i fylket. I Austevoll er det nokre stader er farleg for skulelevar og andre mjuke trafikantar å ferdast. Dette medfører auka biltrafikk rundt opningstider til skule og arbeid, som igjen aukar faren ytterlegare. Næringslivet lir under dårleg vegstandard og på dei mest trafikkerte stadene oppstår det dagleg kork, fordi fylkesvegen er for smal til at to bilar kan passerast. Slike korkar er ei ulempe for alle trafikantar men særleg krevjande for bussar og store trailerar. Dei fører også tidstap som stressar sjåførar som gjerne skal rekke ein ferjeavgang. Det finst også fleire eksempel på stader der fleire bilar har hamna i grøfta. Her kunne ein enkelt punktutbetre ved å fylle masse i grøftene der det er høge asfaltkantar og smal vegbane.	Sentrale fylkesveier må oppgraderast, og gang/ sykkelveggar må på plass i sentrale bygde område for å sikre trygge skuleveggar og løyse unødige hindre for næringslivet. Fylkesvegstandard er ei utfordring i heile fylket og ein bør difor utfordra Ap sentralt til å gje ekstra tilskott til vegutbetring i distrikta.	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk
220	Austevoll Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Siste ferjeavgang i sør frå Sandvikvåg går klokka 2050. Laurdag er siste avgang 1955. I nord Krokeide -Hufthamar siste ferje frå fastlandet 23 20 og 21 40 laurdagar. Det betyr at vi har nattestengd i 9,5 timar i sør og 7 timar i nord året rundt. Noko som er ei stor ulempe for næringsliv, pendlarar , innbyggjarar og turistar.	Utvide opningstidene på ferjesambanda Hufthamar -Krokeide og Husavik - Sandvikvåg med seinare avgangar på kveldstid og tidlegare på morgonen frå Austevoll.	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk
221	Gloppen Arbeiderparti	Anna tema:		Fråsegn frå Gloppen Arbeidarparti til årsmøtet i Vestland Arbeidarparti 2024 INFRASTRUKTUR 1. Bygg godt nok - prioriter kvardagsvegane Utbygging av infrastruktur må gjennomførast på ein måte som gjev mest mogeleg igjen for pengane. Det trengs derfor ein ny norm for bygging av motorveggar i Norge. Det bør planleggjast/settast av areal og byggast to- og trefelts vegar der det i dag er krav om firefelts motorveg. Og dimensjonerande fart må bli redusert frå 110 til 90 kilometer i timen. Det vi ta betre vare på matjorda, naturen vår og det gjev utbyggarar mogelegheit til å bygge billigere. Denne nye normen er basert på fagleg begrunna forslag fra Statens vegvesen og vil ikkje bidra til å redusere trafikksikkerheit. Den eksisterende veinorma har vore råflott, for ekspansiv og altfor kostbar. Å sikre tryggleik for dei mjuke trafikantane er ei stor utfordring, for heile landet. Vegane går ofte rett gjennom jordbrukseigedomar og folk kjenner seg utrygge på grunn av stor trafikk og mange avkøyrslar, delvis uoversiktlige og svingete vegar, sjølv om standarden ellers er god. Det er utfordringar særskilt med omsyn på landbrukstrafikk og forbikøyringar. Vestland Arbeidarparti ber om at det vert lagt inn nye midlar i NTP til gang- og sykkelveggar i distrikts-Noreg, med mål om trygg skuleveg for alle born som kan gå/sykle til skulen som fyrsteprioritet. Arbeiderpartiet har programfesta at vi vil prioritere vedlikehald og skredsikring av riks- og fylkesvegar, prioritere større satsning på trafikktryggleik, gang- og sykkelveggar, og at vi tar betre vare på det vi har. Vestland Arbeidarparti ventar at desse målsettingane får konsekvensar for prioriteringane i Nasjonal Transportplan 2025-2036. Eit godt døme på at det er mogeleg å bygge «godt nok» er nye E16 gjennom	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
222	Vaksdal Arbeiderparti	Anna tema:	Prosjektet K5 har høgast prioritet frå Vestland Fylkeskommune. Lovnader frå valkampen om at ein ønskjer K5 bygd må følgjast opp. Prosjektet har innløyst mange bustader i Vaksdal kommune. Det er viktig at arbeidet held fram. Ein stopp i prosjektet vil gje svært negative signal til innbyggjarane. Det er viktig at organisasjonen som planlegg ikkje vert bygd ned, men at ein har framdrift og byrjarar planarbeidet for strekkja Stanghelle-Voss.	Vestland Arbeiderparti krev at finansiering av Anna-Stanghelle og vidare planlegging av strekkja Stanghelle-Voss kjem på plass raskt, og seinast i statsbudsjettet for 2025.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
223	Bremanger Arbeidarparti	Anna tema:	Fylkesveg 614 Svelgen – Indrehus stod som den høgst prioriterte fylkesvegutbygging i gamle Sogn og Fjordane sin RTP. Vegen er næringsåra på kysten som store bedrifter som Elkem Bremanger og Steinvik fiskefarm med fleire er avhengige av for inn, og utfrakting av råstoff og ferdigvarer. Vegen er også viktig i arbeidet med utviding av bu- og arbeidsområdet i regionen. Med det planforslaget som ligg føre, blir strekninga korta ned frå 16 til 7,2 km, med fire tunnelar. Ein på 5,1 km, og tre kortare på under 500 meter. Det er uvanleg at vegprosjekt gir så store innkortingar i avstand og tidsbruk som Svelgen-Indrehus. Fylkesvegen er i dag av så dårleg standard at den er til stor fare for tryggleik, miljø og sikkerheit for alle som ferdast her. Vestland Arbeidarparti skal arbeide for fortgang i utbygging av Svelgen – Indrehus.	Bremanger Arbeidarparti meiner at det må sikrast oppstart og framskunding av Svelgen – Indrehus. Vi foreslår å starte med vegsamanbindinga via den planlagde rundkøyringa på Rise med tunnel gjennom Kruna, køyrebru over Riseelva og innkopling på vegoppstigninga mot Ålfoten og Bortnen.	Oversendes fylkestingsgruppen	Samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
224	Bremanger Arbeidarparti	Anna tema:	Arbeiderpartiet sentralt har fronta: «Binde landet sammen. Bygge ny vei og jernbane. Rassikring. Vedlikehold og oppgradering av eksisterende vei. Sikre industrien trygge ferdselsårer». Vedteke KVV konsept B1 Rv15 Strynefjellet med arm til Geiranger oppfyller intensjonane.«Binde landet sammen»: Rv15 er ferjefritt og kortaste samband aust/vest for heile regionen. Også til Trøndelag via E6 på Otta er Rv15 viktig. Arm til Geiranger opnar for heilårs turisme. «Rassikring»: Konsept B1 med arm til Geiranger ras-sikrar 30 raspunkt (13 pkt. på Rv 15 og 17 pkt. på arm til Geiranger) I dag er fv 63 til vanleg stengt austover til Breidalen i 7 mnd. «Sikre industrien trygge ferdselsårer»: Tunnelane på Rv 15 Strynefjellet er i dag smale og lave og stettar heller ikkje krava i tunnelsikkerhetsforskrifta. Arma til Geiranger kan tilføre straum for det grønne skiftet, og trygger bygda og turistar med nødutgang for uforutsette hendingar og Åknes krise scenario. Rv 15 Måløy – Otta er i NTP omtala som «arm til E6» og er ein del av korridor 6, og eit viktig bindeledd mellom sjø og jernbane for godstransport. Både nærings- og kollektivtransport samt privatbilar må nytte andre og lengre transportetappar. Dagens strekning via Strynefjellet vert ikkje vurdert som ei sikker ferdselsåre, eller vert stengt grunna ras eller rasfare. Eit vegnett som gir god regularitet, tryggleik, lågast mogleg transportkostnader og best miljø med innkorta avstand og redusert stigning frå 12 til under 5 % er svært viktig for det ekspansive og verdiskapande næringslivet på Nordvestlandet. I tillegg vert trekkruiter for villreinstamma sikra i det vedtekne konseptet. I Stortinget si handsaming av NTP 2022-2033 vart det tydelege fleirtalsmerknader om forventta anleggsstart i perioden 2022-2027. Rv 15 er det brei semje om i heile regionen og ingen debatt om traseval. Stortinget la Rv15 konsept B1 med arm til Geiranger inn i Statens vegvesen si portefølje i Statsbudsjettet 2023. Men planarbeid og modning av prosjektet vert ikkje følgt opp. Våre veljarar undrar seg på kvifor våre sentrale politikarar ikkje leverer. Vestland Arbeidarparti ventar at konseptet vert innarbeid og fullfinansiert i Nasjonal Transportplan 2025-2036.	Ny tunnel på Strynefjellet med arm til Geiranger må prioriterast i NTP 2025-2036. Rv15 (Konsept B1) ny Strynefjellstunnel med arm til Geiranger må sikrast fullfinansiering i NTP 2025-2036 med anleggsstart i første 6 års periode. Planleggingsmidlar til Rv15 Konsept B1 må sikrast i Revidert Nasjonalbudsjett (RNB) 2024.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
225	Arbeiderpartiet i Bergen		Tiltakspakke for elektrifisering av fergesamband må på plass nå Begrunnelse: Regjeringen vurderer å fremskynde forskrift om nullutslippskrav til ferjer og hurtigbåter til å gjelde fra 2024. Dette i tråd med varslet politikk i Meld. St. 13, 2020–2021 Klimaplan 2021-2030 og Hurdalsplattformen. Kravet skal føre til ytterligere innfasing av nullutslippsløsninger i ferjer og hurtigbåter, og vil bidra til oppnåelsen av de norske klimamålene. Vestland fylkeskommune drifter hele 17 fergesamband og 10 båtruter der de fleste kontraktene går ut de kommende årene. Med varslet krav om forsering av forskrift til nullutslipp for ferger og hurtigbåter så er det også stor usikkerhet hvordan kompensasjonsordningene for nullutslipp vil slå ut. Vestland fylkeskommune har allerede en presset økonomi hvilket kan føre til at utlysning av konkurransene må avlyses med de konsekvenser dette har for oppstart av nullutslippsløsninger for fergedriften på Vestlandet. Elektrifisering av fergedriften på Vestlandet vil være et stort økonomisk løft som fylkeskommunene ikke kan klare uten statlige bidrag. Det er lagt opp til støtteordninger med virkning fra 2027. Dette er alt for sent for de fergestrekningene som nå skal ut på anbud. En utsettelse vil medføre at klimamålene for 2030 ikke kan oppnås. Regjeringen må forsere tiltakspakken for 0-utslippsfergen nå dersom regjeringens egne klimamål skal oppnås.	"Forslag: Tiltakspakke for nullutslipp på ferge drift og hurtigbåter må på plass i revidert statsbudsjett for 2024.	Oversendes stortingsgruppen	Samferdselspolitikk
226	Arbeiderpartiet i Bergen		Sikre bygging av Nordhordlandstunnelen Begrunnelse: Med nytt byråd må vi passe på at planene for Nordhordlandstunnelen ikke forsvinner fra Nasjonal Transportplan (NTP) igjen, til fordel for andre prosjekter. Tunnelen har glippet nær målstreken flere ganger, før bygging kan starte må prosjektet prioriteres i kommende NTP, som legges frem før påske. Nordhordlandstunnelen på Europavei 39 er mange år på overtid. I 40 år har lokalbefolkningen årlig aksjonert for trygg vei. Veistrekningen, med dårlig veistandard og under seks meter bredde, binder sammen store næringsområder til Bergen og Vestlandet. Sterk trafikk og tungtrafikk, med ca. 22.000 biler i døgnet, er mye mer enn veien er dimensjonert for, 15 personer har mistet livet på strekningen, og det skjer ofte småulykker. Nødetater bruker strekningen for å nå Nordhordland og Mongstad, og lokalbefolkning og pendlere fra nærliggende kommuner blir påvirket daglig.	"Forslag: - Arbeiderpartiet i Bergen vil sikre at planene for Nordhordlandstunnelen beholder prioritet i Nasjonal Transportplan."	Styret mener dette er i tråd med vedtatt politikk	Samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
227	Arbeiderpartiet i Bergen		Styrke kollektivtilbudet i Bergen Nord Begrunnelse: Åsane er en bydel med spredt bebyggelse og store avstander. Folk behøver derfor et sterkt kollektivtilbud om de skal bli mindre avhengige av bil. Veiene i Åsane, særlig mot nord, er overbelastet og utsatt for ulykker. Bedre kollektivtilbud, med flere bussavganger og hurtigbåt fra Steinestø til Bergen sentrum kan avlaste veinettet med trafikkreduksjon og gi et løft i et ofte oversett område. Når bybanen til Åsane bygges kan et båttilbud bli viktig som følge av redusert veikapasitet, og det vil bli fordelaktig med gode nok busstilbud for å komme seg til traséen, da de færreste vil bo i gåavstand til banen. På Steinestø står et stort ubrukt og egnet område med både brukbar kai og plass til bil- og sykkelparkering. Hurtigbåten M/S ""Fjordkatt"" går allerede til Bergen fra Knarvik via Frekhaug. Det finnes allerede et vedtak i AiB om utvikling av kaien på Steinestø, som kan videreutvikles. Mye bebyggelse på Steinestø og Hordvik har gangavstand til kaien, og et generasjonsskifte i området gir mange barnefamilier med travle hverdager. Lokalbefolkningen ønsker et slikt tilbud (artikkel i Åsane Tidende 16.09.23). Hylkje, Breistein og Salhus kan også nyte godt av alternativ reisevei. Anløp til Steinestø kan også gi grunnlag for å styrke hurtigbåttilbudet mot Nordhordland, med passasjergrunnlag for flere avganger.	"Forslag: - Arbeiderpartiet i Bergen vil ha hurtigbåtanløp på Steinestø kai - Arbeiderpartiet i Bergen vil jobbe for hyppigere bussavganger i de ytre delene av Åsane"	Oversendes fylkestingsgruppen	Samferdselspolitikk
228	Austrheim Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Kollektivtransport, investerings og driftsstøtte frå staten	Vestland fylkeskommune har dei siste åra teke fleire gode grep som har gjort det enklare og meir miljøvenleg for reisande å velja kollektivtransport. Her kan ein nemna bygging av Bybanen linje 1 og 2, satsinga på nullutsléppsferjer og nye takstsoner. I tillegg ser me også ein gledeleg auke i talet på kollektivreisande mellom Os og Bergen etter at nye E39 mellom Svegatjørn og Rådalen vart opna. Staten må følgja opp det gode arbeidet Vestland fylkeskommune har gjort innan kollektivområdet og forplikta seg til å ta ein stor del av finansieringa av bybana til Åsane. I tillegg må staten få på plass betre støtteordningar til fylkeskommunar som satsar på miljøvenlege kollektivtilbod. Dette gjeld både for buss, bane og miljøvenlege ferjer og hurtigbåtar.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
229	Austrheim Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Kollektivtransport, korrespondanse i distrikta	Det er for dårleg kommunikasjon mellom dei ulike kollektivoperatørane når det av ulike grunnar oppstår forseinkingar i kollektivtransporten. I distrikt med få buss- og ferjeruter, kan ikkje bussar og ferjer gå på rutetida dersom korresponderande buss eller ferje er forseinka. Vestland fylkeskommune må sikre at Skyss leverer eit meir fleksibelt og tenleg kollektivtilbod i distrikta enn dei gjer i dag. Operatørane må vera i dialog med kvarandre for å sikre dei reisande gode transporttenester.	Oversendes fylkestingsgruppen	Samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
230	Austrheim Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	To ferjer i Fensfjordsambandet	På strekninga Leirvåg – Sløvåg bør det vere halvtimes avgangar på dagtid. Dette kan gjerast ved at dagens 110 bilars ferje, som har avgang kvar heile time, vert bytta ut med to mindre ferjer. Desse bør også kunna nyttast som reserveferjer i Fedje-sambandet. Næringsområda på begge sider av Fensfjorden er inne i ei rivande utvikling, noko som fører til ein stor auke i trafikken over fjorden på dagtid. For å støtta opp om denne næringsutviklinga, må samfunnet sikra eit betre og meir effektivt ferjetilbod på strekninga Leirvåg – Sløvåg. Oppstillingsplassane og parkeringsplassane på dei to ferjeleiene må også oppgraderast og utvidast. I dag er det ofte oppstillingsplassen på Leirvåg ferjekai full slik at bilane som skal med ferja må stå langs vegen. Dette fører til at bussar som skal korrespondere med ferja ikkje kjem seg ned til ferjekaien. I samband med oppgraderinga av Leirvåg ferjekai må det også byggjast ei rundkøyring i krysset mellom fylkesveg 57 og 565. Her er det ofte lange køar når ferja ligg ved kai i Leirvågen, noko som har ført til fleir stygge trafikkulukker dei siste åra.	Oversendes fylkestinsgruppen	samferdselspolitikk
231	Austrheim Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Veg, E39 Klauvaneset - Vågsbotn i Bergen	E39 mellom Klauvaneset og Vågsbotn må inn i første del av nasjonal transportplan. Vestland Arbeiderparti må gje denne vegstrekninga førsteprioritet i sitt innspel til den nye nasjonale transportplanen. Nullvisjonen vår for vegtrafikk seier at me ikkje skal ha ulukker med døde eller hardt skadde personar på vegane i Norge. Med den vegstandaren strekninga mellom Vågsbotn og Nordhordlandsbrua har, vil me aldri kunna nå måla i denne visjonen. Her er det svært høg trafikk og ein elendig vegstandard. Dette er truleg den dårlegaste europavegen i landet sett i forhold til trafikkmengda. På strekninga er det 23 avkøyrslar, i perioden frå Nordhordlandsbrua opna i 1994, og fram til årskiftet 2023 – 2024, har det vore 15 dødsulukker her. Vegen vart i si tid konstruert for å klara 5000 bilar i døgeret. Ved utgangen av 2023 har trafikkmengda auka til om lag 25000 bilar i døgeret. På delar av denne strekninga er vegbreidda mindre enn seks meter, noko som ikkje kan vera akseptabelt på ein sterkt trafikkert europaveg i 2024.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	samferdselspolitikk
232	Austrheim Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Nasjonal Transportplan, meir til vedlikehald og rassikring.	Nasjonal Transportplan må prioritera meir vedlikehalds- og rassikringsmidlar til fylkesvegane. Vestland fylkeskommune har ein periode prioritert punktvis utbetring av fylkesvegane og denne strategien har vore ein stor suksess. Auka løyvinga til slike prosjekt kan gje oss ei kraftig oppgradering av fylkesvegane til ein fornuftig pris. I tillegg må fylkeskommunen ta i bruk Valdresmodellen når fylkesvegar skal utbetrast. Valdresmodellen gjorde at det kunne byggjast 45 kilometer ny europaveg frå Fagernes til Øylo i Valdres for berre 500 millionar kroner. Løysingar som punktutbetringar og bruk av Valdresmodellen vil gje oss fleire trygge og gode vegar innanfor akseptable kostnadsrammer. Gjenbruk av eksisterande veg var ein del av strategien i Valdresmodellen, noko som resulterte i ein kraftig reduksjon av nedbygging av naturen, altså ein god vinn – vinn situasjon i tråd med målet om vern av ein større del av norsk natur.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
233	Årdal Arbeiderparti		Vedlikehaldsetterslepet på fylkesvegane er estimert av KS til å ha ein pris på 100 milliardar kroner. Me må no ta eit krafttak for å ta igjen etterslepet. Vestlandsvegane har store utfordringar med ras og generell vegstandard. Me må halde fast på 0-visjonen.	Regjeringa må sette av meir midlar til rassikring av fylkesvegane og legge ein forpliktande plan for å ta att det store vedlikehaldsetterslepet	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	samferdselspolitikk
234	Årdal Arbeiderparti		E16 er hovudvegen mellom Oslo og Bergen. Den må prioriterast på topp. Oppgraderinga vil ta tid derfor bør ein starte opp med fleire parsellar samtidig, t.d Voss til Sogn med ny tunnel i Nærøydalen.	E16 Bergen-Sogn må prioriterast på topp i NTP	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	samferdselspolitikk
235	Austevoll Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	For austevollingar som skal til Bergen sentrum er hurtigbåt eit godt alternativ til bil. Det er også eit godt kollektiv tilbod som på sikt kan bli meir miljøvenleg når flåten blir meir miljøvenleg. Turen frå Austevoll tar litt over ein time og kostar 360 tur - retur pr vaksen. Prisen har blitt noko redusert etter at ein har hatt fokus på dei store prisforskjellane på ulike båtutestrekningar , men det er framleis vesentleg dyrare å reise kollektivt med båt enn om ein reiser med bil og ferje. Eit godt tilbod med hurtigbåt med ein overkomeleg pris vil vere eit tilbod som kjem til nytte for mange. Det er pendlarar som reiser til eller frå Austevoll kvar dag. Nokre har arbeidsplassen i sentrum, og andre tar høgare utdanning på høgskular og universitet. Elevar som går på allmennfag vidaregåande kan pendle til og frå skule i sentrum dersom ruta blir tilpassa skulestart. Det vil også gjere det meir attraktivt for folk å besøke det sentrum har å by på av kulturliv, handel og serveringsstader.	Innføre eit attraktivt kollektivtilbod på sjøen, med eit godt rutetilbod og med ein pris som gjer at ein tener på å velje kollektivt.	Oversendes fylkestingsgruppen	samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
236	Austevoll Arbeiderparti	Anna tema:	Det er eit enormt stort behov for rassikring, utbetring av vegar og å få på plass gang og sykkelvegar i kommunar og fylke over heile landet. Vestlandet er spesielt utsett der vegstandaren i fylket mange stader er kritisk dårleg. Klimaendringane med meir intenst nedbør etc. fører med seg meir ras og flaum. Dagens innsats og samferdslebudsjett er langt frå tilstrekkeleg for å sikra liv og helse i framtida. Det er behov for å tenkje nytt då noverande investeringsnivå ikkje er nok til å halda tritt med klimaendringane. Vi foreslår at det blir etablert eit infrastruktur fond som får pengar frå oljeinntektene, Oljefondet, ved at ein del av det som årleg blir tatt ut av oljefondet innanfor grensene til handlingsregelen, blir tilført fondet. Det betyr at i det i gode tider for landet kan blir overført midlar til infrastrukturfondet. (døme. Om det det vert teke ut 2,8 % til statsbudsjettet eit år, kan 0,2% bli tilført eit infrastruktur fond.) Kommunar og fylke må kunna få tildelt midlar frå fondet etter ei regelstyrt ordning der tryggleik for liv og helse har første prioritet.	Oppretta infrastrukturfond for utbetring av vegar, etablere gang- og sykkelvegar og til rassikring i kommune og fylke.	Oversendes fylkestinsgruppen	samferdselspolitikk
237	Luster Arbeiderparti	Anna tema:	Mange er uroa, både private og profesjonelle trafikkantar, og det må me ta på alvor. Det handlar om tryggleik og god infrastruktur for småbarnsforeldre, skuleelevar, bedrifter, utrykkingskøyretøy, turisttrafikk, pendlarar, transportbransjen, landbruket og industrien. Frå 1.mai til vinterstenging i november/desember er FV55 gjennom Luster eit viktig aust-vestsamband. I denne perioden har vegen opp til 250.000 køyretøy som skal manøvrera seg langs smale, ras-utsette vegar utan gul midtstripe. Ein ser at det til stadigheit blir kollisjonar eller trafikkork fordi det ikkje er rom for å passera kvarandre. Det er gledeleg å sjå at det er planlagt å oppgradera 2,5 km av vegen frå Nes til Høyheimsvik, men det hastar med å kome i gang. Me har ikkje tid eller råd til å venta, den planlagde oppstarten må skje no! Luster Arbeidarparti meiner at oppgraderinga Nes-Høyheimsvik må setjast i gang snarast, samstundes som det må gjennomførast ei strekningsvis opprusting med utbetring av flaskehalsar på resten av den to mil lange strekkja inn til Skjolden.	Fv.55 – start oppgradering no! Fylkesveg 55 mellom Gaupne og fylkesgrensa på Sognefjellet har eit skrikande behov for oppgradering. Minimum standard må vera at to lastebilar har plass til å passera kvarandre utan å risikera skade på folk eller bil. Arbeidet med strekninga på 2,5 km mellom Nes og Høyheimsvik som har fått planleggingsmidlar og låg i ØP må setjast i gang så fort som mogleg. Prioriteringa må stå fast og arbeidet må setjast i gang snarast!	Oversendes fylkestinsgruppen	samferdselspolitikk
238	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Anna tema:	Det er ikkje akseptabelt at Bjørnafjorden kommune som ein av kommunane i Miljøøftet ikkje er omfatta av same sonestruktur som dei andre kommunane i samarbeidet. Vi har ei felles oppgåve i dette samarbeidet og det er å auka kollektivreisene og gang/sykkel for å få ned personbiltrafikken for å nå vårt felles mål om nullutslepp. At Bjørnafjorden kommune framleis er delt opp i to takstsoner bidreg ikkje til å nå felles mål, og det opplevast som urettvis at ikkje heile kommunen vår er i same takstsoner. Dei andre samanslåtte kommunane rundt Bergen er innlemma i ei sone, Sone A, og det må også gjelda heile Bjørnafjorden kommune.	Bjørnafjorden Arbeidarparti/Vestland Arbeidarparti ber om at heile Bjørnafjorden kommune vert samla i ei takstsoner hos Skyss (Sone A).	Oversendes fylkestinsgruppen	samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
239	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Anna tema:	Regjeringa har teke store steg i reduksjon av ferjetakstar og sogar gjort fleire strekningar gratis. Dette arbeidet må fortsetje. Ferja er ein del av vegen. For Bjørnafjorden kommune vil det bety enormt mykje at ferja vert gratis slik at ein kan fortsetje å bygge den nye kommunen vår, og at alle innbyggjarane i kommunen skal kunne kome seg til tenestetilbod, handel, aktivitetar osv utan at ferjeprisar skal ekskludere aktivitet innad i eigen kommune.	Samferdsle: Vestland Arbeidarparti skal arbeida for at pris på ferje vert ytterlegare redusert og på sikt gratis.	Oversendes fylkestinsgruppen	Samferdselspolitikk
240	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Anna tema:	Noreg har gjennom nasjonale målsettingar og internasjonale avtalar forplikta oss til å kutta utslepp av farlige klimagassar og sikra ei berekraftig utvikling der ingen artar eller naturtypar skal gå tapt. Store deler av klimagasskutta skal gjerast i transportsektoren og samferdsleutbyggingar må i åra som kjem ta større omsyn til jordvern, natur og miljø. Klimaendringane skapar auka fare for flaum og ras som må handterast med kostnadskrevjande tiltak som ein knapt har fullt oversyn over i dag. Motorvegprosjektet Hordfast må nedskaleraast og ny indre trase må utgreiast. Bru over Bjørnafjorden og firefelts veg over Reksteren kan då endrast til ein to-felts veg som går frå Stord over Langenuen og på austsida av Tysnes mot gamle Fusa kommune (Bjørnafjorden aust) Ein slik trase vil kunne verte kopla til E-134, leia trafikk utanom Bergen og sikra direkte tilknytning til Ringveg øst, E-16 og jernbane. Ei slik løysing vil kunne nedskaleraast til to-felts veg med midtdelar, noko som igjen vil kunne redusera dei store naturinngrepa. Ei slik løysing vil gje kommunar og næringsliv både i Midthordaland, Sunnhordland, Hardanger og Bergen langt betre kommuniksjonar og korridorar aust-vest og nord-syd og dermed gje auka samfunnsnytte for langt fleire folk og samfunn.	Vestland Arbeidarparti vil stoppa arbeidet med bru over Bjørnafjorden (E-39 og Hordfast midtre trase)	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
241	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Anna tema:	Arbeidarpartiet set liv og helse først. Vegprosjekt der det er høy ulykkesfrekvens og stor rasfare skal prioriterast. Vedlikehald og ras- og tunnelsikring av fylkesvegane må aukast kraftig. Det same gjeld midlar til utbetring og vedlikehald av bruer. Oppgradering av smale fylkesvegar til standard med gul midtstripe er viktig. Det er eit stort etterslep på vegvedlikehaldet i Vestland fylke. Samtidig er ei rekke nye vegprosjekt under planlegging. Sjølv om behovet er stort er det ikkje realistisk at vi vil få statleg finansiering til alle dei ønska vegprosjekta samtidig. Det vil derfor oppstå ei rekke situasjonar der dei ulike kommunestyra og fylkestinget må prioritere kva vegprosjekt som er viktigast for oss. Vestland Arbeidarparti meiner at omsynet til liv og helse må vega tyngst når ulike prosjekt vert vurdert mot kvarandre. For å auka samfunnsnytta til Hordfastprosjektet må indre trase vurderast på nytt, slik selskapet Nye veier fleire gonger har teke til orde for. Heile indre trasé kan byggast både som 2- 4-felts veg, i motsetning til den planlagde midtre trasé med bru over Bjørnafjorden. Indre trasé vil dessutan knyte indre og ytre delar av fylket saman, jfr. Hordalandsdiagonalen. Og såleis større grad bygga Vestland saman for langt fleire enn midtre trasé gjer. Ferjefri E39 vil gje ein samanhengande, trafikksikker veg på Vestlandet og leggja eit solid grunnlag for framtidig verdiskaping. Dette føreset at det vert prioritert å sikra ei fungerande trafikkavvikling rundt Bergen, og ikkje minst eit løft for vegstandard og rassikring mellom fjordkryssingane. Dette vil gje langt fleire kommunar og næringsliv synergi av utviklinga.	Trygge vegar og auka samfunnsnytte for fleire er oppgåve nummer ein for samferdsle i Vestland. Liv og helse først, rassikring og prioritering av oppgraderte strekningar mellom fjordkryssingane.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
242	Etne Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	E 134 Bakka-Solheim gjennom deler av Etne og Vindafjord kommunar er framleis utan gul stripe, svingete, smal og med rasutsett strekning. Kommunedelplan Bakka-Solheim blei vedteken i 2015 og har vore i NTP prosessen fleire gonger . No må den prioriterast.	E 134 er framleis utan gul stripe og smal og svingete gjennom deler av Etne kommune. Dette er den viktigaste transportkorridoren mellom aust og vest sør for Hardangervidda. Kommunedelplan Bakka-Solheim må no realiserast og kome med i NTP slik at me raskt kan få ein sikker veg.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
243	Vik Arbeiderparti	Anna tema:	Rv13 mellom Vik og Voss er landets mest stengte riksveg. Rett før regjeringsskiftet, overførte Hareide fleire utbetnings-strekningar frå Statens vegvesen til Nye Veier AS. Ei av desse var riksveg 13 frå Skare til Sogndal, og strekninga Vinje – Sogndal inngår i denne strekninga. Her finn me også rv.13 Vikafjellet, som er høgast prioriterte vegtiltak i Sogn. Det er styret i Nye Veier AS som skal prioritere rekkefølga på prosjekta dei har fått tildelt, mellom anna ut frå samfunnsøkonomisk nytte. I Nye Veier AS sitt oppdrag på utbetningsstrekningane, heiter det at dei skal prioritere investeringar som reduserer skredfare og gir vegen ein akseptabel minstestandard. Vegen frå Vik til Voss, med framtidig Vikafjellstunnel, er sentral for å sikra eit livskraftig lokalsamfunn i Vik og Sogneregionen. Og i tillegg ei sers viktig ferdselsåre for Vestland, mellom Sogn - Voss, Hardanger og Bergen, samt ein særskilt viktig omkøyingsveg for E16. I strekninga som er tildelt Nye Veier AS på riksveg 13, inngår kring 30 skredpunkt, med stadvis smal vegbreidde og vanskeleg framkome. Fleire av skredpunkta med høgast skredfaktor og vanskeleg framkome, vil bli avløyst med tunnel. Vikafjellstunnelen vil være avgjerande for forsvarleg beredskap for Vik Kommune. Stengt fjell og værstenget ferjer gir isolert kommune. Som me har skrive i innspelet, må det løyvast øyremerka midlar til tunnelen for å unngå upolitisk prioritering og verta kasteball mellom Nye vegar og Statens vegvesen.	Vik Arbeiderparti krev oppstart av Vikafjellstunnelen straks I samsvar med lovnader og vedtak frå Ap og Sp i handsaming av NTP våren 2021, krev Vik Arbeiderparti at Vikafjellstunnelen kjem inn som bunde prosjekt i NTP ved komande rullering, 2024. Stortinget må løyva naudsynte øyremerka planleggingsmidlar til prosjektet, slik at oppstart kjem i gang snarast, uansett om det er Nye vegar eller Statens vegvesen som skal byggja. Dette er svært viktig då me elles kan koma «mellom to stolar».	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
244	Etne Arbeiderparti	Kvardagsutfordringar:	Fv 548 Skånevik- Håland i Etne kommune. Det er i RTP sett av midlar til å utbetre første del av strekninga Skånevik til Håland, Fv 548, med oppstart 2024. Resten av vegen er ein rasutsett og dårleg strekning som må bli utbetra fortløpande etter første del er ferdig.	Etne Arbeiderparti ber Vestland Arbeiderparti om å jobba for at resten av strekninga av Fv 548, Skånevik-Håland vert utbetra fortløpande etter ferdigstilling av Skånevik- Flesjo.	Oversendes fylkestingsgruppen	Samferdselspolitikk
245	Vik Arbeiderparti	Anna tema:	FV5600 Vik – Arnafjord er ein av dei aller mest ras-utsette vegane på Vestlandet. Dette er ein veg, der ras-faren er stor heile året, uavhengig av vertilhøve. Tal på registrerte ras-hendingar på vegen, er skremande høgt, pr 06.12.21: 343 ras-hendingar på ei strekning på ca. 6 Km . I tillegg, er dette ein veg der dei som ferdast dagleg, har rydda opp på veg til/frå jobb, altfor ofte utan at hendinga vert registrert. Det skjer nærast dagleg, store eller mindre hendingar der stein landar i / ved vegen. Det er årvisst, at vegen vert stengt for kortare eller lengre periodar, på grunn av ras eller fare for ras. Dette påverkar innbyggjarane slik at dei ikkje veit sikkert om dei kjem seg til/frå/i jobb, at mjølkebilen / kraftförbilen kjem fram, at Firda Seafood får varer inn eller ut. Det har nyleg vore ei hending det skulebussen fekk ei skade på taket etter nedfall. Dette er den største frykta til innbyggjarane i Arnafjorden, at skulebussen vert råka av ras. Den farlegaste delen av vegen, ca. 6km, kan berre sikrast ved å bygge tunnel, andre deler av vegen må sikrast ved hjelp av andre tiltak.	Ras-sikringspotten må aukast. FV5600 Vik – Arnafjord, er ein av dei aller mest ras-utsette vegane på Vestlandet. Det er og andre strekningar på Vestlandet som sårt treng ras-sikring. Potten til ras-sikring må difor aukast monaleg. Dei verste strekningane må prioriterast, for å sikre innbyggjarane trygg veg til kommunesenteret/jobb/helse og ikkje minst at borna får ein trygg skuleveg.	Oversendes fylkestingsgruppen	Samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
246	Alver Arbeiderparti		Nordhordlandstunnelen er avgjørende for å sikre god og trygg hverdag for de som bor langs veien. De bruker den som skolevei og de som bruker den som transportetappe. Vestland Arbeiderparti forventer at Stortinget prioriterer liv og helse først og tar Nordhordlandstunnelen inn i første periode i NTP. E39 Vågsbont-Klauvaneset er en særlig trafikkfarlig vei. Å bygge Nordhordlandstunnelen vil øke trafikksikkerheten og redusere trafikken dramatisk forbi den store mengden trafikkfarlige kryss og avkjøringer.	Nordhordlandstunnelen Vestland Ap krever at Nordhordlandstunnelen blir tatt med i første periode av i Nasjonal Transport plan, med byggestart senest 2027.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
247	Alver Arbeiderparti		Distriktet blir nedprioritert gang på gang. Et godt eksempel på dette er kollektivtransporten. Her i Alver har vi et godt busstilbud, men dette gjelder bare bussene til- og fra Bergen busstasjon. Alle andre linjer som går lenger ut, som for eksempel til Ostereidet, Feste og Manger, har behov for økt frekvens. I AUF står vi for like muligheter for alle, uansett hvem du er og hvor du bor. Dette skal også gjelde for oss som bor i distriktene. Vi fortjener også å kunne ha en trygg og billig vei hjem etter fest eller møter.	- Styrke kollektivtilbudet i distriktet - Gi unge et godt alternativ til trygg og billig vei hjem	Oversendes fylkestingsgruppen	Samferdselspolitikk
248	Askøy Arbeiderparti	Grøn omstilling:	Regjeringen vurderer å fremskynde forskrift om nullutslippskrav til ferjer og hurtigbåter til å gjelde fra 2024. Dette i tråd med varslet politikk i Stortingsmelding. 13, 2020–2021, Klimaplan 2021-2030 og Hurdalsplattformen. Kravet skal føre til ytterligere innfasing av nullutslippsløsninger i ferjer og hurtigbåter, og vil bidra til oppnåelsen av de norske klimamålene. Vestland fylkeskommune drifter hele 17 fergesamband og 10 båttruter der de fleste kontraktene går ut de kommende årene. Med varslet krav om forsering av forskrift til nullutslipp for ferger og hurtigbåter, så er det også stor usikkerhet om hvordan kompensasjonsordningene for nullutslipp vil slå ut. Vestland fylkeskommune har allerede en presset økonomi, noe som kan føre til at utlysning av konkurransene må avlyses med de konsekvenser dette har for oppstart av nullutslippsløsninger for fergedriften på Vestlandet. Elektrifisering av fergedriften på Vestlandet vil være et stort økonomisk løft som fylkeskommunene ikke kan klare uten statlige bidrag. Det er lagt opp til støtteordninger med virkning fra 2027. Dette er alt for sent for de fergestrekningene som nå skal ut på anbud. En utsettelse vil medføre at klimamålene for 2030 ikke kan oppnås. Regjeringen må forsere tiltakspakken for 0-utslippsfergen nå dersom regjeringens egne klimamål skal oppnås.	•Tiltakspakke for nullutslipp på ferge drift og hurtigbåter må på plass i revidert statsbudsjett for 2024.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
249	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Fellesprosjektet Arna – Stanghelle E16/Vossabanen er hovedforbindelsen mellom de to mest folkerike områdene i landet, og en av de mest ulykke og rasutsatte stamveiene i landet. Prosjektet er klar til oppstart i 2024. 30 av 40 hus er innløst, anleggsstrøm er lagt frem for å realisere fossilfritt anleggsområde og arkeologiske undersøkelser er gjennomført Det mangler kun at regjeringen fremmer proposisjonen for Stortinget. Både statsminister og finansminister har vært tydelig på at fellesprosjektet skal prioriteres og har bevilget 300 mill.kr, som er det beløpet staten kan bevilge til prosjekter før de har fått formell oppstart. Vestland fylkeskommune har rangert prosjektet øverst på sin prioriteringsliste. Store deler av Bergensbanen holder 1900-standard, og det meste av godset til Bergensregionen kommer via jernbanen. De siste 30-årene har 53 mennesker mistet livet på denne delen av E16, og siden år 2000 har det gått 247 ras.	Arbeiderpartiet i Bergen viser til Bergen kommune sin høringsuttalelse til nasjonal transportplan, og krever byggestart for Fellesprosjektet E16 og Vossebanen, Arna – Stanghelle i 2024.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
250	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Feministisk samferdselspolitikk er god samferdselspolitikk Feministisk samferdselspolitikk er en tilnærming til planlegging og innføring av transportinfrastruktur og -tjenester som tar hensyn til kjønnsrelaterte ulikheter og behov. Målet er å skape samferdselsløsninger som er mer rettferdige, inkluderende og tilpasset både kvinner og menn. Feministisk samferdselspolitikk anerkjenner at ulike grupper kan ha unike utfordringer og behov når det gjelder transport, og det søker å adressere disse for å skape et mer inkluderende og rettferdig transportsystem. Samferdselsløsningene skal primært planlegges ut fra gående, syklende og kollektivbrukeres perspektiv. Integrering av kjønnsperspektiver i all planlegging for å sikre at offentlige rom og transportinfrastruktur er utformet med tanke på innbyggernes behov. Alle skal være trygge når de går, sykler eller reiser kollektivt. Dette kan inkludere tiltak som bedre gatebelysning, bedre oversikt langs gater og veier, synlige vektere, videoovervåkning og design av holdeplasser, terminaler og andre offentlige områder som kan redusere risiko for overgrep og trakassering. Gangveier til stasjoner og holdeplasser bør være godt opplyste. Transporttjenester skal være tilgjengelige og utformet for å imøtekomme ulike behov og livsfaser. Tilgjengelig kollektivtransport kan inkludere informasjonssystemer som tar hensyn til språkbarrierer, og billettpriser som er rimelige for alle samfunnslag. Ruteplanlegging skal gi enkel hverdagslogistikk, også uten bil, og det må være holdeplasser ved alle barnehager og skoler. Sykelstier og gangveier skal gi trygge transportalternativer i alle nærmiljø, og sikre miljøvennlige og helsefremmende alternativer til bilen. Det finnes utfordringer knyttet til arbeidsreise som har sammenheng med kjønn og inntekt. Ved å planlegge fortetting rundt kollektivknutepunkt vil man	VAP vil arbeide for en feministisk samferdselspolitikk til beste for alle byens innbyggere gjennom å: - Sikre likestilt deltakelse og representasjon i beslutningstaking og planleggingsprosesser av transportinfrastruktur- og tjenester. - Integrere kjønnsperspektiver i all planlegging av offentlige rom og transportinfrastruktur. - Tilgjengelige transporttjenester som er utformet for å imøtekomme ulike behov i ulike livsfaser for både kvinner og menn. - Bruke informasjonssystemer som tar hensyn til språkbarrierer, og ha billettpriser som er rimelige for alle samfunnslag. - Sikre at alle skal være trygge når de går, sykler eller reiser kollektivt. - Sikre at det er holdeplasser ved alle barnehager og skoler. - Planlegge fortetting rundt kollektivknutepunkt	Oversendes fylkestingsgruppen	Samferdselspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
251	Arbeiderpartiet i Bergen		""For en bedre jernbane! AiB er kritisk til at regjeringen har unnlatt å følge opp lovnader fra Hurdalsplattformen om å inngå dialog med EU om unntak fra EUs fjerde Jernbanedirektiv innen fristen som var 25.12, og krever at regjeringen med all hast tar effektive grep for å oppnå en mest mulig samlet og integrert jernbanemodell slik at pengene som bevilges blir brukt til infrastruktur og togfremføring i stedet for å gå til oppsplitting og byråkrati. Det bør tas særlige og hastige grep for å berge Mantenas kompetanse og overføre så mye som mulig av norsk togvedlikehold til dette solide og godt drevne selskapet. "	"Jernbanen i Norge er sterkt preget av oppsplitting og ansvarspulverisering som hindrer god drift. Jernbanen sliter med stykkprisfinansiering, bestiller/utfører-modell og internfakturerings som er kostnadsdrivende og ineffektivt. I tillegg kommer det som kjent ganske store mengder med direktører og konsulenter som skal ha sitt. Summen av dette gjør at milliardene som bevilges til jernbane ikke kommer til full nytte, og vedlikeholdsetterslep på både tog og infrastruktur forblir vanskelig å ta igjen. Derfor må Arbeiderpartiet gå inn for det Norsk Jernbaneforbund har vedtatt, nemlig at norsk jernbane samles i en integrert og sentralstyrt modell. Problemene for togdrift gjelder spesielt vedlikehold av tog. Nylig mistet det tidligere NSB- eide selskaper Mantena kontrakt på Vys lokaltog på østlandet, noe som trolig vil føre til nedleggelse av verdifulle kompetansemiljøer og potensielt bety at tog må sendes på lastebil til utlandet for å bli reparert. Denne svekkelsen av Mantena, kombinert med at de to andre store vedlikeholds aktørene - Euromaint og Stadler - driver helt på grensen til det uforsvarlige, er dårlig nytt for alle som er glad i komfortable tog som går i rute."	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
252	Arbeiderpartiet i Bergen	Anna tema:	Hordfast er et stort veiprojekt som har en rekke uheldige konsekvenser. Det representerer en stor nedbygging av viktig natur, bidrar til økte klimagassutslipp og kostnaden er svært høy. Det betyr at det blir mindre midler til å prioritere de viktigste prosjektene for vår region; Bybane til Åsane, ny og trygg vei mellom Bergen og Voss og ny Nordhordlandstunell.	Arbeiderpartiet sier nei til bygging av Hordfast.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk
253	Arbeiderpartiet i Bergen		Bybanen skal frem! Forslag: Arbeiderpartiet vil fortsatt gjøre alt vi kan for raskest mulig byggestart for Åsanebanen med forlenget Fløyfjellstunnel. Begrunnelse: Allerede i valgkampen advarte Rune Bakervik om nytt kaos rundt bybanen hvis Høyre vant valget. «- Tøv», svarte Høyres Christine Meyer til VG 26. august: «- Høyre har vært klinkende klar på at vi ønsker å bygge banen til Åsane, og at vi ikke tar omkamp. De eneste som later til å ikke ha fått dette med seg, er åpenbart Bakervik og Engø». Situasjonen etter valget er enda mer kaotisk enn fryktet. Mens fylkeskommunen graver langs den vedtatte traseen i forbindelse med grunnundersøkelser og forberedende arbeider, graver byrådet i Bergen seg ned i nye omkamper og utredninger. Det som skjer er svært alvorlig for framdriften til prosjektet. Det er kjent fra før at samferdselsetatene har lagt opp til en altfor sein byggestart på forlengelse av Fløyfjellstunnelen, men vi var innstilt på å ta kampen for bybanen hvis vi fikk fortsette å styre byen. Når vi nå har mistet makten, er det enda viktigere at vi likevel tar kampen. Vi kan ikke stole på Høyre, og Åsanebanen er for viktig til å bli rotet bort enda en gang.	Arbeiderpartiet vil fortsatt gjøre alt vi kan for raskest mulig byggestart for Åsanebanen med forlenget Fløyfjellstunnel.	Oversendes redaksjonskomiteen - Styret viser til årsmøte vedtak fra 2023. Etter at NTP blir lagt ut på høring skal styret arrangere rep skap med NTP som tema	Samferdselspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
254	Stad Arbeiderparti		Born i dag møter krav til læring, og påfølgjande vurderingar tidleg i barnehage- og skule-alder. Den utvida skulegangen på 10 år har ikkje vorte den mjuke tilpassinga som var tenkt ved innføring, og borna har liten moglegheit for pausar frå den tradisjonelle, teoretiske skulelæringa. Med den kunnskapen vi har om drop-out-problematikk for born/unge med andre talent enn tradisjonelle, teoretiske skulefag er dette bekymringsfullt. Stad AP meiner derfor at det må vere auka fokus på praktiske og estetiske fag i grunnskulen, både implementert i dei «tradisjonelle» faga, men også som valfag. Vi ynskjer ein større fleksibilitet i utval og mengde valfag, der ein stiller krav til at kommunane skal tilby ein variasjon av praktiske og teoretiske valfag.	Arbeidarpartiet skal gå i front for å sikre ein skule som bidreg til motivasjon og læring for alle elevar, gjennom variert praktisk undervisning i tillegg til meir tradisjonell teoretisk undervisning.	Vedtas - oversendes programkomiteen	Skole- og utdanningspolitikk
255	Høyanger Arbeiderparti	Riktig kompetanse og nok folk:	Det er sett i gang med arbeid med ny tilbodsstruktur i Vestland fylkeskommune. Fylkesutvalet har vedteke prinsipp for arbeidet, og det skal lagast ulike alternativ for tilbodsstrukturen i Vestland. Viktige prinsipp er m.a at tilbodet i størst mogleg grad skal dimensjonerast etter arbeidslivet sitt behov for kompetanse både no og i framtida. På yrkesfag må det vere samsvar mellom behovet i arbeidslivet, tal på elevar i skulen og tal på tilgjengelege læreplassar. For å nå målet om at alle elevar skal ha eit opplæringstilbod i sitt nærområde kan det vere nødvendig å sjå Stor-Bergen som eigen region. Mål om best mogeleg oppfylling er ikkje alltid foreinleg med målet om arbeidslivet sine behov. Herunder er det viktig å sjå korleis halve klassar også er eit viktig supplement i strukturen for å sikre ei brei tilbodsvifte. Halve klassar betyr at ein slår klassane saman i fellesfag, men har programfag kvar for seg. Ei vidareføring av denne modellen sikrar også næringslivet tilgang på lærlingar. For skular i distrikta er det viktig å samarbeid med andre skular og tilby fleksible løysingar for å kunne vidareutvikle seg.	Meir fleksibilitet og eit breitt spekter av programområde innan vidaregåande opplæring også i framtida.	Oversendes redaksjonskomiteen	Skole- og utdanningspolitikk
256	Sunnfjord Arbeiderparti	Anna tema:	Høgt nivå av forbrukslån og kredittkortgjeld viser eit misforhold mellom forbruk og inntekt. Dette fører til økonomiske utfordringar som påverkar både låginntektsgrupper og dei med betre økonomisk utgangspunkt. Ei betre forståing av privatøkonomi kan bidra til å snu denne trenden og førebygge fattigdom som følgje av ukontrollert forbruk. Økonomisk helse er tett knytt til psykisk velvære og arbeidslivsdeltaking. Å utvikle sunne økonomiske vanar er avgjerande, og skulen har ei viktig rolle i å formidle denne kunnskapen. Nyare forskning understrekar tett samanheng mellom økonomiske problem, auka sjukefråvær og prestasjonar i yrkeslivet. Med meir fokus på privatøkonomi i skulen håpar vi å sjå ein reduksjon i økonomisk uføre, mindre sosial arv, mindre økonomisk stress, lågare sjukefråvær, og betre yrkesdeltaking og yrkesprestasjon. Kunnskap om privatøkonomi har stor overføringsverdi til arbeids- og næringslivet, og kan potensielt bidra til betre økonomiske avgjerder og vekst i næringslivet.	Privatøkonomi på timeplanen Privatøkonomi må få ein mykje større plass i læreplanen i grunnskulen og på vidaregåande. Framtidige vaksne må gå ut av skulen med ei brei forståing av korleis handtere eigen økonomi, noko som kan ha stor påverknad på psykisk helse, yrkesdeltaking og kan spare samfunnet for store ressursar.	Vedtas - oversendes programkomiteen	Skole- og utdanningspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
257	Osterøy Arbeiderparti	Anna tema:	I forskrift til opplæringslova § 3-6 står det at elevar frå og med 8. trinn skal ha karakter i orden og åtferd. Vurderinga i orden og åtferd vert nærare forklart i § 3-4 Der det mellom anna står «Formålet med vurdering i orden og i åtferd er å fremje sosial læring, bidra til eit trygt og godt skolemiljø og gi informasjon om orden og åtferd.» Eg meiner karakteren i beste fall har liten effekt og i verste fall motsett effekt. Det me i praksis gjer er å vurdere eigenskapar hos ein person, ikkje kompetansen dei tileignar seg på skulen. Manglar du blyant, slit med å sitte stille eller levere for seint skal du straffast med nedsett karakter. Kanskje er det nokon me klarer å «skremme» til betre oppførsel med ein nedsett åtferdskarakter, men det å skremme elevar til å passe inn i klasserommet verkar for meg som ein noko forelda tankegang. Me skal på ingen måte ta vekk orden og åtferdsreglementet, men orden og åtferdsreglementet burde handhevast gjennom dialog med elev og heim. Ikkje gjennom truslar om nedsett karakter. Når forskrifta til opplæringslova i tillegg presiserer at «Det skal tas omsyn til føresetnadene til eleven i vurderinga.» og «Til vanleg skal det ikkje leggjast avgjerande vekt på enkelthendingar [...]». Opnar dette for ein svært varierende praksis. Nokon skular kan ha null nedsette i orden og åtferd, medan andre kan ha mange. Korleis skal ein lærar kunne vurdere om ein elev har føresetnader til å levere i tide, medan ein annan elev ikkje har det	Fjern vurderinga i orden og åtferd frå grunnskulen.	Oversendes redaksjonskomiteen	Skole- og utdanningspolitikk
258	Kvinnherad Arbeiderparti	Eit samfunn med små forskjeller:	Arbeidarpartiet vil arbeida for at elevar og studentar som har behov for det, får meir tilrettelagt teoriundervisning i kombinasjon med praktisk undervisning. For mange elevar og studentar oppleves skulekvardagen i dag for teoritung. Difor er det viktig å ha god tilrettelegging med naudsynnte hjelpemiddel tilgjengeleg, samt oppfølging. Med dagens utvikling i samfunnet, arbeidslivet og den enkelte arbeidsplass sine krav om formell utdanning, og livslang læring, må det tilretteleggjast allereie frå ein startar i skulen. Dette vil innebære at det må vera ein balanse mellom teori og praktisk tilnærming i utdanninga.	Leggja til rette for meir praktiske timar i skulen.	Vedtas - oversendes programkomiteen	Skole- og utdanningspolitikk
259	Alver Arbeiderparti		Forsking har vist at med avgrensa eller forbod mot mobilbruk på skulen, gir dette god fagleg framgang. Mobbing vert redusert og elevane vart betre sosialt inkludert. Ei retningslinje som gjeld heile landet vil gjere det lettare for skulane og gjennomføre og lettare for elevane og forhalda seg til.	Mobilbruk i skulen Utarbeider gode retningslinjer for korleis ein skal forhalda seg til mobiltelefonen i grunnskulen. Retningslinjene må gjelde for heile landet.	Styret mener dette er i tråd med vedtatt politikk	Skole- og utdanningspolitikk
260	Voss Arbeiderparti		Nær familie skal prioriterast ved val av fosterheimar, men det er ikkje alltid at slike løysingar finst. Det må derfor arbeidast meir med å rekruttera fosterforeldre med relevant kulturell kompetanse, slik at høg grad av assimilering ikkje vert eit problem om foreldra kan få borna tilbake.	Born hjå fosterforeldre Fosterforeldre må få betre støtte og rettleiing for å kunna ivareta kulturen, språket og tradisjonane til born med innvandrarbakgrunn.	Vedtas - oversendes programkomiteen	Sosialpolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
261	Alver Arbeiderparti		Høge straumprisar, aukande matprisar og reell nedgang i kjøpekraft tilseier at me treng ein meir sosialdemokratisk politikk for å hjelpe dei svakaste. Matkøpane aukar, men lite vert gjort for å gje hjelp slik at personar/familiar kan få hjelp til å løfte seg sjølv utav fattigdommen. Støtteordningar gjennom ENOVA og god personleg rådgjeving om god budsjettstyring må gjevast.	Dyrtd og fattigdom Årsmøtet i Vestland Arbeidarparti krev meir langsiktige og treffsikre tiltak mot den aukande fattigdommen me ser i samfunnet vårt. Det må gjerast tiltak som på sikt hjelper personar/familiar utav fattigdomsfella dei er i. Dette er ikkje ein ny situasjon, men med den dyrtida me er inne i har langt fleire vorte treffe.	Vedtas - oversendes programkomiteen	Sosialpolitikk
262	Sunnfjord Arbeiderparti	Riktig kompetanse og nok folk:	Vi veit at Noreg kommer til å ha behov for 90.000 fagarbeidere innen 2035. Ei nasjonal satsing på yrkesfag er difor naudsynt for å styrke Noregs konkurransekraft og verdiskaping. Sunnfjord og omegn har ein sterk tradisjon for industri- og næringsutvikling, samt ei viktig rolle som eit sentrum for kunnskaps- og teknologiutvikling i regionen. I tillegg har Vestland fylkeskommune, Høgskulen i Vestland og næringslivet allereie eit samarbeid for å styrke yrkesfag på Campus Verftet i Førde. Campus verftet er eit felleslokale for å skape nye løysingar innan robotikk, automasjon, elkraft, bygg og helseteknologi. Eit nasjonalt senter for yrkesfag vil kunne unytte satsinga som allereie er gjort for å bygge eit senter for yrkesfag for heile landet.	Nasjonalt senter for yrkesfag Regjering vil gjennomføre et kraftfullt løft for yrkesfagene. Et nasjonalt senter for yrkesfag er eit ledd i å nå disse målene Sunnfjord Ap støttar Vestland Fylkeskommune i at et nasjonalt senter for yrkesfag vert lagt til Vestland Fylke	Vedtas - styret mener dette er i tråd med vedtatt politikk	Skole- og utdanningspolitikk
263	Stord Arbeiderparti	Anna tema:	EIN TRENG FLEIRE DØRER INN TIL SJUKEPLEIARUTDANNINGA Behovet for fleire sjukepleiarar er aukande i heile landet, likevel gjer ein det vanskeleg for dei med fagbrev å vidareutdanna seg. Me treng derfor eit eige utdanningsløp for dei som ynskjer å bli sjukepleiar, og som allereie sit med fagbrev og kompetanse, med andre ord ein Y-veg inn i sjukepleiarutdanninga. Helsefagarbeidarar som ynskjer å utdanna seg til sjukepleiar er i dag sidestilt med ungdommar som søker seg rett inn frå vidaregåande, sjølv om dei har både kompetanse og arbeidserfaring frå sektoren. Dette er fagfolk som verkeleg trivest i jobben og som ynskjer seg meir utdanning. Då er det viktig at det vert mogeleg for dei å kunna gjera dette. Sjukepleiarstudentar snakkar om «praksis-sjokket» når dei kjem ut i praksis. Kvardagen er annleis enn dei har sett føre seg. Tempoet er høgare, bemanninga for låg og oppfølginga gjennom praksisperioden for dårleg. I dag er det slik at 1 av 5 som fullfører ein bachelorgrad i sjukepleie sluttar å arbeida i helsesektoren i løpet av dei første ti åra etter fullført utdanning. Når me då sit med ei gruppe som kjenner sektoren og arbeidskvardagen til sjukepleiarytket, og som er sikre på at det er dette dei vil, er det dårleg utnytting av våre ressursar å ikkje leggja til rette for at dei kan få ta denne utdanninga slik at dei kan få jobba som sjukepleiarar. Distrikts-Noreg skrik etter fleire fagfolk. Stord Arbeidarparti vil difor at det vert lagt til rette for eit storskala prøveprosjekt med Y-vegen som også omfattar mindre studiestader. Det er ei kjent sak at mange blir der dei har utdanna seg, uansett utdanning og kvar dei kjem frå. Det er også ein fordel om me legg til rette for at folk kan utdanna seg der dei allereie bur. Mange som vel Y-veg inn i utdanning har etablert seg og fått familiar. Då må me gjera det mogeleg for dei å få ta utdanninga på heimstaden deira.	At det skal etablerast Y-veg inn på sjukepleiarutdanninga også i distrikta	Oversendes redaksjonskomiteen	Skole- og utdanningspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
264	Stryn Arbeiderparti	Riktig kompetanse og nok folk:	Arbeiderpartiet ser det som særskilt viktig å oppretthalde ein mest mogleg desentralisert skulestruktur, slik som i dag. Både privat og offentleg sektor vil i tida framover ha stor trong for kunnskap og kompetanse. Ein av dei viktigaste leverandørane av arbeidskraft er og blir den vidaregåande skulen. Ein desentralisert skulestruktur er ein viktig føresetnad for levande distrikt. Den vidaregåande skulen må gje eit desentralisert utdanningstilbod som næringslivet og elevane i lokalsamfunna etterspør. Særleg yrkesfag, som rekrutterer lærlingar til lokale verksemder, er viktig å oppretthalde. Kombinasjonen av studieførebuande og yrkesfag er særdeles viktig å vidareutvikle for effektiv bruk av ressursar. Dei vidaregåande skulane er viktige regionale utviklingsaktørar, og legg grunnlaget for vekst og utvikling i heile regionen. Eit vidaregåande skuletilbod er også med på å avgjere om ungdom som tek høgare utdanning, seinare vel å flytte tilbake til regionen. Særleg viktig er det å vidareføre arbeidet til opplæringskontora med ordninga superlærling i tett samarbeid med næringslivet, samt «Gloppen»-modellen for opplæring av vaksne fram til fagbrev.	Forslag Arbeiderpartiet skal sikre eit desentralisert vidaregåande skuletilbod til alle. Det er svært viktig for busettingsmønster, bulyst og næringsutvikling at bygdesenter får behalde eksisterande desentraliserte vidaregåande skuletilbod og at tilbodet blir vidareutvikla i samsvar med næringslivet sine behovet for kvalifisert arbeidskraft.	Oversendes redaksjonskomiteen	Skole- og utdanningspolitikk
265	Arbeiderpartiet i Bergen	Riktig kompetanse og nok folk:	Siden 2010 har det vært synkende interesse blant arbeidstakere for å ta etter- og videreutdanning jmf. Arbeidslivsbarometeret som er utarbeidet av Arbeidsforskningsinstituttet (AFI). I 2010 var det 64%, mens i 2023 kun 48%. De som fra før har lite utdanning er minst interessert. Derfor er det viktig at både partene i arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene har god dialog om innhold og organisering. Spesielt i profesjonsutdanninger bør mer av undervisningen skje på arbeidsplassen for å redusere barrieren. Universiteter, høyskoler og fylkeskommunen har et viktig samfunnsoppdrag og bør i større grad enn i dag utvikle utdanningstilbud tilpasset personer som er yrkesaktive. Det er i år gitt større mulighet for gjenbruk av innhold fra ordinære gratisstudier i utvikling av betalingsstudier for arbeidslivet. Arbeidsgiver bør få mulighet til å prioritere blant egne ansatte når det tilrettelegges spesielt for praksis. I dag er det samordna opptak som gjelder, og prioriterer ut fra karakterer og ikke realkompetanse og egnethet. Resultatet er at de med lang fartstid som arbeidsgiver vil satse på, og som ofte blir værende i virksomheten ikke får plass på deltidsstudier som arbeidsgiver er med å tilrettelegge for. Behovet for kompetanseheving er spesielt stort innen helse. Ordningen med fagbrev på jobb har vært et godt virkemiddel for å heve kompetansen til de mange ufaglærte, men fylkeskommunen har hatt for få plasser. Det bør derfor etableres en nasjonal ordning for helsefagarbeidere.	Kompetanse er avgjørende for mestring, innovasjon og produktivitet. Demografiutfordringer og omstilling i arbeidslivet krever økt fokus på kompetanseheving. Universitet, høyskoler og fylkeskommuner må i større grad utvikle etter- og videreutdanningstilbud tilrettelagt for yrkesaktive, og gjerne på arbeidsplasser for å senke terskelen. Arbeidsgiver må få rett til å prioritere blant egne ansatte, når de tilrettelegger spesielt for etter- og videreutdanning. Det bør etableres en nasjonal ordning for fagbrev på jobb for helsefagarbeidere. Vestland fylke bør ta en lederrolle i utvikling av etter- og videreutdanning tilpasset yrkesaktive, og y-veien for helsefagarbeidere som vil utdanne seg til sykepleiere eller vernepleiere.	Oversendes redaksjonskomiteen	Skole- og utdanningspolitikk
266	Arbeiderpartiet i Bergen	Riktig kompetanse og nok folk:	Arbeiderpartiet i Bergen skal være pådriver for etablering av Nasjonalt senter for yrkesfag faller til Bergen. Et slikt senter skal blant annet løfte store nasjonale utfordringer i yrkesfagene, og legge bedre til rette for kvinners karrierer i mannsdominerte yrker.	Arbeiderpartiet i Bergen skal være pådriver for etablering av Nasjonalt senter for yrkesfag faller til Bergen. Et slikt senter skal blant annet løfte store nasjonale utfordringer i yrkesfagene, og legge bedre til rette for kvinners karrierer i mannsdominerte yrker.	Styret mener dette er i tråd med vedtatt politikk	Skole- og utdanningspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
267	Arbeiderpartiet i Bergen	Riktig kompetanse og nok folk:	"Framtidas fagarbeider utdannes gjennom den offentlige skolen som skal virke utjevne og gi alle elever et godt faglig og sosialt grunnlag. Skolen må ha varierte læringsarenaer og legge til rette for en mer praktisk skolehverdag. Det må gjelde alle fag, også de som tradisjonelt formidles gjennom undervisning i klasserom, som matte, engelsk og norsk. Praktisk læring er mer lærerikt enn passiv klasseromsundervisning, og tar hensyn til at elevene er forskjellige. Skolen handler ikke om at flest mulig skal få best mulig karakterer. Den handler om danning, sosialisering og læring gjennom problemløsning. Attraktivitet og relevans i opplæringen forutsetter mest mulig oppdaterte skoleverksteder, og tilgang på gratis utstyr gjennom utstyrsstipender som dekker reelle kostnader, gjennom hele grunnopplæringen til gjennomført videregående skole.	Den bedriftsbaserte delen av opplæringen bygger på lærlingordningen. Denne må styrkes og videreutvikles i tråd med bedriftenes kompetansebehov. Bedriftene må sikre nok læreplasser og gode og trygge rammer for opplæringen. Lærlingenes rettigheter, arbeidsvilkår og krav til faglig opplæring av høy kvalitet jamfør læreplanen, må sikres gjennom lov og avtale. Fylkeskommunen skal sørge for at instruktører og faglige ledere i lærebedrifter får tilbud om kurs. Bedriftene skal ta vare på lærlingen både faglig og menneskelig.	Oversendes redaksjonskomiteen	Skole- og utdanningspolitikk
268	Vestland AUF	Eit samfunn med små forskjeller:	Lik rett til høyere utdanning Arbeiderpartiet mener det er et grunnleggende prinsipp om at alle skal ha like muligheter til å ta høyere utdanning. Vi mener studenters mulighet til å ta utdanning ikke skal begrenses av dårlig økonomi. Vårt mål er å sikre at alle studenter, uavhengig av livssituasjon og bakgrunn, har rettferdig og lik tilgang til høyere utdanning. Studiestøtten har dessverre svekket seg over tid, noe som fører til økte forskjeller og større innflytelse av foreldrenes økonomi. Dette blir tydelig når man sammenligner studiestøtten mot utviklingen av grunnbeløpet i folketrygden, også kalt G. For studieåret 2022/2023 fikk studenter 1,16 G, mens mann i 2002/2003 fikk utbetalt 1,48 G. Dette skaper et samfunn der makt og ressurser går i arv. Regjeringen, i samarbeid med SV, har økt studiestipendet betydelig, nærmer seg målet om 1,5 G. Dette er viktig for å sikre lik rett til utdanning og forhindre at studenters økonomi sakker akterut. Vi ser dette som et steg i riktig retning, men mer må gjøres for å sikre bærekraftig støtte og reell likhet i utdanningsmuligheter.	Vestland Arbeiderparti vil: - Knytte størrelsen på stipendet til grunnbeløpet i folketrygden - Gradvis øke stipendet til 1,5 G med ambisjon om 2 G	Oversendes redaksjonskomiteen	Skole- og utdanningspolitikk
269	Vestland AUF	Anna tema:	Eksamen Dagens eksamensordning vert oppfatta som urettferdig med potensielle negative konsekvensar for fleire elevar. I løpet av den vidaregåande skulen kan ein elev verte pålagt å gjennomføre heile seks eksamenar. Desse eksamenane, sjølv om dei berre baserer seg på nokre få timars arbeid, vert tillagt like stor vekt som standpunktkarakterane som er oppnådd gjennom innsats gjennom heile skuleåret. Dette systemet skapar ein ubalanse, der ein enkelt dårleg dag eller sjukdom kan påverke elevens snitt og dermed avgrense moglegheitene for vidareutdanning. Dette ser vi som ei utfordring. AUF ynskjer å sikre ei meir rettferdig løysing for elevar i vidaregåande skule, der ein enkelt dag ikkje skal ha så stor påverknad på elevens framtid. Vi meiner at den noverande eksamensordninga legg for stor vekt på enkeltstående prestasjonar, og dette bør endrast for å gi alle elevar like moglegheiter til å forme si eiga framtid gjennom utdanning.	AUF i Vestland vil: - Endre dagens eksamensordning til fordel for ein meir heilskapleg modell. - Innføre ein årsoversikt over alle vurderingar i byrjinga av året. - Sjå vidare på andre vurderingsformer som er mogelege å ta i bruk seinare.	Oversendes redaksjonskomiteen	Skole- og utdanningspolitikk

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
270	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Riktig kompetanse og nok folk:	Mangel på kvalifisert personell blir ei svært stor utfordring i heile kommune- Noreg i tiåra framover. Vi lyt heile tida jakta nye løysingar på korleis vi skal oppretthalda tenestetilbod og løysa oppgåver. Ved å setje fagarbeidaren høgt og sikra kvalifisering av folk inn i arbeidslivet, tek Arbeidarpartiet ansvar for velferdsstaten og fellesskapet. Kommunane må ta sitt ansvar for å sikra nok kvalifisert arbeidskraft slik privat næringsliv gjer i sine bransjar. Kommunane og fylkeskommunane har eit samfunnsansvar for å sikre kvalifisering av fleire, og få fleire inn i arbeid på sitt funksjonsnivå. Eit auka antal lærlingeplassar vil samstundes vera eit viktig bidrag til vårt utdanningstilbod, der vi tilrettelegg for gode både teoretiske og praktiske utdanningsveggar, til glede for mange.	Arbeidarpartiet skal kjempe for eit lærlingeløft også i kommunal og fylkeskommunal sektor. Det skal talfestast eit minimum på 3 kommunale lærlingar per 1000 innbyggjar i kommunane og fylkeskommunane.	Oversendes redaksjonskomiteen	Skole- og utdanningspolitikk
271	Alver Arbeiderparti		Gi karakter utifra innsats istedet for ferdigheter i praktisk-estetiske fag Vi ønsker å endre på vurderingsgrunnlaget i de praktisk estetiske fagene i grunnskolen. Alver Ap mener disse fagene burde blitt gitt karakterer på samme måte som kroppsøving.	-Endre vurderingsgrunnlaget i de praktisk estetiske fagene, til en vurdering som baseres på innsats og utvikling istedenfor ferdigheter	Oversendes redaksjonskomiteen	Skole- og utdanningspolitikk
272	Alver Arbeiderparti		Obligatorisk opplæring for matematikklærere i de digitale programmene som er tatt inn i det nye læreverket om programmering og Geogebra i matematikk på grunnskolen og videregående opplæring. Mange lærere gir ikke god nok oppfølging i den digitale delen av matematikken på grunn av mangel på opplæring.	• Gi mattelærere bedre kompetanse innenfor programmering og Geogebra fra det nye læreverket i Matematikk.	Oversendes redaksjonskomiteen	Skole- og utdanningspolitikk
273	Arbeiderpartiet i Bergen	Riktig kompetanse og nok folk:	Forslaget til ny universitets- og høyskolelov har fra flere hold fått kritikk for ikke å inneholde en entydig og klar definisjon av hva som utgjør fusk. Denne uklarheten kan bidra til å opprettholde det som i dag oppfatte som en sprikende praksis mellom utdanningsinstitusjoner på dette feltet, noe som kan oppfattes som lite rettferdig. Forslaget har videre blitt kritisert for å legge til grunn en forståelse av fusk som går langt lengre enn standardene som gjelder for vitenskapelige ansatte, spesielt hva gjelder såkalt «selvplagiering». Et annet problem som Arbeiderpartiets Universitetslag kan påpeke, er at det gjelder svært vekslende praksis mellom utdanningsinstitusjoner når det kommer til hvordan saker hvor det mistenkes fusk behandles. For å sørge for en effektiv og rettssikker behandling av påstander om fusk bør det utredes nasjonale retningslinjer for behandlingen av slike saker.	Det bør utredes nærmere om den nye universitets- og høyskoleloven bør legge til grunn en klar definisjon av hva som utgjør fusk, og om denne eventuelt skal ligge opp mot og parallelt med definisjonen av vitenskapelig uredelighet i forskningsetikkloven. Det bør videre utredes om det skal fastsettes sentrale regler eller retningslinjer for behandlingen av fuskesaker på den enkelte utdanningsinstitusjon.	Oversendes redaksjonskomiteen	Skole- og utdanningspolitikk

Nr	Kommunepart i:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
274	Arbeiderpartiet i Bergen		En mobilfri skole Norske elever lærer stadig mindre, har større fokusvansker og gjør det generelt dårligere i sammenliknende undersøkelser. De siste 10-15 årene har vist en negativ trend i elevenes prestasjonsevne, og stadig flere rapporter peker på smarttelefonens, og særlig de sosiale medienes, inntog i norske klasserom som en viktig drivfaktor i denne utviklingen. Digital kunnskap og kompetansebygging i skolen vil fortsatt være en forutsetning for å sikre norske skoleelevers tilpasningsdyktighet i et moderne arbeidsliv. Det er likevel viktig at det norske skolevesenet tar sin del av ansvaret for elevenes mulighet til god læring og viser en ansvarlig tilnærming til skjermbruk, særlig i de lavere trinnene. Et viktig tiltak for å redusere de negative aspektene ved en digital skolehverdag er å fjerne mobiltelefonen, som en ikke-konstruktiv distraksjon, fra undervisningen. Prøveprosjekter har vært gjennomført med en totalt mobilfri skole, og disse har foreløpig gitt positive resultater; elevene er mer fokusert, lærer bedre og er mer aktive i friminuttene. Dette styrker elevenes kognitive egenskaper på mange måter, både faglig og sosialt. Et viktig prinsipp ved en slik regulering av elevenes dagligliv er nasjonal likebehandling. Derfor bør en mobilfri skole være regulert i felles nasjonale rammeverk. Videre taler også forskning for at læringsevnen hos elevene styrkes ved bruk av fysiske	Arbeiderpartiet i Bergen vil: ● Fjerne mobiltelefonen i skoletiden på grunnskolen. ● Bevare og øke bruken av fysiske skolebøker, praktisk undervisning og håndskriving i skolen.	Styret mener dette er i tråd med vedtatt politikk	Skole- og utdanningspolitikk
275	Bjørnafjorden Arbeidarparti	Anna tema:	Vi foreslår ei utviding av styret for å sikre betre representasjon både frå sentrale strøk og mindre urbane strøk i Vestland fylke. Det synes å vera tradisjon for at til ei viss grad einskilde regionar i fylket vårt får representasjon inn i styret, noko som blant anna gjer at fleire sentrumsnære kommuneparti vert dårleg representert. På landsbasis ser ein at storleiken på distriktstyra varierer frå 7 til 15 medlemmer. Dei fleste har fleire medlemmer enn Vestland.	Bjørnafjorden Arbeidarparti foreslår at styret i Vestland Arbeidarparti vert utvida frå 9 til 11 faste medlemmer, slik vedtektene opnar opp for.	Styret støtter forslaget	Vedtekter

Nr	Kommuneparti:	Tema tilpassa program prosessen:	Grunngjeving:	Forslag:	Innstilling frå styret:	Politisk tema:
276	Vestland Arbeidarparti		Vestland Arbeidarparti foreslår å endre vedtektene slik at vi går fra å ha årsmøte hvert år til annethvert år, og styrke organisasjonsarbeidet og politikktutforming i mellom møtene. Rekneskap og budsjett vert handsama på representantskapsmøte dei åra det ikkje er årsmøte. Er det behov for å supplere i styret vert det også gjort på representantskapsmøte. Representantskapet sitt hoveddinnhald skal være politiske saker og diskusjoner, men det kan gjerast vedtak i alle aktuelle saker frå styret og kommunepartia.	Ha årsmøte kvart andre år, dei åra det er landsmøte. I mellomvalsår har ein representantskapsmøte i same tidsrom som årsmøte. Her er endringer som vi må ha inn dersom vi ønsker dette: ÅRSMØTE 1. Årsmøtet er fylkespartiet sitt høgste organ, og vert avholdt i valår (annakvart år) over to dager innan utgangen av mars. Årsmøtet skal kunngjerast minst tre månader i forvegen. REPRESENTANTSKAPET Representantskapet er høgste organ mellom årsmøta. Representantskap vedtek rekneskap det året det ikkje er ordinært årsmøte. Representantskapet sitt hoveddinnhald skal være politiske saker og diskusjoner, men det kan gjerast vedtak i alle aktuelle saker frå styret og kommunepartia. Representantskapet kan foreta suppleringsval.	Styret støtter forslaget	Vedtekter
277	Vestland Arbeidarparti		Forslag om å endre vedtektene slik at vi går fra å ha årsmøte hvert år til annethvert år, og styrke organisasjonsarbeidet og politikktutforming i mellom møtene. For å kunne bruke mer penger og tid på utvikling og ikke minst politikktutvikling så er det ønskelig å bruke mindre tid på årsmøteforberedelser hvert år. Det tar ressurser fra styret, fylkessekretærene og fra kommunepartiene. Det er selvsagt viktig at partiorganisasjonen møtes, og en bør erstatte årsmøtet i ikke-valgår med representantskapsmøte eller årskonferanse, der en kan gå i dybden på diskusjoner om politikk, og vedta politikk innenfor de områdene som er viktige. Og ikke minst løfte programdiskusjonene de årene der det er relevant. Det er nå mange fylkesparti som ikke har årsmøte hvert år, ikke minst mange som vi kan sammenligne oss med. Det gjelder blant annet Vestfold, Østfold, Oslo, Akershus, Nordland og Telemark.	Her er endringer som vi må ha inn dersom vi ønsker dette: ÅRSMØTE 1. Årsmøtet er fylkespartiet sitt høgste organ, og vert avholdt i valår (annakvart år) over to dager innan utgangen av mars. Årsmøtet skal kunngjerast minst tre månader i forvegen. REPRESENTANTSKAPET Representantskapet er høgste organ mellom årsmøta. Representantskap vedtek rekneskap det året det ikkje er ordinært årsmøte. Representantskapet sitt hoveddinnhald skal være politiske saker og diskusjoner, men det kan gjerast vedtak i alle aktuelle saker frå styret og kommunepartia. Representantskapet kan foreta suppleringsval.	Styret støtter forslaget	Vedtekter
278	Arbeiderpartiet i Bergen	Grøn omstilling:	Begrunnelse: Arbeiderpartiet er forpliktet til en rettferdig omstilling til grønn energi. Nyhetssaker om massiv nedbygging av naturen viser behovet for en klima- og miljøpolitikk som ser fylket og landsdeler i helhet. Styret i Arbeiderpartiet bør opprette et Grønt nettverk med medlemmer fra hele landet, som kan være en pådriver for partiets politikktutforming innenfor klima og miljø.	Arbeiderpartiet oppretter et Grønt nettverk med medlemmer fra hele landet, som kan være en pådriver for politikktutforming innenfor klima og miljø.	Oversendes organisasjonsutvalget i Arbeiderpartiet	Organisasjon